UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä joulukuuta 2010 *

Asiassa T-19/07,

Systran SA, kotipaikka Pariisi (Ranska), ja

Systran Luxembourg SA, kotipaikka Luxemburg (Luxemburg),

edustajinaan asianajajat J.-P. Spitzer ja E. De Boissieu,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi E. Montaguti ja F. Benyon, sittemmin E. Traversa ja Montaguti, avustajinaan asianajajat A. Berenboom ja M. Isgour,

vastaajana,

jossa vaaditaan korvaamaan vahinko, joka kantajille väitetään aiheutuneen lainvastaisuuksista, jotka ovat tapahtuneet komission julkaiseman, sen konekäännösjärjestelmän kielelliseen ylläpitoon ja vahvistamiseen liittyvän tarjouspyynnön seurauksena,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.10.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiseikat

I *Systran-ohjelmiston eri versiot*

1 Systran-konekäännösohjelmistosta (jota kutsutaan myös Systran-järjestelmäksi) on olemassa neljä eri versiota:

– alkuperäinen versio (jäljempänä Systran Mainframe), jonka kehitti Peter Toma vuonna 1968 ja jota pitivät kaupan kalifornialainen yritys nimeltä World Translation Center, Inc. (WTC) ja sen tytäryhtiöt (jäljempänä yhdessä WTC-konserni)

– Euroopan komission alun perin käyttämä versio (jäljempänä EC-Systran Mainframe), josta tehtiin vuosina 1975–1987 useita sopimuksia WTC-konsernin ja komission välillä, komission ja palveluntarjoajien välillä sekä Systran-konsernin (WTC-konsernin seuraaja) ja komission välillä

– uusi versio (jäljempänä Systran Unix), jonka ensimmäinen kantaja Systran SA (jäljempänä Systran) kehitti ostettuaan WTC-konsernin vuonna 1986 ja joka toimii Unix- ja Windows-ympäristöissä; Systran-konserni on kehittänyt tätä versiota edelleen vuodesta 1993

– komission käyttämä uusi versio (jäljempänä EC-Systran Unix), josta tehtiin vuonna 1997 sopimus toisen kantajan Systran Luxembourg SA:n (jäljempänä Systran Luxembourg) ja komission välillä.

II *Asianosaisten välisten suhteiden tausta*

2 On luotava katsaus asianosaisten eli yhtäältä WTC-konsernin ja sen seuraajan Systran-konsernin ja toisaalta komission välisiin aiempiin sopimussuhteisiin, jotta voidaan määritellä komission käyttämien Systran-ohjelmiston eri versioiden eli EC-Systran Mainframen ja sittemmin EC-Systran Unixin omistus- ja käyttöoikeuksien laajuus. Komissio vetoaa näihin aiempiin sopimussuhteisiin väittäessään, että käsiteltävä kanne on sopimusoikeudellinen, kun taas kantajat väittävät, ettei mikään näistä sopimuksista, joihin ne eivät myöskään vetoa, vaikuta niiden teollis- ja tekijänoikeuksiin tai kanteeseen.

A *Ensimmäinen vaihe: Systran Mainframesta EC-Systran Mainframeen*

3 Asianosaisten välillä on kiistatonta, että Systran-konekäännösohjelmiston kehittäjä on Peter Toma ja että ohjelmiston Systran Mainframe -versio oli WTC-konsernin yhtiöiden yksinoikeudella omistama.

1. WTC:n (ja muiden yhtiöiden) ja komission väliset alkuperäiset sopimukset

4 WTC ja komissio allekirjoittivat 22.12.1975 sopimuksen, joka koski yhtäältä Systran-konekäännösjärjestelmän käyttöönottoa ja kehittämistä englanti–ranska-kieliparin osalta ja toisaalta Systran-konekäännösjärjestelmän alkuvaiheen kehittämistä ranska–englanti-kieliparin osalta (jäljempänä alkuperäinen sopimus).

5 Alkuperäisen sopimuksen 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jonka otsikko on ”Sopimuksen kohde”, määrätään seuraavaa:

”Toimeksisaaja sitoutuu toteuttamaan komission puolesta SYSTRAN-konekäännösjärjestelmänsä jatkokehittämisen englanti–ranska-kieliparin osalta (jäljempänä perusjärjestelmä) ja SYSTRAN-konekäännösjärjestelmän alkuvaiheen kehittämisen ranska–englanti-kieliparin osalta.”

6 Alkuperäisen sopimuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Palkkiot”, määrätään seuraavaa:

”Komissio maksaa toimeksisaajalle tämän sopimuksen nojalla tehdystä työstä 161 800 Yhdysvaltain dollaria (USD) seuraavien ehtojen mukaisesti:

– –

Tämä summa sisältää korvauksen perusjärjestelmän käyttöoikeudesta koko sopimusajalta. Summan katsotaan kattavan kaikki toimeksisaajalle tämän sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset, mukaan luettuina henkilöstökulut, tietokoneohjelmointiin käytettyä aikaa koskevat kulut, matkakulut ja hankintakustannukset.”

7 Alkuperäisen sopimuksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Järjestelmän käyttö sopimuksen voimassaolon päätyttyä”, määrätään seuraavaa:

”a) Sopijapuolet sopivat, että toimeksisaaja siirtää komissiolle järjestelmää, sellaisena kuin se on sopimuksen voimassaolon päättyessä (jäljempänä muutettu järjestelmä), ja siihen liittyvää dokumentaatiota koskevat rajoitetut oikeudet, jotka kattavat ainoastaan komission oman käytön ja yhteisön jäsenvaltioiden julkishallinnon vastaavan käytön ja ainoastaan englannista ranskaan ja ranskasta englantiin kääntämistä varten, kuitenkin ilman aikarajoitusta. – –

b) Jos komissio haluaa tämän sopimuksen päätyttyä jatkaa muutetun järjestelmän kehittämistä omissa yksiköissään tai kolmannen osapuolen avustuksella niin, että käyttöön otetaan muita yhteisön kielipareja, se maksaa toimeksisaajalle kiinteämääräisen summan, joka on enintään 100 000 USD ensimmäiseltä kieliparilta ja

80 000 USD kultakin seuraavalta kieliparilta tai 200 000 USD kaikilta uuden kielen sisältäviltä kielipareilta. Nämä summat kattavat komissiolle myönnetyn yksinoikeuden kehitetyn muutetun järjestelmän vapaaseen käyttöön ilman aikarajoitusta.

Jos komissio haluaa tämän sopimuksen päätyttyä pyytää toimeksisaajaa jatkokehittämään muutettua järjestelmää lisäämällä siihen uuden kieliparin, se maksaa toimeksisaajalle kiinteämääräisen summan, joka on enintään 25 000 USD ensimmäiseltä kieliparilta ja 20 000 USD kultakin seuraavalta kieliparilta tai 50 000 USD kaikilta uuden kielen sisältäviltä kielipareilta.

c) Toimeksisaajalla on oikeus käyttää muutettua järjestelmää omaan lukuunsa ja omiin tarkoituksiinsa, sellaisena kuin tämä järjestelmä on kehitettynä tämän sopimuksen ja edellä b kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua muiden kieliparien lisäämiseksi toteutettavaa jatkokehittämistä koskevien sopimusten nojalla, lukuun ottamatta erityisesti komissiolle kehitettyjä sanastoja. Toimeksisaajalle voidaan myöntää sanastojen käyttöoikeus tapauskohtaisesti vuosittaista käyttömaksua, joka on enintään 20 prosenttia kustannuksista, vastaan; toimeksisaajalla on oikeus käyttää sanastoja ilmaiseksi ainoastaan esittelytarkoituksessa.”

8 Alkuperäisen sopimuksen 5 artiklan f kohdan nojalla sopimukseen sovellettiin Luxemburgin lakia, ja riita-asioissa toimivaltaisia tuomioistuimia olivat Luxemburgin tuomioistuimet.

9 Komissio teki alkuperäisen sopimuksen jälkeen vuosina 1976–1987 WTC-konsernin yhtiöiden kanssa useita sopimuksia, jotka koskivat yhtäältä Systran-järjestelmän parantamista ja toisaalta uusien kieliparien (yhteensä yhdeksän uuden kieliparin) kehittämistä.

10 Lisäksi komissio teki erinäisten WTC-konsernin ulkopuolisten yhtiöiden, jotka eivät olleet sopijapuolia, kanssa sopimuksia, joilla niille annettiin oikeus käyttää Systran-järjestelmää jäsenvaltioiden julkishallinnon yksiköiden ja yhteisöjen toimielinten

hyväksi. Yhdessä näistä sopimuksista, jonka nimenä on ”Teknisen yhteistyön sopimuspöytäkirja” ja joka tehtiin 18.1.1985 ranskalaisen yhtiön Gachot SA:n ja komission välillä, todettiin, että ”Systran-järjestelmä, ohjelmistot ja sanakirjat pysyvät komission omistuksessa” (4 artikla, jonka otsikko on ”Käyttöoikeudet”). Komissio antoi tämän sopimuspöytäkirjan nojalla Gachot-yhtiölle oikeuden käyttää ”sen Systran-konekäännösjärjestelmää Euroopan julkishallinnon elinten hyväksi” ja Gachot-yhtiö antoi komissiolle vastineeksi tuotettujen käännösten laatua koskevia tietoja, joiden perusteella tämä pystyi parantamaan järjestelmän toimintaa (1 artikla, jonka otsikko on ”Sopimuksen kohde”). Komission ja Gachot-yhtiön yhteistyö toteutettiin ilman komission rahoitusta (3 artikla, jonka otsikko on ”Kustannukset”).

2. Systran-konsernin ja komission välinen yhteistyösopimus

11 Syyskuun 1985 jälkeen tehtiin sarja sopimuksia, joilla Gachot-yhtiö hankki omistukseensa WTC-konsernin yhtiöt, jotka omistivat Systran-teknologian ja Systran Mainframe -version, ja hankinnan myötä Gachot-yhtiön nimeksi tuli Systran.

12 Komissio esitti Gachot-yhtiölle televiestinnän, tietoteollisuuden ja innovaatioiden pääosaston pääjohtajan 2.2.1987 lähettämällä kirjeellä useita kysymyksiä, joihin vastattiin 5.2.1987 päivätyllä kirjeellä.

”Kysymys 1: Voiko Jean Gachot osoittaa, että hän (tai Gachot-yhtiö – –) todellakin on WTC-yhtiöiden ja Systran Institut’n omistaja tai enemmistöosakas ja että hän ottaa vastuulleen kaikki näiden yhtiöiden velvoitteet komissiota kohtaan?”

”Vastaus: Yhtiömme osti Peter Tomalta kaikki WTC:n ja Latsecin osakkeet sekä 76 prosenttia Systran Institut’n osakkeista. Edustamme siis koko konsernia myös suhteessa komissioon.”

”Kysymys 2: Mitä näille velvoitteille tapahtuu, jos Gachot (tai Gachot[-yhtiö]) myy nämä yhtiöt (tai luopuu niiden enemmistöosakkuudesta)? Sitoutuuko Gachot varmistamaan, että mahdolliset ostajat noudattavat näitä velvoitteita?”

”Vastaus: Minkäänlaista luovutusta ei ole suunnitteilla. Konsernimme aikomuksena on päinvastoin kehittää edelleen toimintaamme tällä alalla. Komissiolla ei ole mitään aihetta huoleen tältä osin, sillä sopimukset on tehty WTC:n ja komission välillä eli oikeushenkilöiden välillä eikä mikään muutos yhtiöiden omistuksessa millään tavalla kyseenalaista tehtyjä sopimuksia.”

”Kysymys 3: Voiko Gachot vahvistaa, että komissiolla on WTC:n ja Systran Institut’n kanssa tehtyjen eri sopimusten nojalla Euroopan julkishallintoa koskeva oikeus, joka ei ole yksinoikeus, Systran-järjestelmän [yhdeksän] kieliversion käyttöön?”

”Vastaus: WTC:n ja komission – – välisistä sopimuksista käy selvästi ilmi, että komissiolla on oikeus, joka ei ole yksinoikeus, käyttää omiin tarpeisiinsa sekä yhteisön jäsenvaltioiden julkishallinnon elinten tarpeisiin Systran II -kieliversioita komission ostamien [kieliparien] osalta – –.”

”Kysymys 8: Hyväksyykö Gachot edelleen sen, että myös yhteisöjen ulkopuolisilla hallitustenvälisillä elimillä on oikeus käyttää Systran[-ohjelmistoa] hänelle maksettavia rojalteja vastaan?”

”Vastaus: Gachot-yhtiöllä on luonnollisesti tarkoitus antaa Systran-järjestelmä yhteisöjen ulkopuolisten kansainvälisten elinten käyttöön Gachot-yhtiön ja näiden elinten välillä tehtävien sopimusten nojalla – –.”

”Kysymys 14: Onko WTC-yhtiö valmis myöntämään komissiolle käyttöoikeudet aiemmin sovelletuilla ehdoilla myös Systran-järjestelmän espanja–englanti-kieliparin osalta? Onko hinta samaa luokkaa kuin saksa–englanti-kieliparin osalta tarjottu hinta?”

”Vastaus: WTC-yhtiö on täysin valmis myöntämään komissiolle oikeuden, joka ei ole yksinoikeus, espanja–englanti-kieliparin käyttöön ja mahdollisesti myös italia–englanti- ja portugali–englanti-kieliparien käyttöön. Hinta ja ehdot määräytyvät sen mukaan, kuinka pitkälle näitä järjestelmiä on kehitetty siinä vaiheessa, kun komissio hankkii käyttöoikeudet.”

”Kysymys 15: Onko WTC-yhtiö valmis kehittämään uusia järjestelmiä, joissa on kohdekielinä tanska ja kreikka, ja myöntämään komissiolle niiden käyttöä koskevan oikeuden (joka ei ole yksinoikeus) julkista ja yksityistä sektoria varten?”

”Vastaus: WTC on täysin valmis kehittämään eurooppalaisia kielipareja sisältäviä järjestelmiä ja muita komission mahdollisesti tarvitsemia järjestelmiä.”

”Kysymys 16: Onko Gachot mahdollisesti kiinnostunut muuntamaan Systran-järjestelmän C-ohjelmointikielelle Unix-käyttöjärjestelmää varten, mikä parantaisi järjestelmän siirrettävyyttä? Onko hän valmis tekemään tarvittavat investoinnit tai osan niistä (todennäköisesti noin miljoona ecua)?”

”Vastaus: Olemme harkinneet Systran-järjestelmän muuntamista C-ohjelmointikielelle Unix-käyttöjärjestelmää varten. Pidämme kuitenkin huomattavasti tärkeämpänä keskittymistä ensiksi käännöslaadun parantamiseen sekä Systran[-järjestelmän] eri versioiden yhdenmukaistamiseen. Systran[-järjestelmän] muuntaminen Unix-käyttöjärjestelmään sopivaksi on toki erittäin mielenkiintoinen aihe, mutta se edellyttää rahoituksen varmistumista – –.”

13 Komissio kuvaili neuvoteltavana olevan Systran-sopimuksen sisältöä televiestinnän, tietoteollisuuden ja innovaatioiden pääosaston virkamiehen Gachot-yhtiölle 5.3.1987 lähettämässä faksissa seuraavasti:

”Oikeudet, tavoitteet ja velvollisuudet

Kahdella sopimuspuolella on tämän sopimuksen nojalla täysin yhtäläiset oikeudet.

Systran-konserni omistaa perusohjelmistot, ja sen yhdeksää kieli[paria] koskevat komission käyttöoikeudet kattavat ainoastaan yhteisön toimielimet ja jäsenvaltioiden viranomaiselimet.

Komissio omistaa sen sijaan sanastot, joita se on kehittänyt vuodesta 1975.

Kumpikin sopimuspuoli on sijoittanut noin 8 miljoonaa ecua näihin oikeuksiin ja pyrkii siis saamaan tuottoa sijoituksilleen.

Komissiolla on moraalinen velvollisuus taata, että yhteisö saa taloudellista hyötyä veronmaksajien maksamalle investoinnille, kun taas Systran-konsernin tavoitteena on saattaa järjestelmä pikaisesti Euroopan markkinoille.

Nämä kaksi tavoitetta ovat täysin yhteensovitettavissa nyt ehdotetulla sopimuksella.

Komission ja Systran-konsernin edun mukaista on lisäksi yhdenmukaistaa ohjelmistoja ja sanastoja sekä kehittää tällä tavoin Systran[-ohjelmistosta] tehokas väline – –."

14 Systran-konserni ja komissio allekirjoittivat 4.8.1987 sopimuksen Systran-käännösjärjestelmän yhteisestä kehittämisestä ja parantamisesta yhteisön nykyisten ja tulevien virallisten kielten osalta sekä sen käyttöönotosta (jäljempänä yhteistyösopimus).

15 Yhteistyösopimuksen johdanto-osassa todettiin seuraavaa:

”1. WTC-yhtiön kehittämä Systran-järjestelmä on konekäännösjärjestelmä, joka käsittää perusohjelmiston, kieliohjelmistoja ja oheisohjelmistoja sekä useita kaksikielisiä sanakirjoja.

2. Komissio teki WTC-yhtiön kanssa 22.9.1975 sopimuksen Systran-järjestelmän käytöstä komissiossa ja sen alkuvaiheen kehittämisestä WTC:ssä.

Komissio ja WTC-yhtiö tekivät tämän jälkeen muita sopimuksia, jotka koskivat olemassa olevan järjestelmän parantamista ja järjestelmien kehittämistä [uusia kielipareja] varten.

Vuosina 1976–1985 tehtyjen sopimusten tarkoituksena oli kehittää ja parantaa kyseessä olevien kielten käännösohjelmistoja ja perussanakirjoja.

3. Komission ja palveluyhtiöiden välillä tehtiin useita sopimuksia järjestelmien ylläpidosta ja jatkokehityksestä. Nämä sopimukset noudattivat komission tarpeita ja tarkoitusperiä.

4. Komissio on vuodesta 1985 tehnyt eri yhtiöiden kanssa sopimuksia, joilla niille on myönnetty oikeus käyttää Systran-järjestelmää julkishallinnon elinten ja Euroopan yhteisöjen toimielinten tarpeisiin siten, että ne ovat toimittaneet komissiolle vastineeksi tietoja, joiden perusteella tämä on voinut tehostaa järjestelmän toimintaa.

5. Sopijapuolet toteavat siis, että komissiolla on perusjärjestelmää ja WTC:n siihen tekemiä parannuksia – – koskeva käyttöoikeus ja että tämä oikeus koskee Euroopan yhteisöjen aluetta edellä 4 kohdassa täsmennettyjen sektorien osalta.

6. Komission ja [edellä 3 kohdassa mainittujen] toimeksisaajien Systran-järjestelmään tekemät parannukset ja kehitystyö, erityisesti sanakirjat, ovat yksinoikeudella komission omaisuutta.

7. Sopijapuolet katsovat, että Systran-järjestelmän jatkuva parantaminen on niiden ja järjestelmän käyttäjien edun mukaista. Ne ovat päättäneet tehdä tämän yhteistyösopimuksen yhdistääkseen voimansa ja jatkaakseen näin parannustoimenpiteitä.

Tässä yhteistyön hengessä sopijapuolet tunnustavat toistensa oikeuden käyttää Systran-järjestelmää, jota parannetaan edelleen yksityiseltä ja julkiselta sektorilta saatujen käyttötietojen perusteella."

16 Omistusoikeuksia koskevassa yhteistyösopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Systran-järjestelmän eri kieliversiot ja niiden osat pysyvät niiden osapuolten omistuksessa, joille ne kuuluivat sopimuksen allekirjoittamisajankohtana.

Systran-konsernin yhtiöt sitoutuvat siihen, että ne voivat luopua omistusoikeuksistaan ainoastaan ilmoittamalla asiasta ensin komission yksiköille ja saatuaan siihen näiltä luvan. Luovutuksensaajan on vastattava näille yhtiöille tämän yhteistyösopimuksen nojalla kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista."

17 Sopimuksen liitteen I johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

"Komissio on aina ollut sanastojen ja muiden eri Systran-versioita varten kehittämiensä tietoelementtien omistaja, kun taas perusohjelmiston omistusoikeudet on jaettu useamman yhtiön kesken, ja komissio on tehnyt erityisesti [WTC:n] ja Systran Institut'n kanssa sopimuksia järjestelmän ja sen parannettujen ja kehitettyjen versioiden käytöstä.

Gachot-yhtiö – – on ollut vuoden 1986 alusta näiden yhtiöiden pääosakas, ja tämä Systran-järjestelmän kehittämistä ja käyttöä koskeva sopimus on tehty kaikkien niiden osapuolten kesken, joita asia koskee – –."

18 Parannuksia ja rojaltimaksuja koskevassa yhteistyösopimuksen 4 a artiklassa määrätään seuraavaa:

"Kaikista Systran-konsernin järjestelmän käytön yhteydessä tekemistä kehittämisistä ja parannuksista ilmoitetaan välittömästi komissiolle ja ne annetaan tämän käyttöön.

Kaikista komission järjestelmän käytön yhteydessä tekemistä kehittämisistä ja parannuksista ilmoitetaan välittömästi Systran-konsernille ja ne annetaan tämän käyttöön.

Kaikista järjestelmän muutoksista, jotka eivät varsinaisesti johdu järjestelmän käytöstä, neuvotellaan sopijapuolten välillä.

Kumpikin sopijapuoli voi ensimmäisten kahden vuoden aikana hyödyntää toisen sopijapuolen järjestelmään tekemiä kehittämisiä ja parannuksia ilman minkäänlaisia maksuja.

Tämän ajanjakson päätyttyä komissio ja Systran-konserni määrittelevät saatujen kokemusten perusteella niiden tulevaa yhteistyötä koskevat sopimusehdot."

19 Käyttöoikeuksia koskevassa yhteistyösopimuksen 5 artiklassa määrätään seuraavaa:

"a) Komissiolla on oikeus käyttää yhteisen järjestelmän pisimmälle kehitettyä versiota julkisen sektorin tarpeisiin yhteisössä ja myöntää tätä järjestelmää koskevia käyttölisenssejä kansallisille ja kansainvälisille julkishallinnon elimille yhteisössä, kuten johdanto-osan neljännessä kappaleessa on määritelty.

b) – –

c) Systran-konsernin yhtiöt sitoutuvat myöntämään yksityisille elimille järjestelmän käyttöoikeuden kaupallista käyttöä koskevien ehtojen mukaisesti."

20 Yhteistyösopimuksen 11 ja 12 artiklan mukaan sopimukseen sovellettiin Belgian lakia ja kaikki sopijapuolten väliset erimielisyydet sopimuksen tulkinnasta, täytäntöönpanosta tai täyttämättä jättämisestä ratkaistiin välimiesmenettelyssä.

21 Komissio teki vuosina 1988 ja 1989 neljä sopimusta Gachot-yhtiön kanssa Systran-ohjelmistoa koskevan käyttölisenssin saamiseksi kieliparien saksa–englanti, saksa–ranska, englanti–kreikka, espanja–englanti ja espanja–ranska osalta.

22 Komissio irtisanoi yhteistyösopimuksen 11.12.1991 päivätyllä kirjatulla kirjeellä sopimuksen 8 artiklan mukaisesti ilmoittamalla asiasta kuusi kuukautta etukäteen. Tämän määräyksen mukaisesti kumpikin sopijapuoli sai kolmen vuoden ajanjakson päätyttyä haltuunsa Systran-järjestelmän sellaisena kuin kumpikin sen oli kehittänyt. Komission mukaan irtisanomisen perusteena oli, että Systran ei ollut täyttänyt sopimusvelvoitteitaan vaan aikoi vaatia maksua kahta kieliparia (ranska–italia ja ranska–espanja) koskevasta kehitystyöstä, jonka toteuttajana oli komissio ja joka annettiin Systranin käyttöön yhteistyösopimuksen nojalla. Yhteistyösopimuksen irtisanomisen hetkellä EC-Systran Mainframe -versio käsitti 16 kieliversiota.

23 Tämän jälkeen Systran-konserni kehitti ja saattoi markkinoille Systran-ohjelmiston uuden version, jota voitiin käyttää Unix- ja Windows-käyttöjärjestelmissä (Systran Unix), kun taas komissio kehitti EC-Systran Mainframe -version, joka käsitti edellä mainitut 16 kieliversiota, joihin oli lisätty ulkopuolisen sopimuskumppanin kanssa kehitetty kreikka–ranska-kielipari, joka toimi Mainframe-käyttöjärjestelmässä, joka ei ollut yhteensopiva Unix- ja Windows-käyttöjärjestelmien kanssa.

B *Toinen vaihe: Systran Unixista EC-Systran Unixiin*

24 Systran Luxembourgin ja komission välillä tehtiin neljä sopimusta, joiden tavoitteena oli saada EC-Systran Mainframe -versio toimimaan Unix- ja Windows-ympäristöissä (jäljempänä migraatiosopimukset).

25 Ennen ensimmäisen migraatiosopimuksen allekirjoittamista komissio pyysi 19.12.1997 päivätyllä kirjeellä Systranilta hyväksyntää muun muassa kahdelle seuraavalle asialle:

”1. Systran-nimen käyttö

Komissio viittaa esittelyissä, dokumentaatiossa ja kirjeenvaihdossa usein ’komission konekäännösjärjestelmään’. Tämä järjestelmä perustuu Systran-järjestelmään, joten näissä tilanteissa olisi loogisempaa käyttää nimitystä Systran tai – – Systranin CE-versio.

2. Systran[-yhtiön] – – ja komission järjestelmien vastavuoroisen käytön periaate

Komissio voi käyttää Systran-yhtiön – – tuotteita palvelimellaan. Systran-yhtiö voi vastaavasti käyttää komission järjestelmää.

Systran-yhtiö – – ja sen tytäryhtiöt sitoutuvat siihen, etteivät ne esitä mitään rahamääräisiä vaatimuksia, jotka perustuvat ’Systran-konsernin’ ja komission välillä aiemmin tehtyihin sopimuksiin.”

26 Ensimmäinen migraatiosopimus allekirjoitettiin 22.12.1997, ja Systran vastasi samana päivänä komission pyyntöön seuraavasti:

”1. Systran-nimen käyttö

Systran-konserni antaa komissiolle luvan käyttää tavaramerkkiä SYSTRAN. Tavaramerkkiä on käytettävä järjestelmällisesti kaikista konekäännösjärjestelmistä, jotka pohjautuvat alkuperäiseen Systran-järjestelmään. SYSTRAN-tavaramerkin käyttölupa myönnetään siis ainoastaan Systran-konekäännösjärjestelmän jakamista tai käyttöönantoa varten.

2. Systran[-yhtiön] – – ja komission järjestelmien vastavuoroisen käytön periaate

Systran-yhtiö antaa komissiolle luvan käyttää Systran-tuotteita komission sisäisiin tarkoituksiin Unix- ja/tai Windows-ympäristöissä.

Systran-yhtiö sitoutuu siihen, ettei se esitä mitään rahamääräisiä vaatimuksia, jotka perustuvat Systran-konsernin ja komission välillä aiemmin tehtyihin sopimuksiin.”

27 Systran Luxembourgin ja komission välisen ensimmäisen migraatiosopimuksen 2 artiklassa ”komission konekäännösjärjestelmä” määritellään seuraavasti:

”Komission ’Systranin CE-versioksi’ kutsuttu konekäännösjärjestelmä tarkoittaa Systran-konekäännösjärjestelmän, jonka on kehittänyt alun perin La Jollassa Yhdysvalloissa sijaitseva World Translation Center, tiettyä versiota, jota

komissio on jatkokehittänyt sisäisiin tarkoituksiinsa vuodesta 1976. Komission konekäännösjärjestelmä on eri kuin 'Systran-järjestelmän alkuperäinen versio', joka on Systran SA Francen ja sen tytäryhtiöiden kehittämä ja kaupan pitämä konekäännösjärjestelmä."

(The Commission's machine translation system, or "Systran EC version", designates a specific version of the Systran machine translation system originally developed by the World Translation Center, La Jolla, USA, which since 1976 has been further developed by the European Commission for internal purposes. The Commission's machine translation system is distinct from the "Systran Original Version", which refers to the machine translation system developed and commercialised by Systran S.A. of France and its subsidiaries.)

28 Ensimmäisen migraatiosopimuksen 13 artiklassa, jonka otsikko on "Patentit, hyödyllisyystodistukset (hyödyllisyysmallit), tavaramerkit ja teollismallit, teollis- ja tekijänoikeudet", määrätään seuraavaa:

"1. Komissiolle ilmoitetaan välittömästi kaikista toimeksisaajan [eli Systran Luxembourgin] tämän sopimuksen toteuttamisen yhteydessä saamista tuloksista tai patenteista; tämä tulos tai patentti kuuluu Euroopan yhteisöille, joka voi käyttää sitä vapaasti, lukuun ottamatta tapauksia, joissa teollis- ja tekijänoikeudet ovat jo olemassa.

2. Komission konekäännösjärjestelmä, mukaan luettuina sen osat, joita on voitu muuttaa sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä, pysyy komission omistuksessa, lukuun ottamatta tapauksia, joissa teollis- ja tekijänoikeudet ovat jo olemassa.

– –

5. Jos kolmas osapuoli aloittaa menettelyn, erityisesti jos kyseessä on oikeuksia koskeva vaatimus, myös sopimuksen päätyttyä, menettelyn osapuolena oleva sopijapuoli ilmoittaa asiasta mahdollisimman pian toiselle sopijapuolelle; sopijapuolet toimivat yhdessä ja välittävät toisilleen kaikki hallussaan olevat tai haltuunsa saamansa tiedot ja todisteet."

(1. Any results or patent obtained by the Contractor [à savoir Systran Luxembourg] in performance of this contract shall be immediately reported to the Commission and shall be the property of the European Communities, which may use them as they see fit, except where industrial or intellectual property rights already exist.

2. The Commission's machine translation system, together with all its components shall, whether modified or not in the course of the contract, remain the property of the Commission, except where industrial or intellectual property rights already exist.

– –

5. At the first sign of proceedings by a third party, in particular of a claim, even after completion of the contract, the party involved shall notify the other party as soon as possible and the two parties shall then act in unison and provide each other with all the information and evidence that they possess or obtain.)

29 Ensimmäisen migraatiosopimuksen 15 ja 16 artiklan mukaan sopimukseen sovellettiin Luxemburgin lakia, ja sopimusta koskevissa yhteisön ja Systran Luxembourgin välisissä riita-asioissa toimivaltaisia tuomioistuimia olivat Luxemburgin tuomioistuimet.

30 Neljännen migraatiosopimuksen ensimmäisessä täydennyksessä sopimuksen päättymisajankohdaksi vahvistettiin 15.3.2002, ja siinä täsmennettiin, että tuona päivänä

”toimeksisaaja sitoutuu saattamaan 15.3.2002 mennessä päätökseen kaikki sopimuksen kohteena olevat työt eli muun muassa ajantasaistetut todisteet kaikista oikeuksista (tavaramerkit, patentit, teollis- ja tekijänoikeudet jne.), joihin Systran-konserni vetoaa ja jotka liittyvät Systran-konekäännösjärjestelmään”. Komission mukaan Systran Luxembourg ei ole toimittanut sille näitä tietoja.

C *Kolmas vaihe: 4.10.2003 julkaistun tarjouspyynnön jälkeinen aika*

31 Komissio julkaisi 4.10.2003 tarjouspyynnön komission konekäännösjärjestelmän kielellisestä ylläpidosta ja vahvistamisesta. Tarjouspyynnön myötä tehtiin sopimus Gosselies-yhtiön kanssa kahdesta tarjouskilpailun kohteena olleesta kymmenestä erästä. Näissä erissä lähtökielenä oli englanti tai ranska.

32 Systran ilmoitti 31.10.2003 päivätyllä kirjeellään komissiolle seuraavaa:

”Olemme saaneet tiedon 4.10.2003 julkaistusta tarjouspyynnöstä – –. Tämän asiakirjan perusteella vaikuttaa siltä, että suunnittelemanne työt voivat loukata yhtiömme teollis- ja tekijänoikeuksia. Pidämme tärkeänä jatkaa rakentavaa yhteistyötä yhtiömme ja komission välillä ja haluaisimme kuulla komission kommentit tästä asiasta. Emme voi vastata tarjouspyyntöön edellä esitetyistä syistä.”

33 Komissio ilmoitti 17.11.2003 päivätyssä vastauksessaan seuraavaa:

”Kiitos 31.10.2003 päivätystä kirjeestänne. Komission suunnittelemat työt eivät nähdäksemme loukkaa teollis- ja tekijänoikeuksia. Jaan toiveenne ylläpitää hyviä ammatillisia suhteita komission menettelyjä noudattaen.”

34 Tämän jälkeen Systran ja komissio jatkoivat kirjeenvaihtoa, ja komissio järjesti kokouksia saadakseen paremman käsityksen kyseisen yhtiön vaatimuksista.

35 Kantajat vetosivat keskustelujen yhteydessä seuraaviin seikkoihin:

– Systran-konserni omistaa Systran-nimisen konekäännösohjelmiston (eli Systran-järjestelmän) ja on kehittänyt siitä eri versioita

– Systran-konsernin ja komission välisten useiden sopimusten jälkeen Systran muunsi ohjelmistoaan luodakseen siitä niin kutsutun EC-Systran-version

– Systran-konserni toteutti vuosina 1999–2002 EC-Systran-version migraation Unix-käyttöjärjestelmään; tässä yhteydessä Systran-konserni käytti Systranin jo olemassa olleita oikeuksia, jotka koskivat alkuperäistä ohjelmistoa ja Unix-yhteensopivan Systran-järjestelmän ydintä, jonka Systran-konserni ohjelmoi kokonaan uudelleen vuonna 1993 omiin tarpeisiinsa.

36 Vastauksessaan komissio totesi, että nämä seikat – kuten kantajien tietoteknisen asiantuntijan 6.1.2005 esittämät tekniset asiakirjat – eivät olleet ”todiste teollis- ja tekijänoikeuksista”, joihin Systran-konserni vetosi Systran-ohjelmiston osalta. Koska tästä ei ollut esitetty todisteita, komissio katsoi, että Systran-konsernilla ei ollut oikeutta vastustaa riidanalaisen tarjouskilpailun voittaneen yhtiön toteuttamia töitä.

37 Systran-konserni ei siis pystynyt vetoamaan Systran-ohjelmistoa, jonka Systran Unix -versiota se pitää kaupan, koskeviin oikeuksiinsa estääkseen komission toimet, joita se pitää tätä ohjelmistoa koskevien oikeuksien loukkaamisena.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

38 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 25.1.2007 jättämällään kannekirjelmällä.

39 Asianosaisia pyydettiin 1.12.2008 prosessinjohtotoimena vastaamaan kysymyksiin, jotka koskivat kanteen mahdollista sopimusoikeudellista luonnetta (jäljempänä ensimmäinen kysymyssarja).

40 Asianosaiset vastasivat ensimmäiseen kysymyssarjaan 30.1.2009 ja 2.2.2009.

41 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi prosessinjohtotoimena asianosaisia vastaamaan uusiin kysymyksiin, jotka koskivat Systran Unix -versiota, käyttäjän oikeuksia, riidanalaisen sopimuksen nojalla teetettyjen toimenpiteiden luonnetta ja Gosselies-yhtiön toimintaa käännösohjelmistojen kehittämisen ja kaupan pitämisen alalla (jäljempänä toinen kysymyssarja).

42 Asianosaiset vastasivat toiseen kysymyssarjaan 14.10.2009.

43 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 27.10.2009 pidetyssä istunnossa.

44 Unionin yleinen tuomioistuin kutsui istunnossa asianosaiset epävirallisen sovittelukokoukseen. Asianosaiset ilmoittivat heti sovittelukokouksen jälkeen, että ne toimittaisivat unionin yleiselle tuomioistuimelle tiedon sovintosopimuksesta, jos sellainen tehtäisiin ennen tämän tuomion antamispäivää. Unionin yleiselle tuomioistuimelle ei kuitenkaan ole toimitettu tällaista ilmoitusta.

45 Istunnon pöytäkirjaan on kirjattu tärkeimmät istunnossa ilmi tulleet seikat, jotka liittyvät kanteen mahdolliseen sopimusoikeudelliseen luonteeseen, lainvastaiseen toimintaan, josta komissiota moititaan, sekä vahingon, johon kantajat vetoavat, arviointiin. Istunnon pöytäkirja ja epävirallisen kokouksen pöytäkirja on annettu tiedoksi asianosaisille.

46 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti 26.3.2010 antamallaan määräyksellä, että suullinen käsittely aloitetaan uudelleen, jotta asianosaisia voidaan pyytää prosessinjohtotoimena vastaamaan kysymyksiin, jotka koskivat vahingon arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja (jäljempänä kolmas kysymyssarja).

47 Asianosaiset vastasivat kolmanteen kysymyssarjaan 4.5.2010 ja 5.5.2010.

48 Näiden vastausten perusteella kantajia ja komissiota pyydettiin prosessinjohtotoimena esittämään huomautuksensa toisen asianosaisen kolmanteen kysymyssarjaan esittämistä vastauksista. Unionin yleinen tuomioistuin pyysi lisäksi joitakin täsmennyksiä tiettyihin asianosaisten vastauksissaan esittämiin seikkoihin (jäljempänä neljäs kysymyssarja).

49 Asianosaiset esittivät huomautuksensa ja vastasivat neljänteen kysymyssarjaan 11.6.2010. Tämän jälkeen suullinen käsittely päätettiin.

50 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– määrää komission lopettamaan välittömästi oikeuksien loukkaamisen ja taitotiedon paljastamisen

– määrää takavarikoitaviksi kaikki ne komission ja Gosselies-yhtiön hallussa olevat tietovälineet, joille on tallennettu ne tietokonejärjestelmän kehittämistyöt, jotka Gosselies-yhtiö on toteuttanut EC-Systran Unix- ja Systran Unix -versioiden pohjalta kantajien oikeuksien vastaisesti, ja määrää kyseiset tietovälineet luovutettaviksi Systranille tai ainakin tuhottaviksi valvotusti

– velvoittaa komission maksamaan Systran Luxembourgille vähintään 1 170 328 euroa ja Systranille 48 804 000 euroa (summaa täsmennetään myöhemmin)

– määrää julkaisemaan unionin yleisen tuomioistuimen antaman ratkaisun komission kustannuksella kyseistä alaa koskevissa sanoma- ja aikakauslehdissä ja internetsivustoilla, jotka Systran valitsee

– velvoittaa joka tapauksessa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

51 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

I *Tutkittavaksi ottaminen*

A *Vaatimus, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on velvoitettava komissio korvaamaan väitetty vahinko*

52 Komissio esittää kolme perustetta kolmannen vaatimuksen, jonka tavoitteena on velvoittaa komissio korvaamaan kantajien väittämä vahinko, tutkimatta jättämiselle. Vahingonkorvausvaatimus on jätettävä tutkimatta ensinnäkin sen sopimusoikeudellisen luonteen vuoksi, sillä unionin yleinen tuomioistuin voi tutkia väitteet teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta ja taitotiedon paljastamisesta ainoastaan Systranin ja komission välisten eri sopimusten perusteella, mutta niihin ei sisälly unionin yleistä tuomioistuimen nimeävää välityslauseketta. Toiseksi vahingonkorvausvaatimusta ei voida ottaa tutkittavaksi myöskään siksi, että vaatimus on epäselvä siltä osin, ettei siinä täsmennetä lainkaan oikeussääntöjä, joita komission väitetään rikkoneen, eikä juurikaan tarkenneta kantajien väittämiä oikeuksien loukkaamista ja taitotiedon paljastamista koskevia toimenpiteitä. Kolmanneksi unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua oikeuksien loukkaamisesta vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä, kuten käy ilmi asiassa T-295/05, Document Security Systems v. EKP, 5.9.2007 annetusta määräyksestä (Kok., s. II-2835; jäljempänä Document Security Systems -määräys).

1. Asiakysymys

a) Asianosaisten lausumat

53 Komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin voi tarkastella oikeuksien loukkaamisen olemassaoloa ja taitotiedon paljastamisen tuottamuksellisuutta ainoastaan Systran-konsernin ja komission välisissä suhteissa vuosina 1975–2002 sovellettujen eri sopimusten perusteella. Komissiolle Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix- ja Systran Unix -versioiden käytöstä mahdollisesti syntyvä vastuu perustuu sopimussuhteeseen. Tästä syystä on viitattava EY 288 artiklan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan ”sopimussuhteeseen perustuva yhteisön vastuu määräytyy sopimukseen sovellettavan lain mukaan”. Koska olemassa ei ole EY 238 artiklassa tarkoitettua välityslauseketta, unionin yleinen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen.

54 Unionin yleinen tuomioistuin pyysi komissiota ilmoittamaan, mitkä ovat ne sopimusmääräykset, joiden perusteella se katsoo olevansa oikeutettu toimimaan tavalla, jolla se oli riidanalaisen sopimuksen yhteydessä toiminut hankkimatta kantajilta lupaa, ja vastauksessaan komissio toteaa yhtäältä epäilevänsä, että kantajat olisivat Systran-ohjelmiston Systran Unix -version teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, ja ilmoittaa toisaalta, että se ”kiistää virallisesti, että kantajat olisivat EC-Systran Unix -ohjelmiston oikeuksien haltijoita”. Komissio väittää erityisesti, että sillä on ”yksinoikeus ohjelmiston kielellisten tietoelementtien lähdekoodeihin” vuosina 1975–2002 tehtyjen sopimusten ja sen yksiköiden toteuttaman näiden tietoelementtien kehitystyön nojalla. Edellä mainittujen sopimusten nojalla komissiolla oli mielestään oikeus kehittää niin ennen migraatiota kuin sen jälkeenkin EC-Systran Unix -versiota yhteistyössä kolmansien sopijapuolten kanssa. Komissio mainitsee tässä yhteydessä teknisen yhteistyön sopimuspöytäkirjan 4 artiklan, yhteistyösopimuksen johdanto-osan kuudennen

kappaleen ja Systran Luxembourgin kanssa tehtyjen migraatiosopimusten 13 artiklan 1 ja 2 kohdan, joiden mukaan komission konekäännösjärjestelmä pysyi sen omistuksessa.

55 Kantajat väittävät lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla. Käsiteltävä kanne perustuu siihen, että komissio on tehnyt tai teettänyt Systran Unix -ohjelmistoon tai sen EC-Systran Unix -versioon luvattomia muutoksia, jotka eivät siis perustu sopimukseen, vaikka sillä ei ollut oikeuksia muuttaa näitä eikä varsinkaan teettää muutoksia ilman kantajien suostumusta.

56 Kantajat korostavat unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa, että komissio ei ole saanut missään vaiheessa lupaa ilmaista riidanalaisia tietoelementtejä kolmansille osapuolille. Koska olemassa ei ole sopimusmääräystä, jossa sallittaisiin tapahtunut käyttö ja taitotiedon paljastukset, komissio on toiminut sopimuksen ulkopuolella ja on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa, joka kuuluu unionin yleisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

Toteamukset sopimussuhteeseen perustuvan vastuun ja sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun alalla olevasta toimivallasta

57 Vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamista koskeva unionin yleisen tuomioistuimen toimivalta määräytyy sen perusteella, perustuuko kyseessä oleva vastuu sopimussuhteeseen vai ei. Sopimussuhteeseen perustuvan vastuun alalla EY 238 artiklassa

määrätään, että unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia yhteisön tekemään tai sen puolesta tehtyyn julkis- tai yksityisoikeudelliseen sopimukseen sisältyvän välityslausekkeen nojalla. Sopimussuhteen ulkopuolisesta vastuusta täsmennetään EY 235 artiklassa, että unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista EY 288 artiklan toisessa kohdassa, joka koskee unionin toimielinten ja henkilöstön tehtäviään hoitaessaan aiheuttamaa vahinkoa, tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat.

58 Sopimussuhteeseen perustuvan vastuun tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen siis ainoastaan, jos sopimuksessa on EY 238 artiklassa tarkoitettu välityslauseke. Tällaisen lausekkeen puuttuessa unionin yleinen tuomioistuin ei voi EY 235 artiklan perusteella tosiasiassa ratkaista sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausvaatimusta. Jollei näin olisi, unionin yleinen tuomioistuin ulottaisi tuomiovaltansa koskemaan myös muita kuin sellaisia riitoja, joita sillä on sen toimivallalle rajat asettavan EY 240 artiklan nojalla oikeus käsitellä, sillä tässä määräyksessä annetaan jäsenvaltioiden tuomioistuimille yleinen toimivalta ratkaista sellaiset riidat, joissa yhteisö on asianosainen (ks. vastaavasti asia C-214/08 P, Guigard v. komissio, tuomio 20.5.2009, 35-41 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; asia T-44/96, Oleifici Italiani v. komissio, määräys 18.7.1997, Kok., s. II-1331, 35–38 kohta ja asia T-154/01, Distilleria Palma v. komissio, tuomio 25.5.2004, Kok., s. II-1493, 50 kohta).

59 Sen sijaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun tapauksessa unionin tuomioistuin on toimivaltainen, eikä riita-asian asianosaisten ole välttämätöntä antaa sille ennakolta hyväksyntäänsä. Unionin tuomioistuimen toimivalta johtuu nimittäin suoraan EY 235 artiklasta ja EY 288 artiklan toisesta kohdasta sellaisten kanteiden osalta, joiden tarkoituksena on saada yhteisö korvaamaan komission aiheuttama sopimussuhteen ulkopuolinen vahinko.

60 Kun unionin yleinen tuomioistuin arvioi EY 235 artiklan mukaista toimivaltaisuuttaan, sen on tutkittava asiakirja-aineiston merkityksellisten seikkojen perusteella, perustuuko kantajien esittämä vahingonkorvausvaatimus objektiivisesti ja yleisesti sopimusperusteisiin vai sopimussuhteen ulkopuolisiin velvoitteisiin, ja tätä kautta voidaan määritellä riita-asian mahdollinen sopimusoikeudellinen perusta. Nämä seikat voidaan päätellä erityisesti tarkastelemalla asianosaisten vaatimuksia, sen vahingon

aiheuttanutta tekoa, jonka korvaamista vaaditaan, ja riita-asian ratkaisemiseksi esiin otettujen sopimusmääräysten ja muiden kuin sopimukseen perustuvien määräysten sisältöä (ks. vastaavasti edellä 58 kohdassa mainittu asia Guigard v. komissio, tuomion 35–38 kohta).

61 Tästä on huomautettava, että unionin yleisen tuomioistuimen toimivalta sopimusasioissa on poikkeus yleisesti sovellettavasta oikeudesta, ja näin ollen toimivaltaa on tulkittava suppeasti, joten unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään vain sellaiset vaatimukset, jotka johtuvat sopimuksesta tai ovat suoraan yhteydessä siitä johtuviin velvoitteisiin (ks. asia C-114/94, IDE v. komissio, tuomio 20.2.1997, Kok., s. I-803, 82 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näin olisi erityisesti silloin, kun tosiseikastosta käy ilmi, että komissiolla on sopimuksen nojalla lupa teettää kolmannella osapuolella tarjouspyynnössä tarkoitetut työt ja kun riidan kohteena on tosiasiassa – koska näistä töistä määrätään yhdessä tai useammassa sopimusmääräyksessä – sopimussuhteeseen perustuva vahingonkorvausvaatimus (ks. vastaavasti edellä 58 kohdassa mainittu asia Guigard v. komissio, tuomion 35 ja 36 kohta tosiseikaston huomioon ottamisesta ja tuomion 38 kohta vahingonkorvausvaatimuksen tosiasiallisesta kohteesta).

62 Lisäksi on korostettava, että jos unionin yleisen tuomioistuimen on tämän väitteen perusteltavuuden arvioimiseksi tarkasteltava niiden WTC/Systran-konsernin ja komission välillä vuosina 1975–2002 tehtyjen sopimusten sisältöä, joihin komissio vetoaa väitteidensä tueksi, tämä kuuluu toimivaltaisuuden tutkimiseen, eikä se voi sinänsä johtaa riita-asian luonteen muuttumiseen niin, että siitä tulisi sopimusoikeudellinen. Jollei näin olisi, riita-asian luonne ja sitä kautta toimivaltainen tuomioistuin voisivat muuttua ainoastaan sen vuoksi, että vastaaja vetoaa johonkin sen ja kantajan väliseen sopimussuhteeseen, vaikka sopimusten, joihin on vedottu, tarkastelun perusteella

voitaisiin todeta, ettei niillä ole tässä yhteydessä merkitystä. Kun unionin yleinen tuomioistuin tutkii sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevaa asiaa, se voi siis täysin vapaasti tarkastella sopimuksen sisältöä samalla tavoin kuin se tutkisi mitä tahansa asiakirjaa, johon asianosainen on vedonnut väitteidensä tueksi, selvittääkseen, voiko sopimuksen sisältö kyseenalaistaa unionin yleiselle tuomioistuimelle EY 235 artiklassa nimenomaisesti myönnetyn erityistoimivallan. Tämä tarkastelu kuuluu niiden seikkojen tutkintaan, joihin on vedottu unionin yleisen tuomioistuimen toimivallan toteamiseksi, ja kyseinen toimivalta on yksi unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklassa tarkoitettu ehdoton prosessinedellytys, jonka puuttumisen vuoksi asia voidaan jättää tutkimatta.

63 Vertailun vuoksi todettakoon, että unionin tuomioistuin totesi asiassa, jossa oli kyse sopimuksen uusimisesta ja jossa kantaja vetosi sopimussuhteeseen perustuvien ja sopimussuhteen ulkopuolisten velvoitteiden noudattamatta jättämiseen, että pelkkä vetoaminen oikeussääntöihin, jotka eivät perustuneet kyseiseen sopimukseen vaan joita sopijapuolten oli yleisesti noudatettava, ei voi muuttaa riita-asian sopimusluonnetta ja aiheuttaa sitä, ettei toimivaltainen tuomioistuin olisi enää toimivaltainen käsittelemään riita-asiaa (edellä 58 kohdassa mainittu asia Guigard v. komissio, tuomion 43 kohta). Asiassa, joka koskee tarjouspyynnön seurauksia ja jossa kantajat esittävät perusteeksi ainoastaan sopimussuhteen ulkopuolisten velvoitteiden noudattamatta jättämisen, pelkästään se, että kantajien sopimuskumppani vetoaa sopimussuhteeseen perustuviin velvoitteisiin, jotka eivät liity riidanalaiseen toimintaan, ei siis voi muuttaa riita-asian sopimussuhteen ulkopuolista luonnetta eikä aiheuttaa sitä, ettei toimivaltainen tuomioistuin olisi enää toimivaltainen käsittelemään riita-asiaa.

64 Lisäksi sen asianosaisen, joka vetoaa velvoitteen noudattamatta jättämiseen, on yleisesti tarkasteltuna osoitettava velvoitteen sisältö ja se, miten velvoitetta sovelletaan asian tosiseikkoihin. Tästä syystä kantajien esittämät vahingonkorvausvaatimukseen liittyvät väitteet on tutkittava ennen kuin tarkastellaan komission esittämiä väitteitä, jotka koskevat sopimukseen perustuvaa lupaa paljastaa kolmannelle osapuolelle tietoja, jotka voivat olla tekijänoikeuksilla ja taitotietoon liittyvillä oikeuksilla suojattuja, sekä tällaisen luvan olemassaoloa.

Kantajien esittämän vahingonkorvausvaatimuksen tarkastelu

65 Kantajien nyt käsiteltävässä asiassa esittämän vahingonkorvausvaatimuksen perusteena ovat ainoastaan EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta. Kantajat eivät vetoa eivätkä perusta vaatimustaan komission kanssa tehtyjen sopimusten määräyksiin. Näihin sopimusmääräyksiin vetoaa ainoastaan komissio tukeakseen väitettään, jonka mukaan sillä on oikeus toimiin, joista sitä nyt käsiteltävässä asiassa moititaan.

66 Kantajat vetoavat vahingonkorvausvaatimuksensa tueksi kahteen sopimussuhteen ulkopuoliseen lainvastaiseen ja vahingolliseen toimintaan. Ensinnäkin komissio on paljastanut lainvastaisesti Systranin taitotietoa kolmannelle osapuolelle, sillä tarjouspyynnössä kuvailtujen palvelujen suorittaminen johti väistämättä siihen, että Systran-ohjelmiston lähdekoodi, jonka ainoita omistajia kantajat ovat, paljastettiin ilman lupaa ja sitä muutettiin. Toiseksi komissio syyllistyi oikeuksien loukkaamiseen, kun Gosselies-yhtiö kehitti EC-Systran Unix -versiota ilman lupaa; EC-Systran Unix -versio on Systran-ohjelmiston versio, joka on lähes samanlainen kuin Systran Unix -versio ja näin ollen riippuvainen vastaavien teollis- ja tekijänoikeuksien ainoasta omistajasta eli Systran-konsernista sekä sen kehittämä ja kaupan pitämä.

67 Nyt käsiteltävässä asiassa väitetyn vahingon, jonka korvaamista vaaditaan, aiheuttanut teko eli kantajille vastainen väitetysti tuottamuksellinen toiminta käsittää siis sen, että komissio on ilman lupaa paljastanut kolmannelle osapuolelle eli Gosselies-yhtiölle lähdekoodit, joiden omistusoikeuteen Systran-konserni vetoaa ja joita se vaatii suojattaviksi tekijänoikeuksia ja taitotietoa koskevien jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden nojalla.

68 Kantajat väittävät erityisesti, että Systran-ohjelmiston ja Systran Unix -version tekijöinä ne voivat vastustaa kaikenlaista jälkiperäisteosten – kuten EC-Systran Unixin – käyttöä, muuttamista, mukauttamista tai parantamista, johon alkuperäisen ohjelmiston oikeuksien haltija ei ole antanut lupaa. Kantajilla on siis lain mukaan väiteoikeus, jonka tarkoituksena on taata tiettyjen niiden omistuksessa olevien tietojen suojelu sellaiselta komission toteuttamalta käytöltä tai siirtämiseltä kolmannelle osapuolelle, johon ne eivät ole antaneet suostumustaan.

69 Kantajat vetoavat tämän oikeutensa tueksi jäsenvaltioiden oikeuden yhteiset yleiset periaatteet muodostaviin kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta 9.9.1886 tehtyyn Bernin yleissopimukseen, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä Bernin yleissopimus), tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annettuun neuvoston direktiiviin 91/250/ETY (EYVL L 122, s. 42) sekä teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2004/48/EY (oikaisu EUVL L 195, s. 16). Nämä säännökset ja määräykset, joista voi johtua tilanteen mukaan sopimussuhteen ulkopuolisia velvoitteita, kuten komissio totesi istunnossa unionin yleisen tuomioistuimen tästä seikasta esittämään kysymykseen antamassaan vastauksessa, on toistettu jäsenvaltioiden lainsäädännössä. Niissä vahvistetaan lähinnä seuraavat yleiset periaatteet: i) tietokoneohjelman tekijällä on kyseistä ohjelmaa koskeva yksinomainen teollis- ja tekijänoikeus jo sillä perusteella, että hän on sen luonut, ja hän voi vedota tähän oikeuteen kaikkia vastaan ii) jos ei muuta osoiteta, tekijä on se tai tekijöitä ovat ne, jonka tai joiden nimissä tietokoneohjelmaa levitetään, ja iii) tietokoneohjelman tekijällä on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta yksinoikeus sen toisintamiseen, muuntamiseen ja levittämiseen tai näitä koskevan luvan myöntämiseen.

70 On katsottava, että kantajat ovat tällä tavoin esittäneet riittävästi seikkoja, joiden perusteella voidaan tarkastelun tässä vaiheessa todeta, että Systran-konserni voi vedota Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota, jonka se on kehittänyt ja jota se pitää kaupan omalla nimellään, koskeviin tekijänoikeuksiin.

71 Sen sijaan komissio ei ole esittänyt näyttöä siitä, että kantajat eivät olisi kyseisten oikeuksien haltijoita, joten se ei selvästikään ole onnistunut kyseenalaistamaan unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaa kiistäessään tekijänoikeudet, joihin Systran-konserni vetoaa Systran-ohjelmiston tämän version osalta.

72 Tässä yhteydessä ovat riittämättömiä ensinnäkin komission esittämät pelkät epäilyt siitä, ovatko kantajat Systran-ohjelmiston Systran Unix -version teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita (ks. edellä 54 kohta). Tällaiset argumentit eivät muodosta riittävää näyttöä, jotta niiden perusteella voitaisiin kyseenalaistaa Systran-konsernin mahdollisuus vedota Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskeviin tekijänoikeuksiin edellä mainittujen jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden nojalla, sillä ne pohjautuvat kyseisen ohjelmiston ominaispiirteistä sekä kantajien esittämistä oikeudellisista ja teknisistä asiantuntijalausunnoista esitettyihin yleisiin ja puutteellisesti täsmennettyihin väitteisiin.

73 Ennakoimatta tulosta, johon asiakysymyksen pohdinnassa päädytään, on toiseksi todettava, että unionin yleinen tuomioistuin pyysi komissiota selventämään epäilyksiään niistä teollis- ja tekijänoikeuksista, joihin kantajat vetosivat, sekä kantajia esittämään tätä koskevat huomautuksensa. Kantajia edustaneet asiantuntijat esittivätkin useita oikeudellisia ja teknisiä perusteluja tukeakseen Systran-konsernin tekijänoikeuksien olemassaoloa sekä uudelleenohjelmoidun ohjelmiston että kyseessä olevan ohjelmiston lähdekoodia käyttävien eri versioiden osalta (ks. Panthéon-Sorbonne Paris-I -yliopiston professorin P. Sirinellin lausunto uudelleenohjelmoidun ohjelmiston tekijänoikeuksien suojasta, jäljempänä toinen Sirinellin lausunto, ja H. Bitanin tekninen muistio ohjelmointikieleltään, koostumukseltaan ja rakenteeltaan uudenlaisesta ja erilaisesta Systran Unix -ohjelmistosta verrattuna Systran Mainframe- ja EC-Systran Mainframe -ohjelmistoihin, jäljempänä Bitanin toinen tekninen muistio). Tästä käy erityisesti ilmi, että Systran Unix -versio ei ole pelkkä sovitus aiemmasta Systran Mainframe -versiosta, kuten komissio väittää, vaan että kaikki alun perin assembly-kielellä ohjelmoidut ohjelmat on todellakin ohjelmoitu uudelleen

C-kielellä ja että nämä versiot ovat täysin erilaiset. Riidatonta on myös se, että Systran Unix -versio on korvannut ajan myötä vanhentuneen Systran Mainframe -version.

74 Unionin yleisen tuomioistuimen nimenomaisesta pyynnöstä huolimatta komissio ei pystynyt esittämään teknistä näyttöä, jolla olisi voitu kyseenalaistaa se, että Systran-konsernilla on tekijänoikeus Systran-ohjelmiston Systran Unix -versioon ja tämän version ohjelman tai sen toiminnallisen lähdekoodin muodostaviin tietoelementteihin, erityisesti ohjelmiston perusytimeen ja kielelliset ohjelmat muodostaviin tietoelementteihin, eivätkä kantajat riitauta komission omistusoikeutta sen yksiköiden kehittämiin sanakirjoihin, jotka on laadittu kyseisen toimielimen käyttämää erityistä terminologiaa varten.

75 Kolmanneksi on todettava komission myöntäneen oikeudenkäynnin edetessä, että Systran-konserni todellakin oli teollis- ja tekijänoikeuksien haltija tässä yhteydessä. Komissio totesi nimittäin vastauskirjelmässään, ettei se kiistä sitä, että Systran oli kaupan pitämänsä Systran Unix -ohjelmiston oikeuksien haltija, mutta mainitsi, että Systran-konserni oli todennäköisesti käyttänyt hyväkseen komissiota varten tehtyä EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioiden kehitystyötä Systran Unix -versionsa kehittämisessä. Komissio täsmensi istunnossa, että se ei tosiaan kiistänyt Systranin olevan näiden ohjelmistojen oikeuksien haltija, olipa sitten kyse Mainframe-versiosta tai Unix-versiosta, mutta esitti kuitenkin pienen varauksen tietoelementeistä, jotka oli sisällytetty komission mukaan lainvastaisesti Systran Unixin alkuperäiseen versioon, Systranin kanssa aiemmin tehtyjen sopimusten seurauksena.

76 Kuten unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin totesi toisen kysymyssarjan käsittelyn yhteydessä ja uudelleen istunnossa, on todettava, että Systran Unix -versio kehitettiin useita vuosia EC-Systran Unix -versiota aiemmin. Näin ollen on hyvin epätodennäköistä, että Systran-konserni olisi voinut sisällyttää kehittämäänsä ja kaupan

pitämäänsä Systran Unix -versioon EC-Systran Unix -versiota koskevaa myöhempää kehitystyötä, jota oli tehty komission omiin kielellisiin ja terminologisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Komissio ei pystynyt perustelemaan väitettään tältä osin.

77 Mikään aineellinen todiste ei myöskään tue komission väitettä siitä, että kantajien omistaman Systran Mainframe -version pohjalta kehitetyn EC-Systran Mainframe -version tietoelementtejä olisi todennäköisesti sisällytetty lainvastaisesti Systran Unixin alkuperäiseen versioon. Tämän väitteen kanssa ovat ristiriidassa kantajan teknisen asiantuntijan esittämät ohjelmiston lähdekoodia sekä erityisesti siihen liittyvää ydintä ja kielellisiä ohjelmia koskevat selvennykset, joiden mukaan assembly-kielellä ohjelmoitu ohjelma eroaa merkittävästi C-kielellä ohjelmoidusta ohjelmasta (ks. Bitanin toinen tekninen muistio, erityisesti esimerkki siitä, miten kirjoitusmerkkien yhdistelmä ”Hello world!” käsitellään assembly-kielellä ja C-kielellä). Komissio ei kyseenalaista tätä teknistä selvennystä.

78 Taitotiedon suojaan vetoamisesta kantajat esittävät, että taitotiedolla tarkoitetaan yleisesti ”sellaisen teknisen tiedon kokonaisuutta, joka on salaista, merkityksellistä ja tarkoituksenmukaisessa muodossa yksilöityä”. Ne toteavat tästä, että se, että komissio on paljastanut kolmannelle osapuolelle tällaista tietoa ilman kantajien suostumusta, on lainvastaista toimintaa, josta yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesti.

79 Väitteensä tueksi kantajat vetoavat perustellusti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 145/83, Adams vastaan komissio, 7.12.1985 antamaan tuomioon (Kok., s. 3539, Kok. Ep. VIII, s. 341, 34 kohta), jossa todettiin, että komissiolle ja sen henkilöstölle EY 287 artiklassa asetettu salassapitovelvollisuus on yleinen oikeusperiaate. Tämä yleinen periaate, jonka mukaan yrityksillä on oikeus liikesalaisuuteen ja joka on ilmaistu

EY 287 artiklassa, vahvistettiin myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-36/92 P, SEP vastaan komissio, 19.5.1994 antamassa tuomiossa (Kok., s. I-1911, Kok. Ep. XV, s. I-191, 36 kohta). Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 41 artiklassa korostetaan myös, että hallintoviranomaisten on otettava huomioon ”oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset”.

80 Liikesalaisuus kattaa taitotietoon liittyvät tekniset tiedot, joiden paljastaminen yleisölle ja myös pelkkä välittäminen sellaiselle oikeussubjektille, joka on eri kuin tiedon antanut oikeussubjekti, voi vakavasti loukata viimeksi mainitun etuja (ks. vastaavasti asia T-353/94, Postbank v. komissio, tuomio 18.9.1996, Kok., s. II-921, 87 kohta). Jotta tekniset tiedot kuuluisivat luonteeltaan EY 287 artiklan soveltamisalaan, on ensiksi välttämätöntä, että ainoastaan rajallinen henkilömäärä on tietoinen niistä. Toiseksi kyseessä on oltava sellaiset tiedot, joiden paljastaminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa ne antaneelle henkilölle tai kolmansille tahoille. Lopuksi on välttämätöntä, että niitä intressejä, joita tietojen paljastaminen voi loukata, on objektiivisesti tarpeen suojata (asia T-198/03, Bank Austria Creditanstalt v. komissio, tuomio 30.5.2006, Kok., s. II-1429, 71 kohta ja asia T-474/04, Prozesse v. komissio, tuomio 12.10.2007, Kok., s. II-4225, 65 kohta).

81 Nyt käsiteltävässä asiassa on siis katsottava, että teknisiä tietoja, jotka kuuluvat yrityksen liikesalaisuuden piiriin ja jotka on annettu komissiolle tiettyä tarkoitusta varten, ei voida paljastaa kolmannelle osapuolelle muuta tarkoitusta varten ilman kyseisen yrityksen lupaa.

82 On todettava kantajien väittävän oikeudellisesti riittävällä tavalla, jotta unionin yleisen tuomioistuimen voidaan katsoa olevan toimivaltainen EY 235 artiklan nojalla, että komissio on jättänyt noudattamatta tekijänoikeuksiin ja taitotietoon liittyviä sopimussuhteen ulkopuolisia velvoitteita, jotka koskevat Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota.

83 Komissio ei ole pystynyt kyseenalaistamaan tätä päätelmää, ja seuraavaksi on tarpeen tarkastella sen perustelujen toista osaa, jonka mukaan sillä on sopimukseen perustuva lupa toimia tavalla, josta sitä nyt käsiteltävässä asiassa moititaan.

Niiden seikkojen tarkastelu, joihin komissio vetoaa tukeakseen väitettä sopimukseen perustuvasta luvasta paljastaa kolmansille osapuolille tietoja, jotka voivat olla suojattuja tekijänoikeuksien ja taitotiedon nojalla

84 Se lainvastainen ja vahingollinen toiminta, johon komission väitetään nyt käsiteltävässä asiassa syyllistyneen, käsittää erityisesti Systran-konsernille kuuluvien tekijänoikeuksien ja taitotiedon nojalla mahdollisesti suojattujen tietojen paljastamisen kolmannelle osapuolelle eli Gosselies-yhtiölle ilman kantajien suostumusta.

85 Asiakirja-aineiston perusteella ei voida todeta, että komissiolla olisi ollut sopimukseen perustuva lupa ilmaista Gosselies-yhtiölle Systran Unix -versioon liittyviä tietoja ja taitotietoa.

86 Ensinnäkään yksikään asianosaisten välillä allekirjoitettu sopimus ei nimenomaisesti koske tiettyjen EC-Systran Unix -versioon liittyvien töiden mahdollista teettämistä kolmannella osapuolella. Kun Systran otti yhteyttä komissioon tästä aiheesta, komissio nimittäin ainoastaan kiisti, että Systran olisi Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevien oikeuksien haltija, ja totesi, että Systran-konsernilla ei ollut oikeutta vastustaa töiden teettämistä Gosselies-yhtiöllä (ks. edellä 31–37 kohta).

87 Vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen tästä aiheesta esittämään kysymykseen komissio vetosi toiseksi kolmeen sopimusmääräykseen väittäessään, että sillä oli oikeus käyttää Gosselies-yhtiötä kehittääkseen Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -versiota ja ettei Systran-konserni voinut vastustaa tätä vetoamalla ohjelmiston Systran Unix -versiota koskeviin tekijänoikeuksiin ja taitotietoon (ks. edellä 53 kohta).

88 Komissio vetoaa ensinnäkin komission ja Gachot-yhtiön, joka myöhemmin osti WTC-konsernin ja muutti nimensä Systraniksi, välillä 18.1.1985 tehdyn teknisen yhteistyön sopimuspöytäkirjan 4 artiklaan, jonka otsikko on ”Käyttöoikeudet” ja jossa todetaan, että ”Systran-järjestelmä, ohjelmistot ja sanakirjat pysyvät komission omistuksessa”.

89 On todettava, ettei tällä määräyksellä voida perustella tämän riita-asian sopimusoikeudellista luonnetta. Edellä mainittuun määräykseen ei ensinnäkään voida vedota kantajia vastaan, sillä niiden Systran-ohjelmistoa ja erityisesti Systran Mainframe -versiota koskevat omistusoikeudet eivät perustu komission ja Gachot-yhtiön välillä 18.1.1985 allekirjoitettuun pöytäkirjaan (ks. edellä 10 kohta). Systran-konsernin Systran-ohjelmistoa ja sen Systran Mainframe -versiota koskevat omistusoikeudet syntyivät nimittäin siinä yhteydessä, kun Gachot-yhtiö osti WTC-konsernin myöhempänä ajankohtana (ks. edellä 11 kohta ja vastineen liitteessä 5–7 esitetyt asiakirjat). Vaikka on riidatonta, että Gachot-yhtiöllä ei ollut minkäänlaisia Systran-järjestelmää koskevia omistusoikeuksia 18.1.1985, edellä mainitusta määräyksestä ei myöskään voida päätellä, että komissio voisi tuosta päivämäärästä lähtien ja kyseisen pöytäkirjan nojalla vaatia itselleen täyttä oikeutta Systran-järjestelmän ja sen ohjelmistojen, mukaan luettuina sen perusytimen ja lähdekoodien, omistukseen. Tällainen päätelmä loukkaa tuolloin WTC-konsernin hallussa olleita Systran-järjestelmän ja erityisesti Systran Mainframe -version omistusoikeuksia, joita komissio ei kiistä (ks. edellä 3 kohta) ja jotka luovutettiin myöhemmässä vaiheessa Gachot-yhtiölle, josta tuli Systran. Lisäksi on huomattava, että joka tapauksessa nyt käsiteltävä asia ei

koske Systran-konsernin hallussa olevia, vanhentuneena käytöstä poistettua Systran Mainframe -versiota koskevia oikeuksia vaan sen hallussa olevia oikeuksia, jotka koskevat edellä mainitun version korvannutta Systran Unix -versiota, joka on ohjelmoitu eri kielellä uutta tietoteknistä ympäristöä varten.

90 Toiseksi komissio vetoaa komission ja Systran-konsernin (tai tuolloin WTC-yhtiön, Latsec-yhtiön, Systran Institut -yhtiön ja Gachot-yhtiön) välillä allekirjoitetun yhteistyösopimuksen johdanto-osan kuudenteen kappaleeseen, jossa todetaan, että ”komission ja [edellä 3 kohdassa mainittujen] toimeksisaajien Systran-järjestelmään tekemät parannukset ja kehitystyö, erityisesti sanakirjat, ovat yksinoikeudella komission omaisuutta”. Tätä määräystä on siis luettava yhdessä edellä mainitun johdanto-osan kolmannen kappaleen kanssa, jossa todetaan seuraavaa:

”Komission ja palveluyhtiöiden välillä tehtiin useita sopimuksia järjestelmien ylläpidosta ja jatkokehityksestä. Nämä sopimukset noudattivat komission tarpeita ja tarkoitusperiä.”

91 Myöskään näillä määräyksillä ei voida perustella nyt käsiteltävän riita-asian sopimusoikeudellista luonnetta. Näiden kahden johdanto-osan kappaleen nojalla on nimittäin niin, että komission ja sen ulkopuolisten toimeksisaajien ennen 4.8.1987 allekirjoitetun yhteistyösopimuksen tekemistä Systran-järjestelmään tekemät, erityisesti sanakirjoja koskevat parannukset ja kehitystyö ovat yksinoikeudella komission omaisuutta. Kantajat eivät ole kiistäneet tätä omistusta, eikä niiden kirjelmissä vedota omistusoikeuksiin, jotka koskevat komission omia terminologisia tarpeitaan varten laatimia tai sen puolesta laadittuja sanakirjoja, parannuksia tai kehitystyötä.

Kantajien esille ottamat oikeudet liittyvät puolestaan perusjärjestelmään eli ytimeen ja kielellisiin aliohjelmiin, joiden tekijä Systran on ja joita koskeva taitotieto sillä on.

92 Johdanto-osan muiden kohtien perusteella voidaan lisäksi täsmentää komission ja Systran-konsernin eri yhtiöiden välistä suhdetta ja arvioida niitä oikeuksia, joihin kyseinen konserni voi vedota Systran-järjestelmän osalta siinä vaiheessa, kun olemassa oli vasta Mainframe-ympäristöön sopivia versioita. Johdanto-osassa todetaankin seuraavaa:

”1. WTC-yhtiön kehittämä Systran-järjestelmä on konekäännösjärjestelmä, joka käsittää perusohjelmiston, kieliohjelmistoja ja oheisohjelmistoja sekä useita kaksikielisiä sanakirjoja.

2. Komissio teki WTC-yhtiön kanssa 22.9.1975 sopimuksen Systran-järjestelmän käytöstä komissiossa ja sen alkuvaiheen kehittämisestä WTC:ssä.

Komissio ja WTC-yhtiö tekivät tämän jälkeen muita sopimuksia, jotka koskivat olemassa olleen järjestelmän parantamista ja järjestelmien kehittämistä [uusia kieliparei-ja] varten.

Vuosina 1976–1985 tehtyjen sopimusten tarkoituksena oli kehittää ja parantaa kyseessä olevien kielten käännösohjelmistoja ja perussanakirjoja.

– –

5. Sopijapuolet toteavat siis, että komissiolla on perusjärjestelmää ja WTC:n siihen tekemiä parannuksia – – koskeva käyttöoikeus ja että tämä oikeus koskee Euroopan yhteisöjen aluetta edellä 4 kohdassa täsmennettyjen sektorien osalta.

– –

7. Sopijapuolet katsovat, että Systran-järjestelmän jatkuva parantaminen on niiden ja järjestelmän käyttäjien edun mukaista. Ne ovat päättäneet tehdä tämän yhteistyösopimuksen yhdistääkseen voimansa ja jatkaakseen näin parannustoimenpiteitä.

Tässä yhteistyön hengessä sopijapuolet tunnustavat toistensa oikeuden käyttää Systran-järjestelmää, jota parannetaan edelleen yksityiseltä ja julkiselta sektorilta saatujen käyttötietojen perusteella."

93 Näistä komission ja Systran-konsernin välistä sopimussuhdetta tuona ajankohtana koskevista määräyksistä ilmenee yhtäältä, että Systran-konsernin tehtävä Systran-järjestelmän luomisessa ja komission puolesta tehdyssä alkuvaiheen kehittämisessä ja jatkokehittämisessä tunnustetaan nimenomaisesti, ja toisaalta, että niissä käsitellään ainoastaan Systran-konsernin komissiolle antamia käyttöoikeuksia eikä koko järjestelmää koskevia, varsinkaan yksinomaisia omistusoikeuksia. Joka tapauksessa määräyksissä ei mitenkään viitata siihen, että kolmas osapuoli voisi tehdä muutoksia järjestelmään ilman Systran-konsernilta ennakkoon saatua lupaa.

94 Samoin kuin teknisen yhteistyön sopimuspöytäkirjan 4 artiklan yhteydessä todettiin, myös tässä yhteydessä on huomattava, että nyt käsiteltävä asia ei koske Systran-konsernin hallussa olevia oikeuksia Systran Mainframe -versioon, joka on vanhentuneena poistettu käytöstä, vaan tämän konsernin hallussa olevia oikeuksia Systran

Unix -versioon, joka korvasi edellä mainitun version ja joka on ohjelmoitu eri kielellä uutta tietoteknistä ympäristöä varten.

95 Kolmanneksi komissio vetoaa migraatiosopimusten 13 artiklan, jonka otsikko on ”Patentit, hyödyllisyystodistukset (hyödyllisyysmallit), tavaramerkit ja teollismallit, teollis- ja tekijänoikeudet”, 1 ja 2 kohtaan, joiden mukaan komission konekäännösjärjestelmä pysyy sen omistuksessa. Nyt käsiteltävässä asiassa on huomattava, että ensimmäisen migraatiosopimuksen näissä kahdessa kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Komissiolle ilmoitetaan välittömästi kaikista toimeksisaajan [eli Systran Luxembourgin] tämän sopimuksen toteuttamisen yhteydessä saamista tuloksista tai patenteista; tämä tulos tai patentti kuuluu Euroopan yhteisöille, joka voi käyttää sitä vapaasti, lukuun ottamatta tapauksia, joissa teollis- ja tekijänoikeudet ovat jo olemassa.

2. Komission konekäännösjärjestelmä, mukaan luettuina sen osat, joita on voitu muuttaa sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä, pysyy komission omistuksessa, lukuun ottamatta tapauksia, joissa teollis- ja tekijänoikeudet ovat jo olemassa.”

96 Ensimmäisen migraatiosopimuksen 13 artiklan 1 ja 2 kohtaan sisältyy siis jo olemassa olevia teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva nimenomainen varaus. Komissio ei näin ollen voi vedota tähän määräykseen väittääkseen olevan ilmeistä, että kantajat ovat luopuneet Systran-järjestelmää koskevista tekijänoikeuksistaan ja taitotiedostaan. Nämä oikeudet ja erityisesti Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevat oikeudet

olivat jo olemassa, kun migraatiosopimukset allekirjoitettiin, jolloin komission käyttämä EC-Systran Mainframe -versio oli vanhentunut.

97 Ensimmäisen migraatiosopimuksen 13 artiklasta käy lisäksi selvästi ilmi, kuten kantajat totesivat istunnossa, että sen 1 kohdassa tarkoitetaan ainoastaan Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -version niin kutsutun EC-osan kehittämistä eli kaikkia niitä tuloksia ja patentteja, jotka kyseessä oleva toimeksisaaja Systran Luxembourg olisi voinut saada migraatiosopimusten toteuttamisen yhteydessä. Sopimusten soveltamisalaan eivät kuulu näitä mahdollisia tuloksia ja patentteja edeltäneet omistusoikeudet eli oikeudet Systran Unix -versioon, josta EC-Systran Unix -versio on johdettu. Nämä sopimukset eivät siis kyseenalaista oikeuksia, jotka koskevat Systran Unix -version perusytimen osaa, jota on käytetty muuttamattomana EC-Systran Unix -versiossa. Tämän määräyksen 2 kohdassa tarkoitetaan nimenomaisesti ”komission konekäännösjärjestelmää” eli Systran-ohjelmiston EC-Systran Mainframe -versiota (ks. edellä 27 kohdassa esitetty ensimmäisen migraatiosopimuksen 2 artiklaan sisältyvä määritelmä) ja jätetään mainitsematta Systran Mainframe -versiota koskevat oikeudet; nämä molemmat versiot olivat vanhentuneet Systran Unix -version käyttöönoton myötä.

98 Lisäksi on todettava, että Systran ei ole näiden migraatiosopimusten sopijapuoli, joten se ei ole voinut luovuttaa komissiolle minkäänlaisia oikeuksia Systran-ohjelmiston Systran Unix -versioon, jonka se on kehittänyt ja jota se pitää kaupan. Sopimus sitoo ainoastaan sopimuspuolia, mitä voidaan pitää jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisenä yleisenä periaatteena sopimusoikeuden alalla, ja sen mukaisesti migraatiosopimuksiin ei siis sellaisinaan voida vedota Systrania vastaan. Vaikka oletetaan, että Systran Luxembourg ei ollut esittänyt komissiolle 15.3.2002 mennessä ”ajantasaistettuja todisteita kaikista oikeuksista – – joihin Systran-konserni vetoaa ja jotka liittyvät Systran-konekäännösjärjestelmään” (ks. edellä 30 kohta), tästä ei voi seurata, että Systran ei enää voisi vedota komissiota vastaan niihin oikeuksiin, jotka se on saanut WTC-konsernin yhtiöiden ostamisen yhteydessä tai etenkin komission tiedossa

olevien, Systran Unix -version kehittämisen ja kaupan pitämisen myötä. Lisäksi on huomattava, että Systran Luxembourg -yhtiö ei – kuten kantajat väittivät istunnossa komission sitä kiistämättä – migraatiosopimusten allekirjoittamisen hetkellä kuulunut vielä täysin Systran-konserniin vaan se oli yhteisyritys, jossa yhdistyivät aiemmin komission kanssa EC-Systran Mainframe -versiota ylläpitäneiden yritysten intressit ja Luxemburgissa sijaitsevan Systran-konsernin intressit.

99 Teollis- ja tekijänoikeuksien alalla periaatteena on lisäksi joka tapauksessa se, että omistusoikeuksien luovuttamista koskevan lausekkeen olemassaolo ei voi perustua olettamaan. Periaatteen mukaan tällainen lauseke ei voi olla implisiittinen vaan sen on oltava nimenomainen. Asianosaisten unionin yleiselle tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa toimittamista asiakirjoista ei ilmene mitään sopimusmääräystä, joka koskisi sitä, että Systran tai edes mikään Systran-konsernin yhtiö olisi luopunut teollis- ja tekijänoikeuksistaan, joihin Systran-ohjelmiston Systran Unix -version osalta voitaisiin vedota.

100 Edellä esitetystä johtuu, että millään komission mainitsemista sopimusmääräyksistä ei voida tukea väitettä siitä, että nyt käsiteltävä riita-asia olisi välttämättä sopimusoikeudellinen. Näillä sopimusmääräyksillä, jotka liittyvät menneeseen ajanjaksoon, erityisesti 1990-luvulla tietokoneympäristön kehittymisen myötä käytöstä poistettua Systran Mainframe -versiota koskevien sopimusten tapauksessa, ei voida osoittaa, että Systran-konserni olisi antanut komissiolle luvan paljastaa kolmannelle osapuolelle sellaisia tietoja, jotka voivat olla suojattuja esille otettujen tekijänoikeuksien tai taitotiedon nojalla, kyseisen konsernin kehittämästä ja kaupan pitämästä Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiosta.

101 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että kantajien vahingonkorvausvaatimuksen sisältö sekä ne jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteiset yleiset periaatteet, joihin kantajat ovat vedonneet perustellakseen Systran-ohjelmiston Systran

Unix -versiota koskevia oikeuksiaan ja tarvetta saada version tekijältä lupa ennen kuin kolmannelle osapuolelle voidaan paljastaa sellaista sisältöä, jota käytetään siitä johdetussa EC-Systran Unix -versiossa, osoittavat oikeudellisesti ja tosiasiallisesti riittävällä tavalla ne seikat, joiden nojalla unionin yleinen tuomioistuin voi käyttää sille perustamissopimuksessa sopimussuhteen ulkopuolisissa asioissa annettua toimivaltaa.

102 Niiden sopimusmääräysten, joihin komissio on vedonnut osoittaakseen vahingonkorvausvaatimuksen sopimusoikeudellisen luonteen, tarkastelun perusteella voidaan lisäksi todeta, ettei Systran-konserni ole luopunut tekijänoikeuksistaan tai antanut lupaa paljastaa Systran Unix -versiota koskevia tietoja kolmansille osapuolille.

103 Tästä kokonaisarviosta johtuu, että kyseessä oleva riita-asia ei ole sopimusoikeudellinen. Komission ilman omistusoikeuden haltijan nimenomaista lupaa tekemän, omistusoikeuden ja taitotiedon nojalla suojattujen tietojen kolmannelle osapuolelle paljastamisen väitettyä tuottamuksellisuutta ja vahingollisuutta on nimittäin arvioitava tällä alalla sovellettavien, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden perusteella eikä sellaisiin sopimuksiin, jotka on tehty aiemmin asioista, jotka eivät liittyneet Systranin hallussa oleviin Systran Unix -versiota koskeviin tekijänoikeuksiin ja taitotietoon, sisältyvien sopimusmääräysten perusteella.

104 Komission väitteet kanteen tutkimatta jättämisestä sen väitetyn sopimusoikeudellisen luonteen vuoksi on siis hylättävä.

2. Kannekirjelmän epäselvyys

a) Asianosaisten lausumat

105 Komissio väittää, että kanne on jätettävä tutkimatta siksi, että se ei täytä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa esitettyä edellytystä, jonka mukaan kannekirjelmässä on mainittava ”oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista”. Kannekirjelmässä ei sen mukaan täsmennetä lainkaan niitä oikeussääntöjä, joita komission väitetään rikkoneen, eikä juurikaan tarkenneta kantajien väittämiä oikeuksien loukkaamista ja taitotiedon paljastamista koskevia toimenpiteitä.

106 Kantajat väittävät lähinnä, että kannekirjelmä on riittävän täsmällinen, jotta komissio voi valmistella puolustuksensa ja unionin yleinen tuomioistuin voi ratkaista asian.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

107 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen alakohdan, jota saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sovelletaan menettelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kannekirjelmässä on ilmoitettava riidan kohde ja yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu. Ilmoituksen on oltava riittävän selkeä ja täsmällinen, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta unionin yleinen tuomioistuin voi harjoittaa valvontaansa. Oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön takaamiseksi edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja

oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi itse kannekirjelmästä ainakin pääpiirteittäin mutta johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi (asia T-85/92, De Hoe v. komissio, määräys 28.4.1993, Kok., s. II-523, 20 kohta ja asia T-294/04, Internationaler Hilfsfonds v. komissio, määräys 11.7.2005, Kok., s. II-2719, 23 kohta).

108 Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kannekirjelmästä, jossa vaaditaan toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, on ilmettävä muun muassa seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä (edellä 107 kohdassa mainittu asia Internationaler Hilfsfonds v. komissio, määräyksen 24 kohta).

109 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajat ilmoittavat kannekirjelmässään, että komissio on lainvastaisesti paljastanut Systranin taitotietoa kolmannelle osapuolelle tämän voitettua tarjouskilpailun ja että komissio on tässä yhteydessä syyllistynyt Systranin tekijänoikeuksien loukkaamiseen. Kyse on kahdesta komission lainvastaisesta ja vahingollisesta toiminnasta (ks. edellä 66 kohta). Komissio on pystynyt valmistelemaan puolustuksensa näiden tietojen perusteella.

110 Komission väitteet kanteen tutkimatta jättämisestä kannekirjelmän epäselvyyden vuoksi on siis hylättävä.

3. Unionin yleiseltä tuomioistuimelta puuttuva toimivalta todeta oikeuksien loukkaus sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä

a) Asianosaisten lausumat

111 Komissio väittää, että kanne on jätettävä tutkimatta siksi, ettei unionin yleisellä tuomioistuimella ole toimivaltaa lausua oikeuksien loukkaamisesta sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä, kuten on todettu edellä 52 kohdassa mainitussa, asiassa Document Security Systems vastaan EKP annetussa määräyksessä. Komissio huomauttaa tästä, että toisin kuin tavaramerkkioikeuden alalla, jolla on toteutettu yhteisön laajuinen yhdenmukaistaminen, tekijänoikeuden alalla, johon ohjelmistojen suoja kuuluu, yhdenmukaistaminen on ollut ainoastaan osittaista (direktiivi 91/250). On kuitenkin niin, että oikeuksien loukkaamista koskeva kanne ei kuulu niihin tekijänoikeuden – kuten ei patenttioikeudenkaan – alan oikeussuojakeinoihin, joiden osalta unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia. Sama pätee taitotietoon, sillä sitä ei ole yhdenmukaistettu lainkaan unionissa. Komissio kiistää tässä yhteydessä kaikenlaisen analogisuuden edellä 79 kohdassa mainitussa asiassa Adams vastaan komissio annetun tuomion kanssa siksi, että kantajat eivät vetoa EY 287 artiklan rikkomiseen vaan ainoastaan taitotiedon tuottamukselliseen paljastamiseen tätä kuitenkaan täsmentämättä tai tästä näyttöä esittämättä. Toisin kuin edellä mainitussa asiassa Adams vastaan komissio, nyt käsiteltävässä asiassa saadut tiedot paljastettiin sopimussuhteessa eikä salassa pidettäviksi luokiteltujen asiakirjojen luovutuksen yhteydessä.

112 Kantajat väittävät, että kun otetaan huomioon tekijänoikeuksilla suojattujen ohjelmistojen alalla toteutettu unionin laajuinen yhdenmukaistaminen (direktiivi 91/250), unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen arvioimaan komission tekemän ohjelmistoa koskevan tekijänoikeuden loukkaamisen. Käsiteltävää kannetta ei siis voida alistaa kansallisten oikeussuojakeinojen käyttämiselle, sillä niillä ei voida saada

korvatuksi vahinkoa, toisin kuin edellä 52 kohdassa mainitussa, asiassa Document Security Systems vastaan EKP annetussa määräyksessä, jossa oli kyse patenttisuojasta. Kyse on kantajien tehokkaan oikeussuojan takaamisesta. Kantajat korostavat taitotiedon tuottamuksellisesta paljastamisesta edellä 79 kohdassa mainitussa asiassa Adams vastaan komissio annettua tuomiota, jossa komissiolle ja sen henkilöstölle EY 287 artiklan nojalla kuuluvasta salassapitovelvoitteesta on tehty yleinen oikeusperiaate.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

113 Komissio vetoaa edellä 52 kohdassa mainittuun, asiassa Document Security Systems vastaan EKP annettuun määräykseen väittäessään, että unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua oikeuksien loukkaamisesta vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

114 On kuitenkin huomattava, että tuossa asiassa antamassaan määräyksessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin erotti kantajan nostaman patentinloukkauskanteen varsinaisesta vahingonkorvauskanteesta. Kantaja kehotti vaatimuksissaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan, että Euroopan keskuspankki (EKP) oli loukannut kyseessä olleeseen patenttiin perustuvia oikeuksia, ja velvoittamaan EKP:n maksamaan riidanalaiseen patenttiin perustuvien oikeuksien loukkaamisesta vahingonkorvausta (edellä 52 kohdassa mainittu asia Document Security Systems v. EKP, määräyksen 25 kohta). Vastatessaan vaatimukseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aluksi, ettei sillä ollut toimivaltaa ratkaista patentinloukkauskanteita (em. asia Document Security Systems v. EKP, määräyksen 50–75 kohta). Varsinaisesta vahingonkorvauskanteesta se totesi nimenomaisesti olevansa toimivaltainen ratkaisemaan kanteen EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan määräysten nojalla (em. asia Document Security Systems v. EKP, määräyksen 76 kohta). Tämä

vahingonkorvauskanne todettiin kuitenkin oikeudellisesti selvästi täysin perusteettomaksi, sillä kantaja ei ollut esittänyt asiassa mitään todisteita, joiden nojalla vastaajan moititun toiminnan lainvastaisuus olisi voitu todeta (em. asia Document Security Systems v. EKP, määräyksen 80–82 kohta).

115 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomattava, että tekijänoikeuden loukkaamisen käsitteeseen vedotaan yhdessä taitotiedon luottamuksellisuuden suojan käsitteen kanssa, ja ainoana tarkoituksena on todeta komission toiminta lainvastaiseksi sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä. Kyseisen toiminnan lainvastainen luonne on arvioitava jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden perusteella, eikä se edellytä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen ennakkoon tekemää päätöstä, kuten riidanalaisten patenttien tapauksessa edellä 52 kohdassa mainitussa asiassa Document Security Systems vastaan EKP annetussa määräyksessä. EKP oli nostanut useissa jäsenvaltioissa mitättömyyskanteita, ja jotkin ensimmäisen asteen tuomioistuimet, joissa kanne oli nostettu, olivat jo antaneet ratkaisunsa niistä, ja näistä keskenään ristiriitaisista tuomioistuinten päätöksistä oli valitettu (em. asia Document Security Systems v. EKP, määräyksen 21–24 kohta); nyt käsiteltävässä asiassa ei ole kyse lainkaan tästä.

116 Kun otetaan huomioon unionin yleiselle tuomioistuimelle EY 235 artiklassa ja EY 288 artiklan toisessa kohdassa annettu toimivalta sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun alalla ja kun olemassa ei ole kansallista oikeussuojakeinoa, jolla voitaisiin saada komissio korvaamaan väitetystä oikeuksien loukkauksesta kantajille väitetysti aiheutunut vahinko, mikään ei näin ollen estä sitä, että kantajien käyttämä oikeuksien loukkaamisen käsite voidaan ottaa huomioon, jotta komission toiminta voitaisiin todeta lainvastaiseksi vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

117 Kantajien käyttämää oikeuksien loukkaamisen käsitettä on tulkittava nyt käsiteltävässä vahingonkorvauskanteessa ainoastaan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden näkökulmasta, ja nämä periaatteet on toistettu tai esitetty tietokoneohjelmien osalta useissa yhdenmukaistamisdirektiiveissä. Näin ollen on

hylättävä komission väitteet, jotka koskevat kanteen tutkimatta jättämistä siksi, ettei unionin yleisellä tuomioistuimella ole toimivaltaa todeta oikeuksien loukkaamista siinä merkityksessä, jonka jäsenvaltion kansallinen toimivaltainen viranomainen voisi tälle käsitteelle antaa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

B *Muut vaatimukset*

118 Komissio väittää, että useat kantajien esittämät vaatimukset on jätettävä tutkimatta. Näitä ovat vaatimukset, joiden mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi määrättävä, että komissio lopettaa välittömästi oikeuksien loukkaamisen ja taitotiedon paljastamisen, että tietyt komission ja Gosselies-yhtiön hallussa olevat tietovälineet takavarikoidaan tai tuhotaan ja että unionin yleisen tuomioistuimen antama ratkaisu julkaistaan komission kustannuksella kyseessä olevan alan sanoma- ja aikakauslehdissä sekä alan internetsivustoilla.

119 Komissio viittaa tässä yhteydessä vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan unionin tuomioistuimet eivät voi edes vahingonkorvausasioissa antaa toimielimelle määräyksiä, tai muuten ne loukkaavat hallintoviranomaisen oikeuksia (ks. asia T-279/03, Galileo International Technology ym. v. komissio, tuomio 10.5.2006, Kok., s. II-1291, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä Galileo-tuomio).

120 On muistettava, että EY 288 artiklan toisen kohdan mukaan ”sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti”. Tämä määräys koskee sekä sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun edellytyksiä että oikeutta vahingonkorvaukseen koskevia

menettelytapoja ja sen laajuutta. EY 235 artiklassa unionin tuomioistuimelle annetaan lisäksi toimivalta ratkaista EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riita-asiat.

121 Näistä kahdesta määräyksestä – joissa ei suljeta pois luontoissuorituksena maksettavaa korvausta, toisin kuin HT 40 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jossa määrättiin vain rahamääräisestä korvauksesta – seuraa, että unionin tuomioistuimella on toimivalta velvoittaa yhteisö maksamaan kaikentyyppisiä korvauksia, jotka ovat jäsenvaltioiden sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisia, myös luontoissuorituksena, jos se on näiden periaatteiden mukainen, tarvittaessa määräyksellä tehdä tai olla tekemättä jotakin (edellä 119 kohdassa mainittu Galileo-tuomio, 63 kohta).

122 Näin ollen unionin tuomioistuin voi periaatteessa myös kohdistaa tällaisen menettelyllisen toimenpiteen yhteisöön, koska kyseisellä lainkäyttöelimellä on yksinomainen toimivalta ratkaista yhteisön syyksi luettavan vahingon korvaamista koskevat kanteet (ks. kieltomääräyksestä tavaramerkkien alalla edellä 119 kohdassa mainittu Galileo-tuomio, 67 kohta).

123 Nyt käsiteltävässä asiassa väitetysti aiheutuneen vahingon korvaaminen kokonaisuudessaan edellyttää, että tekijänoikeuden haltijalle palautetaan sen oikeus täysimääräisenä, ja tällainen palauttaminen edellyttää mahdollisista rahamääräisistä vahingonkorvauksista riippumatta vähintäänkin haltijan oikeuteen kohdistuvan loukkauksen välitöntä lakkaamista. Kantajat pyrkivät nyt käsiteltävässä asiassa vaaditulla määräyksellä juuri siihen, että komissio lopettaa niiden väitetyn tekijänoikeuksien loukkaamisen (ks. vastaavasti edellä 119 kohdassa mainittu Galileo-tuomio, 71 kohta). Vahingon korvaaminen kokonaisuudessaan voi toteutua myös oikeuksien loukkaamisen tuloksen takavarikoinnin tai tuhoamisen muodossa tai siten, että unionin yleisen tuomioistuimen päätös julkaistaan komission kustannuksella.

124 Näin ollen komission väitteet niiden vaatimusten tutkimatta jättämisestä, jotka eivät koske vaatimusta väitetyn vahingon korvaamisesta, on hylättävä.

125 Edellä esitetystä seuraa, että kaikki käsiteltävästä kanteesta esitetyt oikeudenkäyntiväitteet on hylättävä.

II *Asiakysymys*

126 Yhteisö on EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesssa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja väitetyn toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok., s. 3057, 16 kohta ja asia C-243/05 P, Agraz ym. v. komissio, tuomio 9.11.2006, Kok., s. I-10833, 26 kohta).

A *Oikeudet, joihin kantajat vetoavat, ja komission toiminnan lainvastaisuus*

127 Toimielimen lainvastaiseksi väitetyn toiminnan on perustuttava sellaisen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeiseen rikkomiseen (asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok., s. I-5291, 42 kohta). Jos kyseisellä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän unionin oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 44 kohta).

128 Kantajat väittävät lähinnä, että Systran-konsernin vuodesta 1993 kehittämän Systran Unix -version ja Systran Luxembourgin komission tarpeisiin 22.12.1997 alkaen kehittämän EC-Systran Unix -version välillä on huomattavaa samankaltaisuutta. Tämän huomattavan samankaltaisuuden vuoksi kantajat voivat mielestään vastustaa sitä, että EC-Systran Unix -version sisältö paljastetaan kolmannelle osapuolelle ilman niiden suostumusta, Systran Unix -versioon liittyvien tekijänoikeuksien ja taitotiedon nojalla. Riidanalaisen tarjouskilpailun toteuttaminen johtaa kantajien mukaan näin ollen Systran-konsernin hallussa olevien tekijänoikeuksien loukkaamiseen ja taitotiedon tuottamukselliseen paljastamiseen, joka voi johtaa yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiseen.

129 Komissio kiistää niiden Systran-ohjelmistoa koskevien oikeuksien olemassaolon, joihin Systran-konserni vetoaa. Komissio väittää, että se on niiden teollis- ja tekijänoikeuksien haltija, joita tarvitaan sen tekemissä toimenpiteissä, ja että sitä ei voida moittia EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetusta tuottamuksellisesta oikeuksien loukkaamisesta tai taitotiedon paljastamisesta.

1. Systran-ohjelmiston eri versioiden vertailu

a) Asianosaisten lausumat

130 Kantajat erottavat toisistaan kolme Systran-ohjelmiston osaa, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään, eli ytimen, kielelliset ohjelmat – joita kutsutaan myös ”kielellisiksi aliohjelmiksi” – ja sanakirjat. Kantajat väittävät tässä yhteydessä, että Systran Unix -versio on alkuperäisteos ja EC-Systran Unix -versio on tähän alkuperäisteokseen perustuva jälkiperäisteos. Versioita verrattaessa voidaan nimittäin havaita, että ne ovat lähes samanlaiset tai ainakin huomattavan samankaltaiset. Muu ei

olisi mahdollistakaan, sillä Systran Luxembourg kehitti 22.12.1997 alkaen EC-Systran Unix -version käyttämällä sen perustana Systranin vuodesta 1993 kehittämää Systran Unix -versiota, johon se sisällytti EC-Systran Mainframe -version sanakirjat.

131 Komissio toistaa kantajien esityksen Systran-ohjelmiston rakenteesta ja mainitsee lisäksi apuohjelmat, jotka sisältävät käyttöliittymät sekä sanakirjojen hallintavälineet. Se täsmentää, että ytimellä, kielellisillä ohjelmilla ja sanakirjoilla on lähdekoodi, joka on käännettävä konekielelle. Kun näitä kielellisiä ohjelmia on muutettu, ohjelmat ja ydin on käännettävä uudelleen, mutta tämä toimenpide ei muuta ydintä. Komission mukaan kielellisten ohjelmien täydentäminen ei edellytä ytimen, tietorakenteen tai alustavan määrittelyn materiaalin muuttamista. Sen yhteydessä muutetaan ainoastaan lähdekoodin kielellistä osaa. Myöskään sanakirjojen ohjelmointi ei edellytä järjestelmän ytimen tai tietorakenteen muuttamista, joten lähdekoodin tai alustavan määrittelyn materiaalin ei pitäisi muuttua. Apuohjelmat ovat lisäksi yleensä komentosarjoja, joita voidaan käyttää sellaisinaan ilman niiden muuttamista.

132 Komissio vastaa Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden lähes täyttä samanlaisuutta koskevaan väitteeseen esittämällä, että EC-Systran Unix -versiota ei ole kehitetty Systran Unix -version pohjalta, kuten kantajat väittävät, vaan edeltävän EC-Systran Mainframe -version pohjalta. Systran Luxembourgin kanssa tehdyissä migraatiosopimuksissa käytetty sana ”migraatio” tarkoittaa siis, että ainoastaan ohjelmiston tietokoneympäristö muuttuu, kun taas sen loogiset rakenteet pysyvät ennallaan. Systran-konserni ei siis toimittanut ”Systran-järjestelmästä täysin uutta versiota Unix-ympäristöä varten”, kuten kantajat väittävät. Komissio korostaa tässä yhteydessä, että se on edelleen EC-Systran Mainframe -versiosta tehtyjen sopimusten nojalla saamiensa oikeuksien haltija.

133 Komissio väittää tässä yhteydessä, että sen käyttämässä EC-Systran Mainframe -versiossa tehdyt muutokset WTC:n luomaan Systran Mainframe -versioon eivät koskeneet ainoastaan sanakirjoja, joita komission henkilöstö täydensi säännöllisesti, vaan myös ydintä ja ennen kaikkea kielellisiä aliohjelmia. Komission mukaan WTC:n 1970-luvulla luoman Systran Mainframe -version kielellisten aliohjelmien kehittäminen oli vasta alkuvaiheessa, ja komissio oli käyttänyt merkittävästi aikaa ja rahaa niiden parantamiseen, jotta ne vastaisivat komission erityistarpeita EC-Systran Mainframe -versiossa. EC-Systran Mainframe -versio käsittää myös komission kehittämiä ja sen puolesta kehitettyjä kielellisiä aliohjelmia (ks. komission käännöstoimen pääosaston (jäljempänä käännöstoimen pääosasto) 16.1.2008 laatima tekninen muistio, joka koskee ”EC-Systran Unixin ja EC-Systran Mainframen välistä johdannaisuutta”, jäljempänä käännöstoimen pääosaston ensimmäinen muistio).

134 Komissio huomauttaa lisäksi, että vaikka migraatio toteutettiin käyttämällä Systran Unix -version kielellisiä ohjelmia EC-Systran Unix -versiossa, mitään tuloksia ei kuitenkaan olisi voitu saada kielipareissa kreikka–ranska, englanti–kreikka, espanja–ranska, ranska–saksa ja espanja–italia–hollanti, koska Systran Unix -versio ei sisältänyt näitä kielipareja (ks. 4.5.1998 laadittu Atosin raportti ”Faisabilité de la migration d’EC-Systran et de la fusion d’EC-Systran avec le système de Systran” (EC-Systranin migraation toteutettavuus ja sen yhdistäminen Systran-järjestelmään), s. 32, jäljempänä 4.5.1998 laadittu raportti). EC-Systran Mainframe -version sanakirjojen säännöt olivat lisäksi suurelta osin yhteensopimattomat Systran Unix -version kielellisten ohjelmien kanssa, joten migraatio olisi pitänyt toteuttaa myös muiden kieliparien kielellisten ohjelmien osalta, jotta ne vastaisivat komission spesifikaatioita. Systran Luxembourg konvertoi näin ollen kaikki EC-Systran Mainframe -version kielelliset ohjelmat Eurot-konvertointiohjelmalla, eikä niitä korvattu Systran Unix -version vastaavilla osilla. Komission käyttämät sanakirjat edellyttivät joka tapauksessa niitä vastaavia kielellisiä ohjelmia, eikä niitä voitu saada käyttöön ainoastaan integroimalla ne Systran Unix -versioon.

135 Komissio väittää tässä yhteydessä, että Systran Luxembourg kehitti EC-Systran Unix -version EC-Systran Mainframe -järjestelmän migraation pohjalta; WTC oli luonut EC-Systran Mainframe -järjestelmän ytimen, mutta useita sen tietoelementtejä oli muutettu komission vaatimuksesta eri sopimusten nojalla, ja näissä sopimuksissa täsmennettiin, että komission puolesta toteutettu kehittäminen oli sen omaisuutta. EC-Systran Mainframe -version siirto EC-Systran Unix -versioksi tarkoitti, että jälkimmäinen ei ollut pelkkä Systran Unix -ohjelmiston versio.

136 Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden samankaltaisuuksista, jotka kävivät ilmi kantajien tietoteknisen asiantuntijan Bitanin raportissa (jäljempänä Bitanin raportti) tehdystä vertailusta, komissio esittää, etteivät ne riitä osoittamaan, että komissio olisi toiminut tuottamuksellisesti tai loukannut oikeuksia. Komissio katsoo, että kyseessä olevien Systran-ohjelmiston kahden version välisen lähes täyden samanlaisuuden perusteella voidaan ainoastaan päätellä yhtäältä, että Systran-konserni hyödynsi aiemman järjestelmänsä tietoelementtejä, minkä vuoksi on pohdittava, miten tällaiseen samankaltaisuuteen päästiin vasta neljän vuoden työn ja useiden satojentuhansien eurojen käyttämisen jälkeen, ja toisaalta, että Systran-konserni oli todennäköisesti hyödyntänyt komission puolesta tehtyä kehitystyötä omassa kaupan pitämässään järjestelmässä, vaikka sillä ei migraatiosopimusten nojalla ollut oikeuksia näihin tietoelementteihin. Tästä syystä tehty vertailu oli jo perusteiltaan virheellinen, sillä sen kohteeksi ei olisi pitänyt ottaa Systran-konsernin omistamia versioita vaan ne versiot, jotka Systran oli kehittänyt komission puolesta migraatiosopimusten mukaisesti. Komissio varaa itselleen oikeuden puolustaa oikeuksiaan tältä osin.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

137 Kantajat pyrkivät näyttämään toteen komission toiminnan lainvastaisuuden väittämällä, että Systran Unix -versio on alkuperäisteos ja että EC-Systran Unix -versio, jota koskevia tekijänoikeuksia on loukattu ja taitotietoa paljastettu, on tähän Systran-ohjelmistoon perustuva jälkiperäisteos. Väite perustuu lähinnä kantajien tietoteknisen

asiantuntijan Bitanin tekemään Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden sisällön vertailuun; Bitan on oikeustieteen tohtori ja televiestintä- ja tietotekniikkainsinööri, Cour de cassationin (Ranska) hyväksymä tietotekninen asiantuntija sekä Tribunal administratif de Paris'n ja Cour d'appel de Paris'n (Ranska) hyväksymä asiantuntija, ja hän myös opettaa Panthéon-Assas Paris-II -yliopistossa.

138 Kantajien tästä esittämien tietojen, joista komissio on voinut esittää huomautuksensa, tarkastelun perusteella voidaan esittää kolme tosiseikkoja koskevaa toteamusta.

139 Ensinnäkin on huomattava, että asianosaiset haluavat yksimielisesti tuoda esille, että Systran-ohjelmiston – niin Systran Unix- kuin EC-Systran Unix -versionkin – rakenne voidaan jakaa useaan osaan (ks. Bitanin raportti sekä Bitanin laatima tekninen muistio, jäljempänä Bitanin ensimmäinen tekninen muistio, ja Bitanin toinen tekninen muistio):

– Ohjelmiston tärkein osa on ydin, joka ohjaa koko käännösprosessia muiden sen hallinnassa olevien ohjelmistokomponenttien avulla. Ydin käsittää käännösprosessin hallintamekanismin, kielellisten aliohjelmien ja sanakirjojen kanssa yhteensopivat tietorakenteet sekä käännösprosessin aikana toteutetut moduulit. Se sisältää sanakirjojen hallinta-algoritmit, sanakirjoissa käytettyjen "makrojen" käännösalgoritmit, suodattimet eri asiakirjamuodoille ja tekstin pilkkomisen virkkeiksi.

– Kielelliset ohjelmat (joita kutsutaan myös kielellisiksi aliohjelmiksi) käsittävät homografisten ja leksikaalisten aliohjelmien analysoinnin useissa perättäisissä vaiheissa, lähtökielen siirtämisen kohdekieleksi ja synteesin. Nämä aliohjelmat muodostuvat käännösprosessin aikana ennalta määritellyssä järjestyksessä käytetyistä

kielellisistä sääntökokonaisuuksista, ja niiden tarkoituksena on muuttaa ytimen käännösprosessin aikana luomaan analyysikenttään sisältyviä tietoja.

– Sanakirjat ovat ytimen ja kielellisten ohjelmien käyttämiä tietokantoja, ja apuohjelmat sisältävät käyttöliittymät sekä sanakirjojen hallintavälineet. Sanakirjoissa käytetyt tietorakenteet on määritelty käännössäännöissä sekä ohjelmointikäsikirjoissa.

140 Lisäksi on huomattava, että ytimen ohjaamassa käännösprosessissa on kolme päävaihetta eli esikäsittelyvaihe, jossa käännettävä lähtöasiakirja suodatetaan ja pilkotaan virkkeiksi, haetaan tietoja sanakirjoista, toteutetaan kielellisiä esikäsittelyjä ja luodaan ”alustava analyysikenttä”. Toisessa vaiheessa analyysikenttää käsitellään kielellisillä aliohjelmilla vaiheittain (analyysi, siirto ja synteesi), ja kolmas vaihe on jälkikäsittelyvaihe, jossa virkkeet rakennetaan uudelleen ja käännetty asiakirja kootaan sen alkuperäistä muotoa noudattaen.

141 Nämä selvennykset Systran-ohjelmiston arkkitehtuurista ja toiminnasta koskevat sekä Systran Unix- että EC-Systran Unix -versiota. Niistä käy ilmi, että yhden kokonaisuuden muodostavilla ohjelmiston eri osilla on kuitenkin kaikilla siinä oma tehtävänsä. Erityinen merkitys on ytimellä, joka valmistelee lähtötekstin suodattamalla sen ja jakamalla sen virkkeisiin, minkä jälkeen se luo kullekin virkkeelle analyysikentän sanakirjasta haettujen tietojen perusteella. Kielelliset aliohjelmat toimivat nimenomaan tässä analyysikentässä.

142 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan Systran-ohjelmiston eri versioita koskevia oikeuksia, joihin asianosaiset vetoavat, on tarkasteltava ottamalla huomioon Systran-ohjelmiston edellä määritelty rakenne, jonka kantajat ovat näyttäneet toteen ja jota komissio ei sellaisenaan ole kiistänyt.

143 Toiseksi kantajat ovat toimittaneet tietoja Systran Unix- ja EC-Systran Unix –versioiden – jotka ovat ainoat versiot, joihin vedotaan komission moititun toiminnan lainvastaisuutta koskevien väitteiden tueksi – vertailun tuloksista, ja niiden perusteella voidaan todeta näiden kahden Systran-ohjelmiston version olevan huomattavan samankaltaiset.

144 Bitanin raportissa esitetyt tärkeimmät päätelmät Systran-ohjelmiston Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden samanlaisuudesta tai ainakin huomattavasta samankaltaisuudesta ovat seuraavat:

– Ainakin 72 prosenttia Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden tietorakenteista on samanlaisia tai eroaa vain vähän toisistaan (ks. raportin 5 kohta ”Yhteenveto” ja 3.1 kohta ”Tietorakenteiden kuvauksien vertaileva analyysi”).

– Suurin osa Systran Unix -version ohjelmointikäsikirjassa esitetyistä säännöistä sisältyy myös EC-Systran Unix -versioon (ks. raportin 5 kohta ”Yhteenveto” ja 3.2 kohta ”Ohjelmointikäsikirjojen vertaileva analyysi”).

– Näiden kahden Systran-ohjelmiston version ytimet, jotka muodostavat ohjelmiston tärkeimmän osan, ovat lähdekoodien osalta 80–95-prosenttisesti samankaltaiset; muita samankaltaisuuksia on kielellisissä aliohjelmissa, sillä suuri osa Systran Unix -version aliohjelmista sisältyy myös EC-Systran Unix -versioon (ks. raportin 5 kohta ”Yhteenveto” ja 4 kohta ”Lähdekoodien vertaileva analyysi”).

145 Komissio ei ole kiistänyt näitä tosiseikkoja sellaisinaan vaan väittää yhtäältä, että EC-Systran Unix -versio on EC-Systran Mainframe -versioon perustuva jälkiperäisteos,

ja toisaalta, että Systran Unix -versio on teos, joka sisältää kehitystyön, joka kuuluu komissiolle Systran Mainframe -versiosta johdetun EC-Systran Mainframe -version tai EC-Systran Unix -version nojalla (ks. edellä 132–136 kohta ja jäljempänä 150–157 kohta).

146 Komissio ilmoitti näin ollen istunnossa, ettei se pysty kiistämään kannekirjelmän liitteenä oleviin asiakirjoihin sisältyviä Bitanin toteamuksia Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden samankaltaisuuksista.

147 Kantajien esittämän näytön ja menettelyn aikana tästä esitettyjen huomautusten (ks. edellä 137–146 kohta) perusteella on näin ollen katsottava kantajien näyttäneen riittävästi toteen, että Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden välillä on nyt käsiteltävässä asiassa huomattavaa samankaltaisuutta ja että ne voivat näin ollen vedota Systran-konsernin hallussa oleviin oikeuksiin, jotka koskevat Systranin vuodesta 1993 kehittämää Systran Unix -versiota, vastustaakseen sitä, että kolmannelle osapuolelle paljastetaan ilman kantajien suostumusta johdettu versio EC-Systran Unix, jonka Systran Luxembourg on muuntanut 22.12.1997 alkaen komission tarpeiden mukaisesti.

148 Tällä päätelmällä ei kyseenalaisteta oikeuksia, joita komissiolla voi olla EC-Systran Unixin johdetun version osalta migraatiosopimusten nojalla tai siksi, että se on luonut ja kehittänyt omia kielellisiä tarpeitaan vastaavia sanakirjoja. Päätelmässä todetaan ainoastaan se seikka, että kantajat ovat esittäneet näyttöä siitä, että tietyt Systran-ohjelmiston osat, eli 80–95 prosenttia ytimestä ja suuri osa kielellisistä aliohjelmista, ovat Systranin luomia ja sisältyvät tämän yrityksen kaupan pitämään Systran Unix -versioon ja että asiakirja-aineistosta ei käy ilmi millään tavalla, että näiden tietoelementtien omistusoikeus olisi luovutettu komissiolle.

149 Näin ollen voidaan katsoa, kuten Bitanin raportissakin todetaan, että Systran Luxembourg käytti kehittämänsä EC-Systran Unix -version pohjana suurta osaa Systranin kaupan pitämästä Systran Unix -versiosta ja sisällytti siihen EC-Systran Mainframe -version sanakirjat.

150 Komissio kiistää tämän päätelmän ja väittää, että EC-Systran Unix -versio on tosiasiassa vain tulosta edeltävän EC-Systran Mainframe -version siirtämisestä yhdestä tietokoneympäristöstä toiseen. Komissio esittää tämän väitteensä käännöstoimen pääosaston ensimmäisessä muistiossa, jonka päätelmät ovat pääpiirteiltään seuraavat:

– ”Toimintakertomuksista käy ilmi, että EC-Systran Unix -versio on kehitetty EC-Systran Mainframen pohjalta, [joten] tämä ohjelmisto on alusta alkaen kehitetty komission varoilla.”

– ”WTC:n kehittämä [Systran Mainframe -version] alkuperäinen järjestelmä oli suhteellisen alkeellinen, kun otetaan huomioon, että komissio joutui kehittämään omalla kustannuksellaan lukuisia moduuleja ja ohjelmia, jotta järjestelmä vastaisi komission laatuvaatimuksia.”

– ”Systranin – – oli erittäin helppoa ehdottaa komissiolle omaa siirrettyä perusjärjestelmäänsä [eli Systran Unix -versiota], koska tämä siirretty järjestelmä sisälsi jo joitakin tiettyjä EC-Systran Mainframen tietoelementtejä, jotka oli kehitetty yhteistyössä ennen vuosia 1993–1994, jolloin Systran SI aloitti EC-Systran Mainframe -version siirtämisen uuteen tietokoneympäristöön komission puolesta.”

151 Kun otetaan huomioon EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioiden välinen väitetty johdannaisuus, komission mukaan sen EC-Systran Mainframea koskevien sopimusten nojalla saamat oikeudet pysyvät siis sillä. Bitanin havaitsemasta

Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden samankaltaisuudesta komissio väittää lisäksi, että se osoittaa lähinnä ainoastaan, että Systran-konserni on todennäköisesti käyttänyt komission puolesta tehtyä EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioiden kehitystyötä ja sisällyttänyt sen tulokset Systran Unix -versioon.

152 Komission päättely tarkoittaa, että se kieltää kaikki Systran-konsernin oikeudet Systran-ohjelmistoon, olipa kyseessä sitten WTC-konsernilta ja sen perustajalta ostettu Systran Mainframe -versio tai Systran Unix -versio, jonka Systran-konserni kehitti ja saattoi markkinoille useita vuosia ennen kuin se kehitti EC-Systran Unix -version komission tarpeisiin EC-Systran Mainframe -version vanhennuttua.

153 Kuten edellä jo todettiin tutkittaessa unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaa käsitellä nyt tarkasteltava kanne (ks. edellä 70–77 kohta), komission päättely perustuu yleisiin ja puutteellisesti täsmennettyihin väitteisiin ohjelmiston erityispiirteistä sekä kantajien toimittamista oikeudellisista ja teknisistä asiantuntijalausunnoista.

154 Komissio nimittäin vetoaa päättelyssään ensisijaisesti yksikköjensä rooliin EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioissa käytettyjen sanakirjojen kehittämisessä, mitä kantajat eivät kiistä, ja toissijaisesti sen yksiköiden mahdolliseen myötävaikutukseen tiettyjen EC-Systran Unix -version kielellisten aliohjelmien kehittämisessä. Komissio ei pidä tärkeänä Systranin tekemää työtä ytimen ja useimpien kielellisten aliohjelmien osalta, eikä se missään vaiheessa viittaa siihen, että Systran-konsernilla voisi olla tästä johtuvia oikeuksia. Kuten edellä 147 kohdassa on todettu, kantajat ovat kuitenkin näyttäneet riittävästi toteen, että ne voivat vedota EC-Systran Unix -versiota koskeviin oikeuksiin sitä aiemman Systran Unix -version kehittämisen ja kaupan pitämisen vuoksi.

155 Komissio ei ole myöskään missään vaiheessa pystynyt esittämään unionin yleisen tuomioistuimen nimenomaisesta pyynnöstä huolimatta teknistä näyttöä siitä, miksi Systran-konserni ei voisi vedota Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota tai jotakin sen ohjelman tai toiminnallisen lähdekoodin muodostavaa tietoelementtiä (etenkin ohjelmiston perusytimeen ja kielellisiin ohjelmiin liittyviä osia) koskeviin tekijänoikeuksiin. Komissio myös myönsi istunnossa, ettei se pysty esittämään näyttöä, jonka perusteella voitaisiin määritellä ne Systran Unixin osat, joita koskeviin omistusoikeuksiin komissio voisi vedota Systran-konsernin kanssa Systran Mainframe -versiosta tehtyjen sopimusten nojalla. Unionin yleinen tuomioistuin ei siis voi hyväksyä komission tästä esittämää päättelyä (ks. edellä 136 kohta).

156 Sen jälkeen, kun Sirinellin toista lausuntoa ja Bitanin toista teknistä muistiota oli käsitelty istunnossa, Bitan huomautti, että joka tapauksessa Systran Unix- ja Systran Mainframe -versiot eroavat toisistaan täysin jo pelkästään siksi, että ne oli ohjelmoitu eri kielillä. Sen lisäksi, että käännöstoimen pääosaston ensimmäisessä muistiossa esitetyn versioiden välisen johdannaisuuden perusteella ei voida todeta, miksi kantajat eivät voisi vedota EC-Systran Mainframe -versiota koskeviin oikeuksiin niille kuuluvien Systran Mainframe -versiota koskevien oikeuksien nojalla, mikä ei ole käsiteltävän kanteen kohteena, tämän väitetyn johdannaisuuden kanssa ovat ristiriidassa myös tietoteknisen tason merkittävät erot yhtäältä niiden Systran-ohjelmistojen versioiden välillä, jotka toimivat ajan mittaan vanhentuneessa Mainframe-ympäristössä, sekä niiden versioiden välillä, jotka on mukautettu uusiin Unix- ja Windows-ympäristöihin ja joiden alkuperäisen version eli Systran Unixin kehittäjä Systran-konserni kiistatta on. Viimeksi mainittu versio kehitettiin sitä paitsi huomattavasti aiemmin kuin EC-Systran Unix -versio, jonka Systran Luxembourg kehitti 22.12.1997 alkaen komission tarpeisiin, toisin kuin voidaan päätellä käännöstoimen pääosaston ensimmäisestä muistiosta, jossa viitataan virheellisesti vuosiin ”1993–1994, minkä jälkeen Systran [Software, Inc.] aloitti EC-Systran Mainframe -version siirtämisen uuteen tietokoneympäristöön komission puolesta” (ks. edellä 150 kohta).

157 Näin ollen edellä 147 kohdassa esitettyä päätelmää ei kyseenalaista millään tavalla komission päättely, joka perustuu EC-Systran Unix -version ja EC-Systran Mainframe -version väliseen johdannaisuuteen sekä väitettyyn EC-Systran Mainframe -version kehitystyön käyttämiseen Systran Unix -version kehittämisessä.

2. Komission toiminnan lainvastaisuus

158 Komission väitetty lainvastainen toiminta käsittää sen, että se on katsonut oikeudekseen teettää tarjouspyynnössä mainitut työt, joiden yhteydessä muutetaan tai paljastetaan Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -versiossa käytettyjä Systran Unix -version tietoelementtejä, jotka on suojattu Systran-konsernin hallussa olevien tekijänoikeuksien tai taitotiedon nojalla, ilman että Systran-konserni on sopimuksella luovuttanut komissiolle näiden tietoelementtien omistusoikeutta tai antanut sille lupaa toteuttaa tällaisia töitä.

a) Asianosaisten lausumat

Tekijänoikeuden loukkaus

159 Kantajat esittävät tekijänoikeuden loukkaamisesta, että Bitanin raportissa luetellut samanlaisuudet tai samankaltaisuudet liittyvät tekijänoikeuksilla suojattuihin osiin eli Systran-ohjelmiston arkkitehtuuriin ja lähdekoodeihin. EC-Systran Unix -versio on siis Systran Unix -versioon perustuva jälkiperäisteos eli Systran-järjestelmästä riippuvainen teos. Tämän vuoksi alkuperäisteoksen tekijä eli Systran-konserni voi vastustaa kaikenlaista jälkiperäisteoksen muuttamista, johon se ei ole antanut lupaa. Komissio on

siis loukannut tekijänoikeuksia teettäessään kolmannella osapuolella töitä, joiden tarkoituksena on ollut muuttaa Systran Luxembourgin luomaa EC-Systran Unix -versiota, koska sillä ei ollut oikeutta muuttaa tätä ohjelmistoa ilman Systran-konsernin ennakkoon antamaa lupaa. Kantajat pyrkivät osoittamaan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteiset yleiset periaatteet tällä alalla ja korostavat, että oikeuksien loukkaamisesta on määrätty seuraamus kaikkien jäsenvaltioiden oikeudessa ja sitä pidetään vahingonkorvausvastuun synnyttävänä lainvastaisena tahallisena tai tuottamuksellisena tekona, joka voi johtaa toimielinten aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

160 Direktiivin 91/250, joka jäsenvaltioiden oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöään 1.1.1993 mennessä, 4 artiklan mukaan tietokoneohjelman tekijällä on nimittäin oikeus ”seuraaviin toimiin tai niiden sallimiseen: a) tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa – – b) tietokoneohjelman kääntäminen, muuntaminen, sovittaminen ja muunlainen muuttaminen sekä näiden toimien tulosten toisintaminen”. Näiden toimien toteuttaminen ilman tekijän lupaa on tietokoneohjelmaa koskevien oikeuksien loukkaamista. Direktiivissä korostetaan myös, että tietokoneohjelmat on suojattu tekijänoikeuksilla Bernin yleissopimuksessa tarkoitettuina teoksina. Viittauksella Bernin yleissopimukseen, jonka sopimuspuolina olivat direktiivin 91/250 antamishetkellä kaikki silloiset 15 jäsenvaltiota, voidaan näin määritellä tekijänoikeudet vetoamalla jo tuolloin voimassa olleisiin yhteisiin periaatteisiin.

161 Direktiivi 91/250 saatettiin osaksi Ranskan lainsäädäntöä, jota sovelletaan Systran Unix -version kehittäneeseen ja sitä kaupan pitävään Systraniin, direktiivin 91/250 täytäntöönpanosta ja tekijänoikeuskoodeksin (code de la propriété intellectuelle) muuttamisesta 10.5.1994 annetulla lailla nro 94-361 (JORF 11.5.1994, s. 6863), joka on kodifioitu Ranskan tekijänoikeuskoodeksiin. Kantajien mukaan tekijällä on tekijänoikeudet tietokoneohjelmaan, kunhan se on omaperäinen, ja hän voi suojata ohjelmansa nostamalla loukkaamista koskevan kanteen. Tekijänoikeuskoodeksin L 122-6 §:ssä säädetään, että ”tietokoneohjelman tekijälle kuuluva käyttöoikeus käsittää oikeuden toteuttaa tai sallia [ensinnäkin] tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen

toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa ja [toiseksi] tietokoneohjelman kääntäminen, muuntaminen, sovittaminen ja muunlainen muuttaminen sekä näiden toimien tuloksen toisintaminen". Näin ollen toimet, joihin on saatava tietokoneohjelman tekijän lupa mutta jotka toteutetaan ilman sitä, ovat tietokoneohjelmaan kohdistuvien oikeuksien loukkaamista. Direktiivi 91/250 on saatettu osaksi lainsäädäntöä myös muissa jäsenvaltioissa, kuten Luxemburgissa (tekijänoikeuksista, lähioikeuksista ja tietokannoista 18.4.2001 annettu laki; Mémorial A 2001, s. 1042; erityisesti lain 3 §, jäljempänä tekijänoikeuksia koskeva Luxemburgin laki) ja Belgiassa (tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun Euroopan yhteisön direktiivin saattamisesta osaksi Belgian lainsäädäntöä 30.6.1994 annettu laki; Moniteur belge 27.7.1994, s. 19315; jäljempänä tietokoneohjelmia koskeva Belgian laki).

162 Kantajat huomauttavat vastauksena väitteeseen, jonka mukaan on tarpeen osoittaa Systran-konsernin olevan niiden oikeuksien haltija, joihin se vetoaa, että komissio vaatii tällaista osoitusta huolimatta useista sen tekemistä sopimuksista, joissa muistutetaan, että Systran-konsernin yhtiöt ovat näiden oikeuksien ainoat haltijat, ja huolimatta tätä alaa koskevista jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisistä yleisistä periaatteista – joista muistutetaan myös Sirinellin lausunnoissa nimeltä "Oikeushenkilön nostaman, loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten analyysi" (jäljempänä Sirinellin ensimmäinen lausunto) ja "Oikeus saada suojaa uudelleenohjelmoidun ohjelmiston tekijänoikeuksille" (jäljempänä Sirinellin toinen lausunto) –, jotka koskevat erityisesti asemavaltuutusta, jonka mukaan oikeuksien ilmeinen haltija on oikeudenkäyntikelpoinen eikä oikeudenloukkaaja voi vaatia perättäisten luovutussopimusten esittämistä tai vedota kanteen tutkimatta jättämiseen oikeuksien haltijaa koskevien epäilysten vuoksi. Komissio on siis vaatinut vilpillisessä mielessä näyttöä ohjelmistojen omistusoikeuksista välttääkseen tulemasta tuomituksi oikeuksien loukkaamisesta.

163 Oikeudenloukkaajat esittävät kantajien mukaan usein juuri tämän väitteen, jonka komissio on tässä tapauksessa esittänyt yrittäessään välttää vastuuseen joutumisen; se väittää että Systran-konserni ei ole esittänyt näyttöä siitä, että se on Systran-ohjelmiston Systran Unix -version ja siitä johdetun EC-Systran Unix -version oikeuksien haltija. Systraniin sovellettavassa Ranskan oikeudessa sekä Belgian oikeudessa, johon komissio vetoaa, tekijänoikeuksien turvaaminen perustuu oikeuksien haltijaa koskevaan olettamaan, jonka mukaan teosta käyttävän henkilön oletetaan olevan teoksen

oikeuksien haltija. Alaa koskevassa Ranskan oikeuskäytännössä tästä olettamasta johtuu, että loukkaamista koskevan kanteen nostanut oikeushenkilö on käytännössä vapautettu velvoitteesta toimittaa kaikki luovutussopimukset tekijän eli fyysisen henkilön ja oikeuksien alkuperäisen haltijan kanssa tehdyistä sopimuksista oikeuksien viimeisimmän haltijan kanssa tehtyihin sopimuksiin, kun taas oikeudenloukkaaja ei voi puolustuksessaan vedota siihen, että näitä kaikkia luovutussopimuksia ei mahdollisesti ole esitetty. Belgian oikeudessa on tehty hyvin samanlainen ratkaisu, sillä sen mukaan oikeushenkilö, jonka nimi on teoksessa, voi vedota tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista 30.6.1994 annetun lain (Moniteur belge 27.7.1994, s. 19297; jäljempänä tekijänoikeuksia koskeva Belgian laki) 6 §:n toisessa momentissa, jonka mukaan ”tekijäksi oletetaan henkilö, jota voidaan pitää tekijänä teoksessa olevan nimen tai tekijän yksilöivän merkinnän perusteella, jollei muuta osoiteta”, vahvistettuun olettamaan. Unionin oikeudessa vahvistetaan sama olettama. Direktiivin 2004/48 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Olettama tekijänoikeudesta”, säädetään nimittäin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovellettaessa,

a) jotta kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijää voidaan pitää, jollei toisin osoiteta, tekijänä ja sen johdosta oikeutettuna ajamaan kannetta tekijänoikeutensa loukkaamisesta, riittää, että hänen nimensä on tavanmukaisella tavalla ilmoitettu teoksessa;

b) edellä a kohdassa olevaa säännöstä sovelletaan soveltuvin osin lähioikeuksien haltijoihin heidän suojatun aineistonsa osalta.”

164 Kantajien mielestä Systran voi siis nostaa kanteen, ellei komissio esitä näyttöä siitä, ettei Systran ole tekijänoikeuksien haltija. Komissio on kuitenkin tähän mennessä

pyrkinyt ainoastaan kääntämään todistustaakan kantajille, ja jo nyt voidaan todeta, ettei komissio esitä tällaista näyttöä, koska Systran on kiistatta kyseessä olevan teoksen käyttäjä, joksi komissio on sen aina tunnustanutkin. Teosta käyttävän oikeushenkilön oletetaan siis olevan tekijänoikeuksien haltija, minkä vuoksi se voi nostaa kanteen kolmansia oikeudenloukkaajia vastaan. Tätä olettamaa sovelletaan kyseessä olevan teoksen luonteesta ja sen tekijöiden määrästä riippumatta. Merkitystä on ainoastaan kantajan käytöllä, jos tekijä tai tekijät eivät ole sitä riitauttaneet. Sirinelli täsmentää, että olemassa on ”varsinainen perussääntö, jonka mukaan teoksen käyttäjä ansaitsee suojan jo pelkän käytön perusteella”. Epäilystä ei kuitenkaan ole siitä, että Systran omistaa Systran-ohjelmiston Systran Unix -version: Systran on myöntänyt Systran Unix -ohjelmiston kyseistä versiota koskevia käyttölisenssejä tärkeimmille internetportaaleille ja pitänyt versiota kaupan useissa monikansallisissa yrityksissä ja tavarataloissa sekä postimyyntikuvastojen välityksellä. Systran on myös maailmanlaajuisesti käyttämänsä SYSTRAN-tavaramerkin ja systran-verkkotunnusten haltija. Systran-konsernin julkisesti vahvistetusta ja toteen näytetystä omistajuudesta ovat osoituksena myös useat artikkelit ja mainokset. Kantajat vetoavat erityisesti siihen, että tietoyhteiskunnasta vastaava komission jäsen ojensi Systranille European IST -palkinnon vuonna 2005 Haagissa (Alankomaat). Systran-konserni, joka on samalla sekä teoksen että sen nimen omistaja, voi siis perustellusti nostaa kanteen oikeudenloukkaajaa vastaan unionin yleisessä tuomioistuimessa. Komission käyttämä ohjelmisto on lisäksi nimeltään ”EC-Systran Unix”, mistä voidaan päätellä Systranin osallisuus ohjelmistoon.

165 Edellä esitetyistä väitteistä huolimatta ja mahdollisten epäilysten hälventämiseksi kantajat haluavat lisäksi osoittaa, että Systran-konserni on kiistatta Systran-ohjelmiston Systran Mainframe- ja Systran Unix -versioiden teollis- ja tekijänoikeuksien haltija ja että komissio on aiemmin tunnustanut sen oikeuksien haltijaksi.

166 Kantajat väittävät Systran Mainframe -versiosta, että Systran-konserni on tämän version oikeuksien haltija, koska se sai nämä oikeudet Gachot-yhtiöltä, joka oli puolestaan

saanut ne alkuperäisen ohjelmiston keksijältä ja tekijältä Tomalta ja tätä ohjelmistoa käyttäneiltä yhtiöiltä. Systran on lisäksi kiistatta kaikkien Systran Mainframe -ohjelmiston versioiden, myös EC-Systran Mainframen, teollis- ja tekijänoikeuksien haltija. Teollis- ja tekijänoikeudet voidaan nimittäin luovuttaa tai siirtää ainoastaan kirjallisesti, ja jos luovutuksesta tai siirrosta on epäselvyyttä, niitä tulkitaan aina suppean tulkinnan periaatteen mukaisesti tekijän hyväksi. Vaikka osoitettaisiin, että Systran oli saanut oikeudet ohjelmiston varsinaiselta tekijältä eli Tomalta, se ei ollut koskaan luovuttanut niitä komissiolle huolimatta sopimuksista, joihin tämä vetoaa ainoana tarkoituksenaan olla näyttämättä oikeudenloukkaajalta. Kantajat eivät ymmärrä, missä tarkoituksessa komissio vetoaa kolmansien yhtiöiden kanssa ohjelmiston käytöstä tehtyihin sopimuksiin, joihin ei voida vedota Systrania vastaan ja joilla ei näin ollen ole voitu millään tavalla luovuttaa teollis- ja tekijänoikeuksia komissiolle. Systranin tai niiden yhtiöiden, joilta tämä on oikeudet saanut, kanssa tehdyt sopimukset ovat ainoastaan käyttölisenssejä tai palveluntarjontaa koskevia sopimuksia. Yhdelläkään niistä ei luovuteta tai siirretä teollis- ja tekijänoikeuksia komissiolle.

167 Esimerkiksi alkuperäisessä sopimuksessa komissiolle annetaan ainoastaan olemassa olevaa järjestelmää ja mahdollisia uusia kehitystöitä koskeva käyttöoikeus (4 artikla). Tähän sopimukseen sovellettavan Luxemburgin oikeuden, joka on tältä osin samanlainen kuin Ranskan ja Belgian oikeudet, mukaan taloudellisten oikeuksien luovutus ja siirto nimittäin osoitetaan tekijän osalta kirjallisesti ja niitä tulkitaan suppeasti tekijän hyväksi. Tämä sopimus ei kuitenkaan sisällä yhtään lauseketta, joka voitaisiin millään tavalla tulkita oikeuksien luovutukseksi. Sopimus ei näin ollen anna komissiolle mitään Systran-ohjelmistoa – mukaan luettuna sen EC-Systran Mainframe -versiota mutta lukuun ottamatta komission kehittämiä sanakirjoja – koskevia teollis- ja tekijänoikeuksia.

168 Myöskään yhteistyösopimuksessa ei määrätä minkäänlaisesta teollis- ja tekijänoikeuksien luovuttamisesta komissiolle. Kyseinen sopimus näyttää olevan komissiolle erityisen tärkeä, vaikka tämä itse irtisanoi sen vuonna 1991. Komissio katsoo sen

väitettyjen Systran Mainframe -ohjelmistoa koskevien teollis- ja tekijänoikeuksien perustuvan juuri tähän sopimukseen, mutta – toisin kuin se väittää – kyseessä olevalla sopimuksella annetaan komissiolle käyttölisenssi ja täsmennetään, että kummallakin sopijapuolella allekirjoittamishetkellä olleet oikeudet on suojattu ja säilyvät ennallaan, eikä siinä todellakaan siirretä mitään oikeuksia. Yhteistyösopimuksen johdanto-osassa todetaankin seuraavaa:

”2. Komissio teki WTC-yhtiön kanssa 22.9.1975 sopimuksen Systran-järjestelmän käytöstä komissiossa ja sen alkuvaiheen kehittämisestä WTC:ssä.

– –

5. Sopijapuolet toteavat siis, että komissiolla on perusjärjestelmää – – koskeva käyttöoikeus – –.”

169 Yhteistyösopimuksen 4 artiklassa muistutetaan myös, että kummallakin sopijapuolella allekirjoittamishetkellä olevat oikeudet säilyvät ennallaan. Komissiolla ei kuitenkaan ollut Systran Mainframe -ohjelmiston oikeuksia. Komissio ei siis voi vedota minkäänlaiseen Systran Mainframe -ohjelmistoa koskevien teollis- ja tekijänoikeuksien luovuttamiseen itselleen, vaikka sille annetaankin oikeudet kehittämiinsä sanakirjoihin (yhteistyösopimuksen johdanto-osan kuudes kappale). Nämä oikeudet eivät mitenkään loukkaa Systranin tekijänoikeuksia eivätkä mitään sillä olevia oikeuksia, jotka koskevat Systran Mainframe -ohjelmistoa (tai EC-Systran Mainframe -versiota) ja erityisesti sen ydintä. Yhteistyösopimuksen liitteessä I tunnustetaan nimenomaisesti WTC:n, Gachot’n ja Systranin tekijänoikeudet. Kuten useimpien muidenkin sopimusten tapauksessa, komissio saa tämän sopimuksen mukaan oikeuden käyttää ja antaa kolmansille luvan käyttää pisimmälle kehitettyä ohjelmiston versiota ainoastaan

yhteisön alueella (ks. yhteistyösopimuksen 5 artikla, jossa mainitaan nimenomaisesti, että komissiolla on käyttöoikeus). Komissio vetoaa turhaan yhteistyösopimuksen irtisanomislausekkeeseen. Tässäkään tapauksessa sopimuslausekkeita ei voida tulkita laajemmin kuin mitä niissä määrätään, ei myöskään koko unionissa sovellettavien velvoiteoikeuden yleisten periaatteiden nojalla. Kyseisen sopimusmääräyksen asiayhteys on selvä: 5 artiklassa tarkoitettu käyttöoikeus on taattu kolmen vuoden ajan. Näiden kolmen vuoden aikana komissio voi tehdä kehitystyötä ja/tai parannuksia (yhteistyösopimuksen 4 artikla). Näiden kolmen vuoden päätyttyä komissio voi käyttää EC-Systran Mainframe -ohjelmistoa sellaisena kuin se on siihen mennessä kehitettynä. Määräajan päätyttyä komissiolla voi siis olla ainoastaan käyttöoikeus. Myös Belgian oikeuteen sisältyvän, omaisuutta koskevien oikeuksien siirtämistä koskevan suppean tulkinnan nojalla voidaan lisäksi todeta, ettei komissio ole saanut minkäänlaista teollis- ja tekijänoikeutta Systran Mainframe -ohjelmistoon yhteistyösopimuksen päätyttyä.

170 Näin ollen komissiolle ei ole luovutettu mitään teollis- ja tekijänoikeuksia, jotka koskisivat Systran Mainframe -ohjelmistoa, sen perustan muodostavaa alkuperäistä ideaa tai ohjelmakoodia taikka sen alustavan määrittelyn materiaalia, tietorakennetta tai varsinkaan ydintä. Kantajat täsmentävät, että edellä esitettyjen väitteiden, joilla pyritään osoittamaan, että Systran on Systran-ohjelmiston Systran Mainframe -versiota koskevien teollis- ja tekijänoikeuksien haltija, ainoana tarkoituksena on vastata komission väitteisiin, jotka ovat vailla merkitystä asian ratkaisun kannalta, sillä loukkaaminen kohdistuu Systran Mainframe -version sijasta Systran Unix -versioon.

171 Kantajat väittävät Systran Unix -versiosta, että komissio ei voi vedota mihinkään Systran-ohjelmiston tätä versiota koskevaan teollis- ja tekijänoikeuteen. Systran Unix -version on nimittäin luonut Systranin pyynnöstä kokonaan Systranin omistuksessa oleva tytäryhtiö Systran Software (Systranin vastaus tarjouspyyntöön). Systran Unix -versio on Systran-ohjelmiston uusi versio, joka eroaa vanhentuneesta Systran Mainframe -versiosta. Systran-konserni on ainoa Systran Mainframe -versiota ja

sen ydintä koskevien oikeuksien haltija, ja sillä on Systran Unix -version kehittäjänä täysi omistusoikeus tähän uuteen ohjelmistoon ja sen ytimeen, kuten Sirinelli on osoittanut.

172 Kantajien mukaan Systran Luxembourg teki komission kanssa migraatiosopimukset vasta sen jälkeen, kun uusi Systran Unix -ohjelmisto oli luotu ja saatettu markkinoille. Näissä sopimuksissa määrätään EC-Systran Mainframe -version korvaamisesta Systran Unix -versiolla, jonka alkuperäisyys ja uutuus on osoitettu, sekä komission sanakirjojen siirtämisestä uuteen tietokoneympäristöön, jotta ne toimisivat tässä uudessa versiossa. Tämä käy ilmi myös Bitanin raportista, jonka mukaan EC-Systran Unix -versiolla on sama ydin kuin Systran Unix -ohjelmistolla, sillä ne ovat 85-prosenttisesti samanlaisia. Toisin kuin komissio väittää, EC-Systran Unix -versio on pelkkä Systran Unix -ohjelmiston versio, joka sisältää komission kehittämät sanakirjat ja joka on siirretty uuteen tietokoneympäristöön migraatiosopimusten nojalla, eikä se ole tulosta vanhentuneen EC-Systran Mainframe -ohjelmiston siirrosta uuteen tietokoneympäristöön. Vaikka komissiolla on oikeudet kehittämiinsä sanakirjoihin, sillä ei siis ole mitään oikeuksia Systran Unix -ohjelmistoon, joka oli olemassa ennen migraatiosopimusten tekemistä.

173 Lisäksi on niin, ettei sen paremmin näissä sopimuksissa kuin niitä edeltävissäkään sopimuksissa siirretty komissiolle minkäänlaisia Systran Unix -ohjelmistoa koskevia teollis- ja tekijänoikeuksia. Sopimukset tehtiin lisäksi Systran Luxembourgin, jolla ei ole mitään Systran Unix -ohjelmistoa koskevia oikeuksia, eikä Systranin kanssa, joka on näiden oikeuksien ainoa haltija. Niissä määrättiin nimenomaisesti myös jo olemassa olevien teollis- ja tekijänoikeuksien säilymisestä, mitä ilmeisemmin myös Systran Unix -ohjelmistoa koskevien Systranin tekijänoikeuksien säilymisestä. Vaikka EC-Systran Mainframe -version siirtämistä koskevaa komission päättelyä noudatettaisiin, komissiolla olisi johdettu oikeus, jonka nojalla se ei kuitenkaan saisi muuttaa

EC-Systran Unix -versiota ilman Systranin lupaa. Komissio on siis joka tapauksessa syyllistynyt oikeuksien loukkaamiseen, kun se on toteuttanut tai teettänyt tarjouspyynnössä tarkoitettuja töitä.

174 Kantajat ovat yllättyneitä ja pöyristyneitä komission kannasta ensinnäkin siksi, että toimielimet väittävät pitävänsä oikeuksien loukkaamisen torjuntaa ensisijaisen tärkeänä ja toteuttavat kaikenlaisia aloitteita ja toimenpiteitä sekä antavat säännöksiä päästäkseen tästä vitsauksesta, ja toiseksi siksi, että komissio on nyt käsiteltävässä asiassa ollut aina täysin tietoinen siitä, että Systran-konserni on kiistatta Systran-ohjelmistoja ja erityisesti Systran Unix -ohjelmistoa koskevien oikeuksien haltija. Se on tehnyt useita lisenssisopimuksia, jotka osoittavat sen olleen vakuuttunut siitä, että Systran todellakin on oikeuksien haltija. Komissio on lisäksi ollut aina tietoinen sekä Systran Mainframe- että Systran Unix -ohjelmistoa koskevista Systranin teollis- ja tekijänoikeuksista sekä Systran Unix -ohjelmiston aiemmuudesta, mikä käy ilmi

– televiestinnän, tietoteollisuuden ja innovaatioiden pääosaston pääjohtajan ja Gachot'n välisestä kirjeenvaihdosta aikavälillä 27.1.–5.2.1987

– 4.5.1998 laaditusta raportista, jossa korostetaan Systranin kehittämän Systran Unix -ohjelmiston innovatiivista luonnetta; samaisessa raportissa täsmennetään erityisesti ytimestä, että "järjestelmän ohjelmat on kaikki luotu uudelleen tai ohjelmoitu uudelleen C-kielellä"

– komission vuonna 1997 julkaisemaan, migraatiosopimuksien tekemistä koskevaan tarjouspyyntöön annetusta vastauksesta, joka osoittaa komission olleen täysin tietoinen Systranin oikeuksien alkuperästä, mitä komissio ei tuolloin kiistänyt, ja Systran Unixin aiemmuudesta.

175 Kantajien mukaan komissio on lisäksi useaan otteeseen tunnustanut Systranin omistusoikeuden sekä Systran Mainframe- että Systran Unix -versioon sekä sen, että Systran Unix -versio oli olemassa ennen EC-Systran Unix -versiota, mikä käy ilmi

– Gachot-yhtiölle 5.3.1987 lähetetystä faksista, jossa komissio kirjoittaa seuraavaa:

”Systran-konserni omistaa perusohjelmistot, ja sen yhdeksää kieli[paria] koskevat komission käyttöoikeudet kattavat ainoastaan yhteisön toimielimet ja jäsenvaltioiden viranomaiselimet. Komissio omistaa sen sijaan sanastot, joita se on kehittänyt vuodesta 1975.”

– Carpentierin hankintoja ja sopimuksia käsittelevälle neuvoa-antavalle komitealle esittämästä raportista

– J. Beavenin raportista, joka osoittaa, että Systran Unix -ohjelmisto edelsi EC-Systran Unix -versiota ja että komissio halusi solmia uudelleen liikesuhteet Systraniin hyötyäkseen Systran Unix -ohjelmiston innovaatioista ja korvatakseen vanhentuneen ohjelmiston

– toisen, kolmannen ja neljännen migraatiosopimuksen liitteessä II olevasta teknisestä liitteestä, jossa määritellään migraatiota koskeva yleinen toimintatapa ja joka osoittaa komission tienneen Systran Unix -ohjelmiston aiemmuudesta ja siitä, että EC-Systran Unix -versio kehitettiin tämän ohjelmiston pohjalta

– komission Systranin kanssa toteuttamasta liiketoimesta, jota on korostettava: Ensinnäkin komissio oli rikkonut alkuperäistä sopimusta, koska se ei ollut maksanut lainkaan rojalteja Systranille, vaikka se oli velvollinen tekemään niin, ja se oli katsonut tarpeelliseksi tehdä sovinnon Systranin kanssa ja olikin toteuttanut sen kanssa liiketoimen, joka ilmeni 19.–22.12.1997 käydystä kirjeenvaihdosta, jossa käännöstoimen pääosaston pääjohtaja täsmensi, että tarkoitus oli ”saada paras mahdollinen hyöty komission 20 vuoden ajan tekemästä työstä asiakirjojensa hallinnolliseen ja tekniseen kielenkäyttöön erityisesti sopivien sanakirjojen kehittämiseksi”. Komissio voi vedota ainoastaan tähän 20:n viime vuoden aikana tekemäänsä työhön, koska sillä ei ole mitään oikeuksia varsinaiseen Systran Mainframe -ohjelmistoon. Toiseksi käännöstoimen pääjohtaja pyysi Systrania sitoutumaan siihen, ettei ”se esitä minkäänlaisia Systran-konsernin ja komission välillä tehtyjen sopimusten täytäntöönpanosta johtuvia rahamääräisiä vaatimuksia”. Nämä Systranin rahamääräiset vaatimukset muodostuivat tuolloin kuitenkin juuri rojalteista, jotka kuuluivat sille sen hallussa olevien Systran Mainframe -versioiden tekijänoikeuksien nojalla. Kolmanneksi käännöstoimen pääosaston pääjohtaja oli jopa pyytänyt lupaa käyttää Systran-nimeä ja tunnustanut näin Systranin tekijänoikeudet. Systran antoi komissiolle luvan käyttää Systran-nimeä ”alkuperäisestä Systran-järjestelmästä johdetusta konekäännösjärjestelmästä”, vahvisti hyväksyntänsä sille, että komissio käyttää sen ohjelmistoa, luopui vanhojen sopimusten rikkomiseen liittyvistä rahamääräisistä vaatimuksista ja täsmensi seuraavaa:

”Emme periaatteessa vastusta komission käyttämän Systran-version sanakirjojen joidenkin osien julkistamista. On kuitenkin varmistettava, ettei yleisölle paljasteta omistusoikeuksien piiriin kuuluvia Systran-järjestelmän osia.”

176 Kantajat väittävät siis, että komissio ei voi tässä vaiheessa teeskennellä, ettei se olisi tietoinen kantajien oikeuksien laajuudesta, ja että komissio tietää tarkkaan, ettei sille ole missään vaiheessa annettu lupaa muuttaa Systran Unix -ohjelmistoa eikä varsinkaan sen ydintä. Kaikenlainen muuttaminen ilman lupaa on oikeuksien loukkaamista, koska alaa koskevissa säännöissä se on kielletty, eikä päinvastoin.

177 Komissio korostaa, että ohjelmistojen suoja on taattu tekijänoikeutta koskevalla lainsäädännöllä kaikissa jäsenvaltioissa. Se mainitsee esimerkkeinä Belgian, jossa kyseisen lainsäädännön muodostavat tietokoneohjelmia koskeva Belgian laki ja tekijänoikeutta koskeva Belgian laki, sekä Luxemburgin, jossa vastaavat lait ovat tekijänoikeudesta tietokoneohjelmien oikeudellisen suojan alalla 29.3.1972 annetun lain muuttamisesta 24.4.1995 annettu laki (Mémorial A 1995, s. 944; jäljempänä tietokoneohjelmia koskeva Luxemburgin laki), tekijänoikeudesta 29.3.1972 annetun lain muuttamisesta 8.9.1997 annettu laki (Mémorial A 1997, s. 2662) ja tekijänoikeuksia koskeva Luxemburgin laki.

178 Komissio esittää ensinnäkin, ettei Systran-ohjelmistoa koskevista oikeuksista, joihin Systran vetoaa, ole minkäänlaista näyttöä. Kantajat eivät ole nyt käsiteltävässä asiassa selvittäneet, miten ne ovat saaneet oikeudet, joiden haltijoita ne väittävät olevansa.

179 Systran Mainframe- ja EC-Systran Mainframe -versioista komissio toteaa kantajien väittävän, että ensinnäkin Systran-ohjelmiston tekijäksi on alkuperäisessä sopimuksessa ilmoitettu selvästi WTC, että toiseksi osittaisen varojensiirron yhteydessä Systranille siirrettiin 1980-luvun lopulla omaisuuseriä, jotka käsittivät Gachot-yhtiön koko konekäännöksiä koskevan toiminta-alan, ja että Gachot-yhtiö oli puolestaan saanut oikeutensa WTC-, Latsec-, Systran USA- ja Systran Institut (Saksa) -yhtiöiltä, jotka olivat luoneet Systran-konekäännösjärjestelmän, jota kutsutaan yhä ”Systran-ohjelmistoksi” tai ”Systran-järjestelmäksi”, ja että kolmanneksi Systran tuli sopijapuoleksi kaikkiin komission kanssa vuosina 1975–1987 tehtyihin sopimuksiin ja jatkoi niiden täytäntöönpanoa. Näistä väitteistä ja komission täsmällisistä vaatimuksista (ks. Systranille 15.2.2005 ja 28.4.2005 osoitetut kirjeet, joissa sitä pyydettiin määrittelemään vaatimustensa oikeus- ja sopimusperustat) huolimatta kantajat ja etenkään Systran Luxembourg eivät kuitenkaan olleet esittäneet minkäänlaista näyttöä (oikeuksien luovutussopimusta jne.) siitä, että niistä todellakin oli tullut niiden oikeuksien haltijoita, joiden loukkaamiseen ne vetoavat, eivätkä ne olleet täsmentäneet tarkemmin, mihin alueisiin nämä oikeudet liittyivät ja mikä niiden kesto oli. WTC:n kanssa tehdyn alkuperäisen sopimuksen 5 artiklan c kohdassa määrättiin, että mitään

sopimuksesta johtuvien oikeuksien tai velvollisuuksien siirtoa ei voida toteuttaa ilman komission ennakkoon antamaa suostumusta. Komissio vetoaa tähän määräykseen väittäessään, että se ei ollut missään vaiheessa saanut ennakkoilmoitusta kantajien esille ottamasta varojensiirrosta tai luovutuksesta ja että se ei näin ollen ole koskaan antanut suostumustaan WTC:n luovuttamiselle kantajille.

180 Kun tarkastellaan olettamaa siitä, että tekijänoikeudet kuuluvat sille tai niille, jonka tai joiden nimissä teos on julkistettu, jollei muuta osoiteta, komissio kiistää, että tässä yhteydessä voitaisiin soveltaa Ranskan oikeutta. Tätä Ranskan laissa nro 94-361 vahvistettua olettamaa ei sen mukaan voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa, ja sitä on arvosteltu Belgian ja Ranskan oikeuskirjallisuudessa. Komissio korostaa lisäksi, että olettama pätee ainoastaan, jos muuta ei ole osoitettu, ja että on selvää, että se on kumonnut olettaman EC-Systran Unix -version osalta, koska kyseistä versiota ei pidetä kaupan pakkauksessa, jossa ilmoitettaisiin tekijän nimi, ja koska tätä versiota kutsutaan toisinaan ”komission konekäännösjärjestelmäksi” tai ”ECMT:ksi” (Euroopan komission konekäännösjärjestelmä).

181 Komissio väittää toiseksi, että asianosaisten välisiä sopimussuhteita olisi tarkasteltava perättäisinä ”toimeksiantosopimuksina”, joilla sille luovutetaan EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioiden omistajuus siten, ettei Systran-konserni voi vedota oikeuksiinsa tältä osin. Asianosaisten välillä vuodesta 1975 alkaen tehdyissä sopimuksissa Systran-konsernin yhtiöt ovat sitoutuneet yleisesti kehittämään komission toimintaa koskevat erityistarpeet täyttävän EC-Systran -ohjelman kaikki osat tai osan niistä, olipa sitten kyse EC-Systran Mainframe- tai EC-Systran Unix -versiosta. Systran ei ole tältä osin osoittanut saaneensa oikeuksia komissiolle näin kehitettyihin ohjelmiin. Nämä ohjelmat olivat luonteeltaan fyysisten henkilöiden luomia ja kehittämiä. Jotta Systran voisi väittää olevansa niitä koskevien oikeuksien haltija, sen olisi osoitettava, että se on saanut oikeudet ohjelmien tekijöiltä. Komissio huomauttaa tässä yhteydessä, että Belgian lainsäädännöstä, johon Systran vetoaa, johtuu, että tietokoneohjelma voidaan todeta saaduksi sen tekijältä ainoastaan kirjallisen luovutussopimuksen perusteella, vaikka saaja olisi ollut toimeksiantajana. Näin säädetään myös tekijänoikeuksia koskevassa Luxemburgin laissa. Tietokoneohjelmia koskeva Belgian laki sisältää nimittäin ainoastaan yhden säännöksen, jonka nojalla voidaan poiketa tekijänoikeutta koskevan Belgian lain 3 §:ssä säädetystä yleisestä järjestelmästä (joka edellyttää Luxemburgin lain tavoin tekijän kirjallista sopimusta). Tämä

poikkeus koskee tapauksia, joissa tietokoneohjelman on luonut vakituinen työntekijä tai toimihenkilö. Tällöin oletetaan, että taloudelliset oikeudet on luovutettu työnantajalle, ellei sopimuksista tai lainsäädännöstä muuta johdu. Lukuun ottamatta tällaista tapausta – jollaisesta kantajat eivät ole osoittaneet olevan kyse nyt käsiteltävässä asiassa – edellä mainittuja tekijänoikeutta koskevan Belgian lain säännöksiä sovelletaan näin ollen ”toimeksiantosopimukseen”, jolla henkilö antaa toiselle henkilölle, joka ei ole hänen alaisensa, tehtäväksi luoda koko tietokoneohjelman tai osan siitä. Komissio huomauttaa lisäksi, että Belgian oikeudessa kantajia eli oikeushenkilöitä ei voida pitää tekijöinä. Tekijänoikeuden alkuperäinen haltija on nimittäin luonnollinen henkilö, joka on luonut teoksen, ja tekijänoikeus voi Belgiassa syntyä ainoastaan luonnolliselle henkilölle. Komissio tukeutuu Belgian oikeuskäytäntöön ja korostaa, että oikeushenkilöiden on osoitettava, miltä henkilöiltä ja miten ne ovat saaneet oikeutensa (Hof van Beroep te Gentin 27.10.1993 antama tuomio; Ing. Cons., 1993, s. 366). Komissio väittää, etteivät kantajat ole osoittaneet, millä perusteella ne oikeushenkilöinä voivat vedota Systran Unix -versiota tai siitä johdettua EC-Systran Unix -versiota koskeviin oikeuksiin.

182 Vaikka todettaisiin, että kantajat ovat joidenkin Systran-ohjelmiston oikeuksien haltijoita, komissio väittää toissijaisesti, että myös se on joka tapauksessa sellaisten teollis- ja tekijänoikeuksien haltija, joita sen toteuttamat toimet eli tiettyjen EC-Systran Mainframe -versiota koskevien töiden teettäminen kolmannella osapuolella edellyttivät. Se viittaa tässä yhteydessä alkuperäisen sopimuksen sisältöön, teknistä yhteistyötä koskevaan sopimuspöytäkirjaan ja yhteistyösopimukseen, jotka koskevat EC-Systran Mainframe -versiota, sekä Systran Luxembourgin kanssa vuosina 1998–2002 tehtyihin, EC-Systran Unix -versiota koskeviin migraatiosopimuksiin. Komissio voi mielestään näiden sopimusten perusteella kiistää kantajien väitteen, jonka mukaan sille ei olisi luovutettu minkäänlaisia Systran Unix -versiota koskevia teollis- ja tekijänoikeuksia.

183 Kiistääkseen kantajien väitteen, jonka mukaan Systran-ohjelmiston Systran Unix -version ja EC-Systran Unix -version väitetyn lähes täyden samanlaisuuden

perusteella voitaisiin katsoa, että komission luvaton Systran-ohjelmiston käyttö olisi loukkaamista ja sitä kautta lainvastaista toimintaa, komissio vetoaa useiden oikeuksien olemassaoloon.

184 Ensinnäkin komissio väittää olevansa komission yksiköiden rahoittamia Systran-ohjelmiston kehitystyötä ja parannuksia koskevien omistusoikeuksien haltija riippumatta siitä, mikä järjestelmän osa on kyseessä (ydin, kielelliset ohjelmat tai sanakirjat). Sillä on lisäksi yksinomainen omistusoikeus sanastoihin ja sanakirjoihin, joita se on kehittänyt ja parannellut omiin tarpeisiinsa (ks. alkuperäisen sopimuksen 4 artiklan a kohta, teknisen yhteistyön sopimuspöytäkirjan 4 artikla, yhteistyösopimuksen johdanto-osan kuudes kappale ja saman sopimuksen 4 artikla sekä sen liite I, jossa täsmennetään, että ”vaikka komissio on aina ollut sanastojen ja muiden eri Systran-versioita varten kehitettyjen komponenttien omistaja, perusohjelmiston omistusoikeudet on jaettu useamman yhtiön kesken”. Komissio korostaa, että useat kehitystyöt, joita toteutettiin Mainframe-järjestelmästä siirtymiseksi Unix-järjestelmiin, ovat komission omaisuutta (ks. migraatiosopimusten 13 artiklan 2 kohta ja ensimmäisen migraatiosopimuksen täydennyksen 4 liitteessä oleva lisäys 2).

185 Toiseksi komissio väittää olevansa käyttöoikeuksien haltija. Kantajien väite siitä, että komissio, joka ei ole luonut alkuperäistä Systran-ohjelmistoa, ei voi olla minkään siihen tai sen pohjalta – kaiken lisäksi luvattomasti – tehtyyn kehitystyöhön liittyvän oikeuden haltija, on ristiriidassa migraatiosopimusten 13 artiklan kanssa. Tapa, jolla kantajat tulkitsevat tähän määräykseen sisältyvää rajoitusta eli ”lukuun ottamatta tapauksia, joissa teollis- ja tekijänoikeudet ovat jo olemassa”, on tältä osin ristiriidassa sopimusten tulkitsemista vilpittömällä mielellä koskevan periaatteen kanssa. Komission mukaan on nimittäin niin, että migraatiosopimuksissa yhtäältä korostetaan Systran-konsernin kaupan pitämän Systran-järjestelmän ja komission käyttämien EC-Systran-versioiden eroja ja toisaalta määrätään nimenomaisesti, että järjestelmä

nimeltä ”komission konekäännösjärjestelmä” ja kaikki sen osat riippumatta siitä, onko niitä muutettu sopimuksen täytäntöönpanon aikana, säilyvät komission omistuksessa. Rajoitusta, jonka mukaan nämä oikeudet ”eivät vaikuta jo olemassa oleviin teollisja tekijänoikeuksiin”, ei voida siis tulkita siten, että sillä suojataan ennen järjestelmän siirtoa vallinnut tilanne ja estetään kantajia saamasta EC-Systran Unix -versiota koskevia oikeuksia siirron perusteella. Tämä migraatiosopimusten allekirjoittajan Systran Luxembourgin kanssa tehty sitoumus voidaan ulottaa koskemaan Systrania siksi, että 12.3.2001 päivätyssä kirjallisessa sitoumuksessa (neljännen migraatiosopimuksen liite V) kyseinen yhtiö meni takuuseen siitä, että sen tytäryhtiö Systran Luxembourg panee asianmukaisesti täytäntöön koko neljännen migraatiosopimuksen.

186 Komissio väittää näin ollen, että edellä mainituista sopimuksista ja jo pelkästään 22.9.1975 tehdystä alkuperäisestä sopimuksesta johtuu, että sopijapuolilla oli todellakin aikomus antaa yhteisön käyttöön Systran-käännösjärjestelmä ja että komissiolla on EC-Systran -versioita koskeva omistusoikeus tai ainakin käyttöoikeus. Systran-ohjelmiston nämä versiot kehitettiin nimittäin komission kustannuksella (määräraha oli noin 45 miljoonaa euroa, josta noin 14 miljoonaa euroa myönnettiin Systran-konsernin yhtiöille), ja komissio olisi sitä paitsi pystynyt kehittämään ne täysin itsenäisesti. Oli täysin selvää, että yhteisö sai käyttää Systran-ohjelmistoa sanan laajassa merkityksessä koko julkisen sektorin tarpeisiin yhteisön alueella. Alkuperäisessä sopimuksessa määrättiin lisäksi, että yhteisö voisi vapaasti käyttää järjestelmää mihin tahansa tarkoitukseen eli myös yhteisön alueen ulkopuolella ja yksityisellä sektorilla, jos se maksaa lisärojalteja WTC:lle. Komission mukaan tämän ratkaisun idea oli siinä, että sopimuskumppanina olleen WTC:n, joka oli kehittänyt järjestelmän ja jolla oli myös oikeus käyttää sitä, katsottiin saaneen useiden sopimusten myötä riittävän korvauksen, jonka vastineeksi yhteisön voitiin katsoa saaneen täyden oikeuden järjestelmän vapaaseen käyttöön eli siis sitä koskevan omistusoikeuden.

187 Komissio tosin huomauttaa, ettei tällaista ratkaisua nimenomaisesti mainittu vuoden 1987 yhteistyösopimuksessa, mutta tätä sopimusta ei voida tulkita muullakaan tavalla. Jos sopimusta nimittäin tulkittaisiin muutoin kuin siten, että sillä oli tarkoitus antaa komissiolle Systran-ohjelmiston EC-Systran Mainframe -version omistusoikeus ilman, että kantajat voisivat vedota väiteoikeuteen, tällöin ei voitaisi selittää sopimuksen 4, 4 a, 5 ja 8 artiklan välistä yhtenäisyyttä. Komission mukaan sopimus näyttää siten olevan tietynlainen sovitteluratkaisu, jolla estetään sopijapuolten väliset kiistat Systran-järjestelmän eri osia – myös sanakirjoja – koskevista omistuskysymyksistä.

188 Komissio katsoo kolmanneksi, että vaikka se käyttäisi Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -versiota muutetussa muodossa verrattuna Systran Unix -versioon, kuten Bitanin raportista käy ilmi, kantajat eivät ole esittäneet näyttöä siitä, että se olisi jättänyt noudattamatta Belgian tai Luxemburgin oikeutta. Komissio vetoaa Belgian ja Luxemburgin oikeuksien eri säännöksiin, joiden mukaan tietokoneohjelmaa on mahdollista toisintaa tai muuntaa ilman sen tekijän suostumusta silloin, kun se on välttämätöntä, jotta käyttäjä pystyy käyttämään ohjelmaa sen käyttötarkoituksen mukaisesti, myös virheiden korjaamiseksi (ks. tietokoneohjelmia koskevan Belgian lain 6 §, tietokoneohjelmia koskevan Luxemburgin lain 28 §:n 4 momentti ja tekijänoikeuksia koskevan Luxemburgin lain 34 §).

189 Neljänneksi komissio kiistää ehdottomasti, että se olisi ilmoittanut Gosselies-yhtiölle EC-Systran Unix -version lähdekoodit riidanalaisen sopimuksen nojalla tehtävien töiden yhteydessä. Toisin kuin Bitanin raportissa todetaan, tällä yhtiöllä teetetyt työt eivät edellyttäneet ohjelmiston ytimeen kohdistuvia toimia. Riidanalaisen sopimuksen tekemisen jälkeen Gosselies-yhtiöllä oli pääsy ainoastaan EC-Systran Unix -version kielellisten tietoelementtien lähdekoodeihin, joihin komissiolla oli yksinomainen

omistusoikeus osapuolten välisten sopimusten perusteella ja siksi, että komission yksiköt olivat osallistuneet näiden osien kehittämiseen.

190 Näin ollen on komission mukaan niin, että vaikka Systran-ohjelmiston Systran Unix -version ja EC-Systran Unix -version välillä on samankaltaisuuksia, tämä ei tarkoita, että komissio olisi syyllistynyt oikeuksien loukkaamiseen. Kantajien tästä samankaltaisuudesta tekemät oikeudelliset päätelmät eivät pidä paikkaansa. Komissiolla on täysi oikeus muuttaa tai muuntaa tätä ohjelmistoa ja antaa kolmannen osapuolen tehtäväksi sen mukauttaminen tai muuttaminen ilman kantajien ennakkoon antamaa lupaa.

Taitotietoa koskevat oikeudet

191 Kantajat väittävät, että taitotiedolla tarkoitetaan ”sellaisen teknisen tiedon kokonaisuutta, joka on salaista, merkityksellistä ja tarkoituksenmukaisessa muodossa yksilöityä”. Ne vetoavat tässä [EY 81] artiklan 3 kohdan soveltamisesta tekniikansiirtosopimusten ryhmiin 31.1.1996 annetun komission asetuksen (EY) N:o 240/96 (EYVL L 31, s. 2) 10 artiklan määritelmään. Ne täsmentävät myös, että tästä asetuksesta ja jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisistä yleisistä periaatteista johtuu, että taitotieto on omaisuutta, joka on suojattu joko taitotiedon siirtoa tai salassapitoa koskevilla sopimuksilla taikka ilman oikeuksien haltijan lupaa tapahtuneen taitotiedon paljastamisen vuoksi nostetuilla vahingonkorvauskanteilla. Kantajat vetoavat nyt käsiteltävässä asiassa niiden hallussa olevaan Systran-ohjelmistoa koskevaan taitotietoon, olipa kyse Systran-konsernin kehittämästä ja kaupan pitämästä Systran Unix -versiosta tai siitä johdetusta ja lähes samanlaisesta EC-Systran Unix -versiosta, jonka Systran Luxembourg on kehittänyt komission käyttöön. Taitotieto, jota kantajat pyrkivät suojaamaan ja pitämään salassa, käsittää teknisiä, tietoteknisiä ja kielellisiä tietoja, jotka ilmenevät ytimessä, kielellisissä aliohjelmissa ja sanakirjoissa sekä niihin liittyvässä dokumentaatiossa (ks. Bitanin raportti ja Bitanin ensimmäinen tekninen muistio).

Komission julkaisemassa tarjouspyynnössä kuvattujen töiden toteuttaminen edellyttää kuitenkin Systran-ohjelmiston lähdekoodin muuttamista eli sen paljastamista sopimuksen toimeksisaajalle. Kun komissio on antanut kolmannelle osapuolelle tehtäväksi tällaisen sopimuksen täytäntöönpanon, se on paljastanut Systranin taitotietoa ilman tämän lupaa. Tämä on tuottamuksellista paljastamista, joka voi johtaa yhteisön vastuun syntymiseen.

192 Kantajat vastaavat väitteeseen, jonka mukaan taitotiedon käsitettä ei ole määritelty eikä taitotietoa sellaisenaan voida suojata, huomauttamalla, että juuri komissio on määritellyt taitotiedon käsitteen asetuksissaan ja että näistä teksteistä käy ilmi, että taitotiedon arvo perustuu sen ilmaisemisen mahdollisesti aikaansaamaan huomattavaan etuun, minkä vuoksi se on pidettävä salassa, sitä ei saa ilmaista muille eikä sitä pidä voida saada tietoon. Ei kuitenkaan voida kiistää sitä, että Systran-ohjelmiston Systran Unix -versio on Systran-konsernin aikaansaama merkittävä innovaatio, joka on osoitus todellisesta teknisestä osaamisesta sekä tutkimukseen ja kokemukseen perustuvasta taitotiedosta, kuten voidaan päätellä siitä, että aiemmin assembly-kielellä ohjelmoitu Systran-järjestelmä on ohjelmoitu uudelleen C++-kielellä. Pääsy näihin tietoelementteihin tarkoittaisi erityisesti ohjelmiston tuotantosalaisuuksien paljastumista, jolloin mikä tahansa nämä tietoelementit haltuunsa saava yhtiö voisi valmistaa kilpailevia ohjelmistoja.

193 Kun tarkastellaan väitteitä, joiden mukaan yhtäältä komission ei voida katsoa olevan vastuussa taitotiedon tuottamuksellisesta paljastamisesta väitetysti aiheutuneen vahingon korvaamisesta, koska taitotiedon loukkaamista voidaan vaatia korjattavaksi ainoastaan vilpillistä kilpailua koskevalla kanteella, ja toisaalta komissio ei ole elinkeinonharjoittaja eikä kantajien kilpailija vaan yhteisön toimielin, kantajat esittävät, että vilpillistä kilpailua koskeva kanne on ennen kaikkea sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne, joka perustuu tuottamuksellisuuteen, vahinkoon ja syyyhteyteen, ja juuri sellaisesta on kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Kantajat korostavat joka tapauksessa, että Ranskan oikeuskäytännössä, joka on tältä osin yhdenmukainen useiden Euroopan maiden oikeuskäytännön kanssa, täsmennetään, että ”jo pelkkä taitotiedon paljastaminen yrityksen ulkopuoliselle taholle on vahingollista riippumatta siitä, miten paljastettua taitotietoa on käytetty” ja että ”toimeksiantaja, joka

välittää alihankkijalle toisen kehittämiä suunnitelmia, syyllistyy tuottamukselliseen paljastamiseen, josta se on siviilioikeudellisessa vastuussa" (Cour d'appel de Paris'n 31.5.1995 antama tuomio sekä Cour de cassationin (chambre commerciale) 28.1.1982 ja 8.11.1994 antamat tuomiot).

194 Kantajat vastaavat väitteeseen, jonka mukaan taitotiedon omistaa komissio ja Systran on hyötynyt tästä taitotiedosta, huomauttamalla, että se kuvaa hyvin komission asennetta, kun se pyrkii omimaan itselleen lainvastaisesti Systran-ohjelmiston versiot, jotka on suunniteltu Unix-ympäristöä varten. Komissio on useaan otteeseen nimenomaisesti tunnustanut Systranin taitotiedon tällä alalla.

195 Gosselies-yhtiön kanssa tehtyyn sopimukseen sisältyvästä salassapitolausekkeesta kantajat esittävät, ettei komissio voi väittää, että sillä olisi oikeus viedä Systran-konsernin taitotieto, kunhan se pidetään salassa. Tämä komission päättely tarkoittaa sitä, että lisenssin saanut taho, jota ei ole nimenomaisesti kielletty loukkaamasta oikeuksia, voisi vapaasti ja huoletta loukata niitä ja välittää salassapitolausekkeen nojalla suojattuja teoksia vapaasti kolmansille osapuolille ilman oikeuksien haltijan lupaa, mikä olisi täysin absurdia.

196 Komissio huomauttaa, että vaikka kantajat viittaavat asetuksessa N:o 240/96 esitettyyn taitotiedon määritelmään, ne eivät ilmoita, mikä on komission moititun tuottamuksellisen loukkaamisen oikeudellinen perusta. Se väittää tässä yhteydessä, ettei taitotietoa ole suojattu ainakaan sellaisenaan. Missään oikeussäännössä ei nimittäin määritellä tätä taitotietoa tai suojata sitä. Komission mukaan taitotieto on perinteisesti

suojattu ainoastaan vilpillistä kilpailua koskevan lainsäädännön perusteella. Se vetoaa tässä Belgian osalta kansallisesta kauppatavasta, kuluttajalle tiedottamisesta ja kuluttajansuojasta 14.7.1991 annettuun lakiin (Moniteur belge 29.8.1991, s. 18712) sekä Luxemburgin osalta tiettyjen kauppatapojen sääntelystä ja vilpillistä kilpailua koskevista seuraamuksista 27.11.1986 annettuun lakiin (Mémorial A 1986, s. 2214) sekä tiettyjen kauppatapojen sääntelystä ja vilpillistä kilpailua koskevista seuraamuksista sekä harhaanjohtavaa mainontaa koskevan direktiivin 84/450/EY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/55/EY saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä 30.7.2002 annettuun lakiin (Mémorial A 2002, s. 1630). Näiden oikeussääntöjen mukaisesti edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta kantajien väitettyä tietotaitoa voidaan suojata vilpilliseltä kilpailulta, eivät kuitenkaan täyty siksi, että komissio ja kantajat eivät ole kilpailijoita keskenään eikä komissio ole elinkeinonharjoittaja, teollisuusyritys eikä käsityöläinen, ja siksi, että komission toimipaikka on Belgiassa eikä Ranskassa, minkä vuoksi Ranskan lainsäädäntöä ei voida soveltaa.

197 Komissio väittää, ettei sillä ole koskaan ollut hallussaan Systran Unix -version lähdekoodeja vaan ainoastaan EC-Systran Unix -versioon liittyvät lähdekoodit, joiden osalta se vetoaa tiettyihin omistusoikeuksiin ja käyttöoikeuksiin EC-Systran Mainframe -versiosta ja sen siirtämisestä Unix-ympäristöön Systran-konsernin kanssa tehtyjen eri sopimusten nojalla. Komissio väittää myös, että sen Systran-konsernin kanssa tekemät sopimukset eivät sisällä sitä koskevaa salassapitolauseketta. Yhdessäkään näistä sopimuksista ei myöskään viitata siihen, että Systran-konserni tarjoaisi taitotietoa tai että tämä taitotieto olisi suojattu. Komissio korostaa lisäksi, että Systran-ohjelmiston ja sen sovellusten kehittämisestä vastasivat lähinnä komission yksiköt ja Systran-konsernin ulkopuoliset yhtiöt, kuitenkin yhteistyössä Systran-konsernin kanssa. Kantajat ovat siis hyödyntäneet komission tai kolmansien osapuolten taitotietoa ja pystyneet pitämään kaupan komission ja kolmansien osapuolten tuotteita saaden siitä voittoa. Komissio huomauttaa, että tietyt EC-Systran Unix -version kehittämistyöhön Gosselies-yhtiön nimissä osallistuneet henkilöt olivat aiemmin työskennelleet Telindus-yhtiön ja sittemmin Systran Luxembourgin nimissä. Telindus-yhtiö, jonka kanssa Systran yhdistyi ja muodosti Systran Luxembourgin, oli tehnyt komission kanssa vuodesta 1990 lähtien käännösalan sopimuksia, mikä osoittaa, ettei Systran voi vedota EC-Systran Unix -versiota koskeviin oikeuksiin tai taitotietoon.

198 Kun otetaan huomioon alkuperäisen sopimuksen 4 artiklan a kohta, yhteistyösopimuksen johdanto-osan kuudes kappale ja 4 artikla sekä toisen migraatiosopimuksen liitteen II lisäyksessä 1 oleva 1 artikla, komissio ei myöskään ole voinut syyllistyä minkäänlaiseen tuottamukselliseen loukkaamiseen tehdessään sopimuksen Gosselies-yhtiön kanssa.

199 Komissio täsmentää myös, että tarjouspyyntö sisältää salassapitolausekkeen, jonka mukaan toimeksisaaja ei voi käyttää tai paljastaa kolmansille osapuolille komission sille luovuttamia tietoja (ks. 4.10.2003 julkaistun tarjouspyynnön liitteessä 1 oleva II.9 artikla). Tämän salassapitolausekkeen vuoksi Gosselies-yhtiö ei siis komission mukaan missään tapauksessa voi paljastaa salassa pidettäviä tietoja, joita komissio on sille tarvittaessa luovuttanut. Tällaisten tietojen paljastaminen kyseiselle yritykselle ei siis voi aiheuttaa vahinkoa kantajille. Komissio toteaa vielä, että EC-Systran Unix -version ohjelmat ja sanakirjat on asennettu ainoastaan sen omiin tietokoneisiin.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

200 Nyt käsiteltävässä asiassa lainvastaiseksi väitetyllä toiminnalla tarkoitetaan sitä, että komissio on katsonut oikeudekseen teettää ilman kantajien suostumusta tarjouspyynnössä mainittuja töitä, joissa saatetaan muuttaa tai paljastaa kolmansille osapuolille Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -versiossa käytettyjä Systran Unix -version tietoelementtejä, jotka on suojattu tekijänoikeudella tai jotka kuuluvat Systran-konsernin taitotietoon.

201 Sen selvittämiseksi, onko tällainen toiminta lainvastaista, on ensiksi tutkittava, voivatko kantajat vedota jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden nojalla oikeuteensa vastustaa sitä, että komissio teettää ilman niiden suostumusta

kolmannella osapuolella töitä, jotka liittyvät tiettyihin EC-Systran Unix -version ominaisuuksiin. Komissio kiistää tämän oikeuden, joka kantajien mukaan perustuu alkuperäistä ja aiempaa Systran Unix -versiota koskevaan tekijänoikeuteen ja taitotietoon, ja väittää, että kantajat eivät ole esittäneet näyttöä tätä ohjelmistoversiota koskevista oikeuksista, joihin ne vetoavat (ks. edellä 178 ja 179 kohta).

202 Jos todetaan, että kantajat voivat vedota tällaisin oikeuksiin, on seuraavaksi tarkasteltava komission väitettä siitä, että Systran-konserni on antanut luvan riidanalaisessa sopimuksessa määriteltyjen töiden teettämiseen kolmannella osapuolella. Komissio katsoo lähinnä, että Systran-konsernin kanssa vuodesta 1975 alkaen tehdyt eri sopimukset ja tätä varten myönnetty rahoitus antavat komissiolle riittävät käyttöoikeudet ja omistusoikeudet EC-Systran Unix -version eri tietoelementteihin, jotta sen ei tarvitse ottaa huomioon väiteoikeutta, johon kantajat vetoavat Systran Unix -versiota koskevien oikeuksiensa nojalla (ks. edellä 181–187 kohta).

203 Jos todetaan, että komission on otettava huomioon väiteoikeus, johon kantajat vetoavat, seuraavaksi on arvioitava tarjouspyynnössä mainittujen EC-Systran Unix -versiota koskevien töiden sisältö sen selvittämiseksi, voivatko ne johtaa kantajien esille ottamien tekijänoikeuden ja taitotiedon nojalla suojattujen tietoelementtien tai tietojen muuttamiseen tai paljastamiseen, minkä komissio lopuksi kiistää (ks. edellä 189 kohta).

Oikeudet, joihin kantajat vetoavat Systran-ohjelmiston Systran Unix -version osalta

204 Kantajat vetoavat Bernin yleissopimukseen, direktiiviin 91/250 ja direktiiviin 2004/48 määritelläkseen jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteiset yleiset periaatteet tekijänoikeuksien alalla. Ne mainitsevat myös jäsenvaltioiden lainsäädännön ja esittävät kaksi

Sirinellin lausuntoa, joissa käsitellään oikeushenkilön nostaman loukkaamista koskevan kanteen tutkittavaksi ottamista ja uudelleenohjelmoidun ohjelmiston suojaamista tekijänoikeudella, sekä Bitanin toisen teknisen muistion.

205 Kuten jo todettiin tarkasteltaessa unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaa (ks. edellä 68–73 kohta), Systran-konsernilla on oikeus vedota Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota, jonka se on kehittänyt ja jota se pitää kaupan omissa nimissään, koskeviin tekijänoikeuksiin ilman, että sen tarvitsisi esittää muuta näyttöä.

206 Kuten komissio esittää, yleisenä sääntönä tosin on, että kun oikeuden olemassaolosta on erimielisyyttä, todistustaakka on oikeuden olemassaoloon tai sen puuttumiseen vetoavalla asianosaisella (actori incumbit probatio). Tekijänoikeuden alalla on kuitenkin olemassa oikeudellinen olettama, jonka vuoksi todistustaakka kääntyy. Unionin oikeudessa tällainen olettama on vahvistettu direktiivin 2004/48 5 artiklassa, jonka otsikkona on ”Olettama tekijänoikeudesta” ja jonka mukaan ”tässä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovellettaessa – – jotta kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijää voidaan pitää, jollei toisin osoiteta, tekijänä ja sen johdosta oikeutettuna ajamaan kannetta tekijänoikeutensa loukkaamisesta, riittää, että hänen nimensä on tavanmukaisella tavalla ilmoitettu teoksessa”. Kantajat ovat lisäksi vedonneet siihen, että tällaisesta olettamasta on säädetty kahden jäsenvaltion lainsäädännössä, eikä komissio ole esittänyt esimerkkejä muiden jäsenvaltioiden päinvastaisesta lainsäädännöstä. Systranin, joka nyt käsiteltävässä asiassa vetoaa kaupan pitämänsä Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskeviin tekijänoikeuksiin, sijoittautumispaikassa sovellettava oikeus on Ranskan oikeus, ja sen tekijänoikeuskoodeksin L 113-1 §:ssä säädetään, että ”tekijänoikeudet kuuluvat sille tai niille, joiden nimissä teos on julkistettu, jollei muuta osoiteta”. Belgian oikeudessa, jota sovelletaan komission toimipaikan sijaintivaltiossa, tämä olettama on vahvistettu tekijänoikeuksia koskevan Belgian lain 6 §:n toisessa momentissa, jonka mukaan ”tekijäksi oletetaan henkilö, jota voidaan pitää tekijänä teoksessa olevan nimen tai tekijän yksilöivän

merkinnän perusteella, jollei muuta osoiteta". Näihin erillisiin säännöksiin on vedottu esimerkkeinä jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisistä yleisistä periaatteista.

207 Kantajat mainitsevat esimerkkinä säännöksistä, jotka on olennaisilta osiltaan toistettu kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädännössä, Ranskan oikeuden säännöksen, jonka mukaan teos on suojattu pelkästään sen tekemisen perusteella. Ranskan tekijänoikeuskoodeksin L 111-1 §:ssä säädetään, että "hengentuotteen tekijällä on tähän teokseen aineetonta omaisuutta koskeva yksinoikeus, johon voidaan vedota kaikkia vastaan, pelkästään sen perusteella, että hän on sen tekijä". Ranskan tekijänoikeuskoodeksin L 112-2 §:ssä säädetään "hengentuotteen" käsitteestä, että "tässä tekijänoikeuskoodeksissa hengentuotteella tarkoitetaan ohjelmistoja, mukaan luettuna alustavan määrittelyn materiaali". Mikään komission esittämä seikka ei kyseenalaista tätä kantajien mainitsemaa esimerkkiä.

208 Kun teos on luotu, olettamana on, että se on omaperäinen. Näyttöön liittyvä ongelma koskee yleensä tietyn teoksen aiemmuutta suhteessa toiseen teokseen. Nyt käsiteltävässä asiassa Systran Unix -version aiemmuus suhteessa EC-Systran Unix -versioon on näytetty toteen pelkästään sillä seikalla, että jälkimmäinen versio kehitettiin ensimmäisen jälkeen ja että komissio turvautui sen kehittämisessä Systran-konserniin ja sen Systran Unix -versioon. Tästä on huomautettava, ettei komissio kiistä, kuten se vahvistaa vastauskirjelmässään, että Systran on kaupan pitämänsä Systran Unix -ohjelmiston oikeuksien haltija.

209 Lisäksi on huomattava, että kantajien Ranskan ja Belgian oikeuksista esittämien tietojen mukaan näiden jäsenvaltioiden oikeuskäytännössä vahvistetaan yrityksen tekijänoikeus. Ranskan osalta kyseessä on Cour de cassationin (première chambre civile) 24.3.1993 antama tuomio, jonka mukaan oikeushenkilön on ainoastaan osoitettava käyttävänsä teosta, jotta sen loukkaamista koskeva kanne voidaan ottaa tutkittavaksi, eikä sen tarvitse osoittaa oikeuksiensa alkuperää, ja Belgian osalta kyseessä on Cour de cassationin 12.6.1998 antama tuomio (ks. Sirinellin ensimmäinen lausunto, s. 18 ja 26). Osoittaakseen tämän yksityiskohtaisen oikeudellisen lausunnon vääräksi

komissio esittää vain epämääräisiä ja suppeita väitteitä siitä, että edellä esitettyä ratkaisua on kritisoitu osassa oikeuskirjallisuutta, sekä mainitsee Hof van Beroep te Gentin vuonna 1993 antaman tuomion, joka edeltää edellä mainittua Belgian Cour de cassationin tuomiota. Asianosaiset eivät ole ottaneet esille kysymystä muiden kuin Sirinellin esimerkkinä mainitsemien jäsenvaltioiden lainsäädännön sisällöstä eivätkä keskustelleet siitä.

210 Edellä mainittuun oikeuskäytäntöön perustuvalla ratkaisulla pyritään rajoittamaan oikeudenloukkaajan mahdollisuuksia vedota kanteen tutkimatta jättämiseen ja välttämään se, että oikeushenkilö joutuisi esittämään kaikki luovutussopimukset ensimmäisestä oikeuden alkuperäisen haltijan eli luonnollisen henkilön – teoksen tekijän – kanssa tehdystä luovutussopimuksesta alkaen. Näytön kannalta ensisijaista on siis tosiasiallinen omistus kanteen nostamisen hetkellä eikä se, miten omistusoikeus on aiemmin siirtynyt.

211 Komissio väittää, että tekijänoikeutta koskeva olettama on kumottu EC-Systran Unix -version osalta siksi, että tätä versiota ei pidetä kaupan paketissa, jossa mainitaan tekijän nimi, ja että sitä kutsutaan toisinaan ”komission konekäännösjärjestelmäksi” tai ”Euroopan komission konekäännösjärjestelmäksi (ECMT)”; tästä on huomautettava, että kantajat vetoavat sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteensa tueksi Systran Unix -versioon, minkä jälkeen ne vertaavat tätä versiota EC-Systran Unix -versioon osoittaakseen, että osa tästä johdetusta versiosta on peräisin aiemmasta ja alkuperäisestä versiosta. Edellä esitetyn perusteella EC-Systran Unix -versiossa on todellakin niin sanottu ”Systran-osa” (perusydin), ja kiistatonta on myös, että siinä on niin sanottu ”EC-osa” (komission luomat sanakirjat). Keskustelun kohteena ei siis ole EC-Systran Unix -versio vaan oikeudet, joihin kantajat voivat vedota, kun kyse on EC-Systran Unix -versiota koskevista töistä, niiden hallussa olevien alkuperäistä ja aiempaa Systran Unix -versiota koskevien oikeuksien perusteella. Samalla on myös huomattava, että tarjouspyyntöön liitetyssä sopimusmallissa esitetyistä määritelmistä ilmenee, että nimitys ”komission konekäännöspalvelu (tai -järjestelmä)”, johon komissio viittaa, on määritelty seuraavasti: ”Komission konekäännösjärjestelmä on rakennettu EC Systranin ympärille, joka on yksi Systran-konekäännösjärjestelmän

versio; tämän Systran-järjestelmän on alun perin kehittänyt La Jollassa Yhdysvalloissa sijaitseva 'World Translation Center', ja Euroopan komissio on kehittänyt sitä vuodesta 1976" ('The Commission's machine translation service is built around EC Systran, a specific version of the Systran machine translation system originally developed by the World Translation Center, La Jolla, USA, which since 1976 has been further developed by the European Commission). Komission suhteessa kolmansiin osapuoliin käyttämien käsitteiden mukaan komission konekäännöspalvelu tai -järjestelmä pohjautuu siis WTC/Systran-konsernin luomaan ja kehittämään konekäännösjärjestelmään.

212 Kantajat voivat näin ollen vedota Systran-konsernina tekijänoikeuksiin, jotka koskevat Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota, jota Systran oli pitänyt kaupan useita vuosia jopa ennen kuin Systran Luxembourg kehitti EC-Systran Unix -version komission erityistarpeisiin.

213 Joka tapauksessa komission esille ottamia sopimusmääräyksiä ei voida käyttää perusteena väitetylle valvontaoikeudelle, joka liittyisi Systran-konsernin toteuttamaan WTC-konsernin ostoon (ks. edellä 179 kohta). Komissio vetoaa tässä yhteydessä WTC:n kanssa 22.12.1975 tehdyn alkuperäisen sopimuksen 5 artiklan c kohtaan ja väittää, että sopimukseen perustuvia oikeuksia tai velvollisuuksia ei voida siirtää ilman sen ennakkoon antamaa suostumusta. Kyseisessä määräyksessä täsmennetään kuitenkin ainoastaan seuraavaa: "Toimeksisaaja ei voi ilman komission ennakkoon antamaa nimenomaista suostumusta siirtää tai luovuttaa kaikkia sopimukseen perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia tai osaa niistä tai teettää alihankkijalla sille annettuja töitä tai käyttää tosiasiassa kolmansia osapuolia tähän tarkoitukseen." Määräys oli voimassa vain sopimuksen keston ajan eli joitakin kuukausia, ja velvollisuudet, joiden siirtäminen ja luovutus määräyksessä mainittiin, koskivat ainoastaan Systran-järjestelmän käyttöä eivätkä siihen liittyviä omistusoikeuksia. Kyseisellä määräyksellä ei siis voida viedä WTC:ltä oikeutta määrätä sen omaisuudesta, kun Gachot-yhtiö, josta tuli myöhemmin Systran, osti sen vuoden 1985 lopulla, kuten käy ilmi kantajien vastauskirjelmänsä liitteenä toimittamista sopimuksista. Samoin on hylättävä komission väite siitä, että kantajien tekijänoikeuksien oikeudellinen perusta ja sopimusperusta

olisi pitänyt määritellä. Edellä esitetyt oikeussäännöt eivät nimittäin velvoita tekijöitä rekisteröimään teoksiaan, kuten voi olla patenttien tapauksessa.

214 Sivumennen sanottuna on todettava komission olleen täysin tietoinen siitä, että Systran-konserni ja sen ostamat yhtiöt, erityisesti WTC, olivat Systran-ohjelmiston eri versioita, joita on 1970-luvulta lähtien hyödynnetty kaupallisesti erityisesti suhteessa komissioon, koskevien teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita. Kantajat esittävät runsaasti näyttöä, jonka perusteella voidaan todeta, että olemassa on alan hengentuote ja että sen on luonut Toma, minkä jälkeen se on siirtynyt ensin WTC-konsernin ja sitten Systran-konsernin yhtiöiden omistukseen (ks. edellä 174 ja 175 kohta).

215 Kantajat väittävät taitotietoon perustuvasta suojasta, että se, että komissio on paljastanut kolmannelle osapuolelle EC-Systran Unix -versioon sisältyviin Systran Unix -version osiin liittyviä teknisiä ja salassa pidettäviä tietoja, on lainvastaista toimintaa, joka voi synnyttää EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun. Kuten unionin yleisen tuomioistuimen toimivallan tarkastelun yhteydessä jo todettiin (ks. edellä 78–81 kohta), voidaan katsoa, että Systran-konsernilla on oikeus vedota tähän Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevien teknisten ja salassa pidettävien tietojen suojaan.

Väite, jonka mukaan komissio voi sillä olevien oikeuksien nojalla jättää huomiotta kantajien väiteoikeuden

216 Komissio väittää, että sillä olevien Systran Unix -versiota koskevien oikeuksien ansiosta sen ei tarvinnut ottaa huomioon kantajien oikeutta vastustaa sitä, että tietyt EC-Systran Unix -versiota koskevat työt teetettäisiin kolmannella osapuolella, ja esittää, että sillä on tarvittavat luvat Systran-konsernin kanssa vuodesta 1975 alkaen tehtyjen sopimusten nojalla luovutettujen oikeuksien ja tässä yhteydessä myönnetyn rahoituksen perusteella.

217 Tämä väite on hylättävä. Kuten kantajat aivan oikein toteavat, oikeuden luovutus ei nimittäin voi perustua olettamaan. Se, että tietoteknistä kehittämistä on rahoitettu, ei kuitenkaan tarkoita, että rahoittaja olisi saanut kehitystyön omistukseensa. Tällainen oikeudellinen seuraus olisi nimenomaisesti mainittava kyseessä olevassa sopimuksessa. Oikeuksien luovutuksia tulkitaan suppeasti tekijän hyväksi.

218 Kantajat kieltävät tässä yhteydessä kuitenkin ehdottomasti luovuttaneensa minkäänlaisia teollis- ja tekijänoikeuksia komissiolle, olipa sitten kyse Systran Mainframe- tai Systran Unix -versiosta, niiden perustana olevista alkuperäisestä ideasta tai ohjelmakoodista, alustavan määrittelyn materiaalista, tietorakenteista tai etenkään ytimestä. Ainoat oikeudet, jotka kantajat myöntävät komissiolla olevan, liittyvät komission yksiköiden ilman Systranin työpanosta kehittämiin sanakirjoihin.

219 Sopimusmääräyksissä, joihin komissio vetoaa ja jotka koskevat yhtä hyvin EC-Systran Mainframe- kuin EC-Systran Unix -versiota, otetaan lisäksi nimenomaisesti huomioon mahdollisuus, että Systran Mainframe- ja Systran Unix -versioita koskevat oikeudet ovat jo olemassa. Lisäksi on todettava, että määräykset, joihin komissio vetoaa, eivät voi olla perusteena sopijapuolen (WTC:n tai Systran-konsernin yhtiöiden) hallussa olevien, näissä sopimuksissa tarkoitettuja Systran-ohjelmiston eri versioita koskevien tekijänoikeuksien siirtämiselle. Erityisesti on huomautettava, että ainoa EC-Systran Unix -versiota koskeva sopimusmääräys, johon komissio vetoaa toimintansa oikeuttamiseksi, on migraatiosopimusten 13 artiklan 1 ja 2 kohta, jonka mukaan komissio voi vedota omistusoikeuteen ainoastaan, jos olemassa ei ole aiempia teollis- ja tekijänoikeuksia (ks. edellä 95–97 kohta). Komission mainitsemassa toisen migraatiosopimuksen liitteen II lisäyksessä 1 olevan 1 artiklan otteessa määrätään seuraavaa: ”Tässä teknisessä liitteessä kuvatuista siirtotöistä tai [Systran Softwaren]

ja [Systranin] järjestelmien osien, henkilöresurssien tai taitotiedon käyttöön antamisesta ei suoriteta mitään lisämaksua, eivätkä ne johda mihinkään rahamääräisiin vaatimuksiin minkään omistusoikeuden nojalla.” Sen lisäksi, että tässä määräyksessä tunnustetaan nimenomaisesti Systranin taitotieto, sen voidaan todeta koskevan ainoastaan Systran Luxembourgin komissiolle tekemien siirtotöiden johdosta esitettyjä rahamääräisiä vaatimuksia. Käsiteltävä kanne koskee kuitenkin komission kolmannella osapuolella tarjouspyynnön seurauksena teettämiä töitä.

220 Lisäksi on tuotava esiin, että komissio on itse huomauttanut, ettei ”toimeksiantosopimuksia” koskeva näkemys, jonka ansiosta se voisi tulkita aluksi WTC-konsernin yhtiöiden ja sittemmin Systran-konsernin yhtiöiden kanssa tehtyjä sopimuksia siten, että ne olisivat sopimuksia, joilla nämä yhtiöt ovat halunneet siirtää sille tekijänoikeutensa, käy nimenomaisesti ilmi sen mainitsemista sopimuksista. Yhtään komission mainitsemaa sopimusmääräystä ei nimittäin voida tulkita tällä tavoin, sillä näissä eri määräyksissä puhutaan omistusoikeuden sijasta käyttöoikeudesta ja esitetään nimenomainen varaus jo olemassa olevista teollis- ja tekijänoikeuksista.

221 Lisäksi on hylättävä komission väite näiden sopimusten ideasta, sillä tietokoneohjelman käyttöön antamista koskevien sopimusten tarkoitus on juuri käyttäjän oikeuksien rajaaminen yhteen käyttölisenssiin, joka ei anna käyttäjälle oikeutta omia tätä tietokoneohjelmaa.

222 Komissio ei näin ollen ole pystynyt osoittamaan, että kantajat olisivat antaneet sille sopimukseen perustuvan luvan sellaiseen käyttöön ja paljastamiseen, joihin se on ryhtynyt riidanalaisen sopimuksen tekemisen myötä, sellaisen omistusoikeuden nojalla, johon se voisi vedota Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -version osalta.

223 Komissio väittää toissijaisesti, että se voi tehdä muutoksia EC-Systran Unix -versioon loukkaamatta kuitenkaan Systran-konsernin mahdollisia Systran Unix -versiota koskevia tekijänoikeuksia, sillä näiden muutosten tekeminen on lain mukaan sallittu kaikille käyttölisenssin saaneille henkilöille.

224 Komissio vetoaa tässä yhteydessä tietokoneohjelmia koskevan Belgian lain 6 §:ään, jossa säädetään, että saman lain 5 §:n a ja b momentissa tarkoitetut tietokoneohjelman toisintaminen ja muuntaminen eivät edellytä oikeudenhaltijan suostumusta, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman käyttöoikeuden saanut henkilö voi käyttää ohjelmaa sen aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan luettuna. Komissio vetoaa myös tietokoneohjelmia koskevan Luxemburgin lain 28 §:n 4 momenttiin, jonka otsikko on ”Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset” ja jossa säädetään, että ”jollei sopimusmääräyksissä ole nimenomaisesti toisin sovittu, oikeudenhaltijan suostumusta ei tarvita 28 §:n [3 momentin] a ja b kohdassa tarkoitettuihin toimiin, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa sen aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan luettuna”. Myös tekijänoikeuksia koskevan Luxemburgin lain 34 §:ssä, jonka otsikko on ”Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset”, säädetään seuraavaa: ”Jollei sopimusmääräyksissä ole nimenomaisesti toisin sovittu, oikeudenhaltijan suostumusta ei tarvita 33 §:ssä tarkoitettuihin toimiin, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa sen aiotun tarkoituksen mukaisesti, mukaan luettuna virheiden korjaaminen ja ohjelman yhdistäminen tietokantaan, jota sillä on tarkoitus käyttää.”

225 On kuitenkin huomattava, että laissa säädettyjä poikkeuksia näihin yksinoikeuksiin eli tekijän lupaa edellyttäviin toimiin on tulkittava suppeasti. Tätä direktiivin 91/250 5 artiklassa tarkoitettua lakisääteistä poikkeusta saman direktiivin 4 artiklassa

tarkoitettuihin tietokoneohjelman tekijän yksinoikeuksien alaan kuuluviin toimiin sovelletaan ainoastaan tietokoneohjelman laillisesti hankkineen henkilön tekemiin töihin, ei tämän kolmannella osapuolella teettämiin töihin (ks. Sirinellin lausunto tietokoneohjelman laillisen käyttäjän oikeudesta muuttaa ohjelmaa ja Bitanin kolmas tekninen muistio Gosselies-yhtiöllä teetettyjen töiden luonteesta; ks. myös asianosaisten vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin käyttöoikeuksista). Tämäkin poikkeus koskee ainoastaan toimia, jotka ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa sen aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan luettuna. Komissio ei nyt käsiteltävässä asiassa ole osoittanut, millä perusteella pyydetyt muutokset voitiin teettää kolmannella osapuolella ja miksi ne olivat tarpeen virheiden korjaamiseksi tai ohjelman käyttämiseksi sen aiotun tarkoituksen mukaisesti. Asiakirja-aineistosta ei millään tavalla käy ilmi, millä perusteella tämä poikkeus antoi mahdollisuuden komission käyttämän tietokoneohjelman parantamiseen, mukauttamiseen tai täydentämiseen (komission kolmannella osapuolella teettämien töiden luonteesta ks. jäljempänä 227–250 kohta). Nämä työt kuuluvat nimittäin yksinoikeuden piiriin, sillä ne liittyvät direktiivin 91/250 4 artiklassa tarkoitettuun tietokoneohjelman mukauttamiseen, sovittamiseen ja muunlaiseen muuttamiseen. Kantajat totesivatkin istunnossa, että niiden muut asiakkaat ovat pyytäneet niiltä lupaa tehdä muutoksia, jollaisia Gosselies-yhtiötä pyydettiin tekemään, toisin kuin komissio väittää.

226 Komissio ei näin ollen ole nyt käsiteltävässä asiassa pystynyt osoittamaan, millä perusteella se saattoi vedota yksinoikeuksia koskevaan lainmukaiseen poikkeukseen teettääkseen kolmannella osapuolella riidanalaisessa sopimuksessa tarkoitettuja töitä. Lisäksi on huomattava, että komissio väittää joka tapauksessa, että toimet, joista sitä moititaan, eli sanakirjojen korjaaminen ja parantaminen, kuuluvat ainakin osittain direktiivin 91/250 5 artiklassa tarkoitetun poikkeuksen piiriin (ks. komission vastaus

kolmanteen kysymyssarjaan, huomautukset Systran-ohjelmiston käyttölisenssin hinnasta, 23 kohta), mikä tarkoittaa, että se myöntää epäsuorasti, etteivät tietyt riidanalaisessa tarjouspyynnössä tarkoitetut työt kuulu tämän poikkeuksen piiriin vaan ne voivat siis kuulua direktiivin 91/250 4 artiklassa määritellyn yksinoikeuden piiriin.

227 On siis katsottava ensinnäkin, että kantajat voivat vedota tekijänoikeuksiin ja taitotietoa koskevaan suojaan niiden alkuperäistä ja aiempaa Systran Unix -versiota koskevien tietojen ja tietoelementtien osalta, jotka sisältyvät myös johdettuun EC-Systran Unix -versioon, toiseksi, että komissio ei ole pystynyt osoittamaan, etteivät kantajat olisi niiden Systran Unix -versiota koskevien oikeuksien haltijoita, joihin ne ovat vedonneet, tai että nämä oikeudet olisi luovutettu sille nimenomaisesti tai implisiittisesti EC-Systran Mainframe- ja EC-Systran Unix -versioista Systran-konsernin kanssa tehtyjen sopimusten tai tässä yhteydessä myönnetyn rahoituksen perusteella, tai kolmanneksi, että sillä olisi oikeus teettää kolmannella osapuolella kyseessä olevat työt ilman Systran-konsernin ennakkoon antamaa suostumusta.

Komission kolmannella osapuolella teettämien töiden luonne

228 Jotta kantajat voisivat osoittaa, että niiden mainitsemaa väiteoikeutta on loukattu, niiden on osoitettava, että tarjouspyynnössä mainitut työt, joille Systran-konserni ei ole antanut suostumustaan, saattoivat johtaa EC-Systran Unix -versioon sisältyvien Systran Unix -versioon liittyvien tietojen tai tietoelementtien muuttamiseen tai siirtämiseen.

229 Jotta nyt käsiteltävässä asiassa voitaisiin todeta tällainen tuottamuksellinen muuttaminen tai paljastaminen, on ensiksi huomattava, että komission tarjouspyyntö koski komission konekäännösjärjestelmän kielellistä ylläpitoa ja vahvistamista. Tarjouspyyntö kattoi seuraavat suoritukset:

”3.1 Sanakirjojen ohjelmointi: sanakirjojen ohjelmointi palautteen, sanastojen ja käyttäjien konekäännösjärjestelmään syöttämien tekstien perusteella, mukaan luettuna sanakirjojen yhtenäistäminen kieliparien välillä. Ohjelmointia varten toimitetaan apuohjelma. – – Tähän tehtävään kuuluu myös:

muiden lähteiden komission konekäännöspalvelua varten valmistamien konekääntämiseen tarkoitettujen sanakirjatiedostojen revisointi ja ohjelmointi

käyttäjien sanakirjatiedostojen keruu – toimeksisaaja käy pyydettäessä läpi käyttäjien syötteet ja sisällyttää yleisesti käytetyt termit pääsanakirjoihin sekä varmistaa samalla, etteivät ne ole ristiriidassa jo olemassa olevien termien kanssa.

3.2 Kielellisten aliohjelmien parantaminen, mukauttaminen ja täydentäminen: analysointi-, siirto- ja synteesiohjelmiin tehtävät parannukset palautteen, sanastojen ja käyttäjien konekäännösjärjestelmään syöttämien tekstien perusteella. Esimerkiksi lähde- ja kohdetekstien rivien lopussa tavutettujen sanojen käsittely, suuraakkoset, englannin s-genetiivi, homografit ja komission käytäntöjen noudattaminen (erityisesti numeroiden kirjoittaminen).

3.3 Järjestelmän päivitys: sanakirjojen ja ohjelmien päivitys tehdään komission pyynnöstä. Toimeksisaaja toimii läheisessä yhteistyössä komission kanssa varmistaakseen päivitysten sujuvuuden.

3.4 Dokumentaation päivitys: toimeksisaaja toteuttaa tarvittavat dokumentaatiopäivitykset (esimerkiksi ohjelmointikäsikirjoihin), jotka liittyvät sen vastuulla oleviin järjestelmän osiin, ja säilyttää tarkistetut asiakirjat tietojenkäsittelykeskuksessa. Päivitetyt versiot sisältävät kuvauksen ja selvityksen sopimuksen nojalla tehdyistä parannuksista ja muutoksista – –."

(3.1 Dictionary coding: Dictionary coding based on feedback, glossaries and texts subm itted to MT by users, including the "levelling-up" of dictionaries between language pairs. A utility will be provided to help with coding. – – This task also includes:

The revision and encoding of MT dictionary files which have been prepared for the Commission's MT service by other sources.

The harvesting of users' custom dictionary files - if requested, the contractor will review user entries, and where terms are of general use, include them in the main dictionaries, ensuring that there is no conflict with existing terms.

3.2 Enhancements, Adaptations and Additions to Linguistic Routines: Specific improvements to Analysis, Transfer and Synthesis programs based on feedback, glossaries and texts submitted to MT by users. For example: the treatment of hyphenated words in source and target output, capitalisation, the English genitive *s*, homographs, and respect of Commission conventions (amongst others, for the writing of numbers).

3.3 System updates: Updates to dictionaries and programs will take place as required by the Commission. The contractor will work closely with the Commission to ensure the smooth integration of updates.

3.4 Documentation updates: The contractor shall update as required any documentation (e.g. coding manuals) on parts of the system for which he is responsible and shall store revised documents at the Data Centre. The updated versions shall include a description of, and explanation for, improvements and changes made under contract – –)

230 Kantajien mukaan näiden tehtävien suorittaminen edellyttää Systran-ohjelmiston (EC-Systran Unix -version) järjestelmän ytimen, kielellisten ohjelmien ja tietorakenteen

muuttamista ja mukauttamista, mikä tarkoittaa, että ohjelmiston lähdekoodia ja alustavan määrittelyn materiaalia on muutettava. Tarjouspyynnön 3.7.5 kohdassa vahvistetaan, että siinä tarkoitettujen tehtävien suorittaminen edellyttää lähdekoodien saamista ja muuttamista, sillä sen mukaan toimeksisaajan velvollisuutena on muun muassa varmistaa, että lähdekoodien, sanakirjojen ja ohjelmien uusimmat versiot on asianmukaisesti asennettu ja käännetty komission palvelimille.

231 Bitanin ensimmäisessä teknisessä muistiossa selvitetään lisäksi, missä määrin Gosselies-yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen nojalla sillä teetettyjen töiden toteuttaminen edellytti Systran Unix -versiosta otettujen EC-Systran Unix -version tietoelementtien muuttamista, eikä komissio ole kyseenalaistanut tätä.

232 Bitanin ensimmäisessä teknisessä muistiossa Systran-ohjelmiston tietoelementtien toimintaa kuvataan seuraavasti:

– tarjouspyynnössä mainittu ”yhdysviivan sisältävien sanojen jakamista osiin” koskeva toiminto (tarjouspyynnön 3.2 kohta; ks. edellä 229 kohta) tapahtuu ytimessä asiakirjojen esikäsittelymoduuleissa

– tarjouspyynnössä mainittu ”suuraakkosia” koskeva toiminto (tarjouspyynnön 3.2 kohta; ks. edellä 229 kohta) eli suuraakkosten käsittely käännettäessä kielestä toiseen tapahtuu ytimessä tekstin jälkikäsittelymoduuleissa

– tarjouspyynnössä mainittuja typografisen muotoilun sääntöjä (esim. numeroiden ja välilyöntien hallinta) (tarjouspyynnön 3.2 kohta; ks. edellä 229 kohta) toteutetaan ytimessä tekstin jälkikäsittelymoduuleissa

– tarjouspyynnössä mainittuja tietojen hakua sanakirjoista koskevia sääntöjä (esim. englannin kielen genetiivin palauttaminen) (tarjouspyynnön 3.2 kohta; ks. edellä 229 kohta) toteutetaan kielikohtaiset ominaisuudet sisältävässä ytimessä.

233 Kuten edellä on esitetty, asianosaiset eivät kiistä sitä, että kielellinen kehitystyö tapahtuu ensisijaisesti ytimessä. Ydin ei koostu staattisista kirjastoista, jotka ovat irrallisia kielellisestä kehitystyöstä, vaan se on päinvastoin olennainen ja välttämätön osa tätä työtä. Bitanin ensimmäisessä teknisessä muistiossa täsmennetään, että ”tavanomaisen kielellisen kehittämistyön yhteydessä” ydintä on useissa tapauksissa muutettava erityisesti seuraavien tarjouspyynnössä mainittujen töiden tapauksessa: ”Kielellisten aliohjelmien parantaminen, mukauttaminen ja täydentäminen” (tarjouspyynnön 3.2 kohta; ks. edellä 229 kohta ja Bitanin ensimmäinen tekninen muistio).

234 Edellä esitetystä ilmenee, että voidakseen suorittaa sille annetut tehtävät toimeksisaajalla on oltava käytettävissään EC-Systran Unix -version lähdekoodit, jotta se voi mukauttaa ja muuttaa niitä ja tehdä näin parannuksia tarjouspyynnön 3.2 kohdassa määriteltyihin analysointi-, siirto- ja synteesiohjelmiin sekä toteuttaa tarjouspyynnön 3.3, 3.4 ja 3.7.5 kohdassa tarkoitetut päivitykset.

235 Komission esittämät väitteet eivät kyseenalaista tätä arviointia. Tässä kohtaa on muistutettava, että komissio kiistää ehdottomasti ilmaisseensa EC-Systran Unix -version lähdekoodeja Gosselies-yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen täytäntöönpanon edellyttämien töiden yhteydessä. Se ilmoittaa, että kyseisellä yhtiöllä teetetyt työt eivät edellyttäneet ohjelmiston ytimen muuttamista.

236 Tämä toteamus perustuu käännöstoimen pääosaston 16.1.2008 laatimaan tekniseen muistioon, joka on vastaus Bitanin ensimmäiseen tekniseen muistioon (jäljempänä toinen muistio tai käännöstoimen pääosaston toinen muistio). Käännöstoimen pääosasto toteaa toisen muistionsa johdanto-osassa, että Bitanin ensimmäisen teknisen muistion tarkoituksena on ennen kaikkea osoittaa, että kaikki kielelliset muutokset tehdään ”analyysikentässä” ja että ne on välttämätöntä käsitellä ytimessä, jolloin itse

ydinkin muuttuu. Käännöstoimen pääosaston toisessa muistiossa korostetaan kuitenkin, että tarjouspyynnössä tarkoitetut, kielellisiin aliohjelmiin liittyvät työt eivät edellytä ytimen muuttamista.

237 Tämän näkemyksensä tueksi käännöstoimen pääosasto huomauttaa, ettei toisiinsa pidä sekoittaa analyysikentän sisältöaluetta (ytimen tasolla määritelty rakenne) ja sisältöä (kielellisten ohjelmien säännöt, joilla on kielellinen sivumerkitys). Käännösjärjestelmän osien modulaarisuuden periaate tarkoittaa, että toisistaan on erotettava selvästi paitsi eri kielelliset moduulit myös kielelliset moduulit ja ydin. Käännöstoimen pääosaston mielestä ytimellä on erittäin vähäinen kielellinen merkitys. Se toteaa tästä, että vaikka ydin toki hallinnoi käännösprosessia, toimii vuorovaikutuksessa kaikkien osien kanssa ja sisältää joitakin toimintoja, joita voidaan jossain määrin kuvailla luonteeltaan kielellisiksi (jako virkkeisiin, yhdysviivan sisältävien sanojen käsittely tai sanat, joita ei löydy sanakirjoista), ytimen moduulien merkitys on kuitenkin yleinen, kun taas kullakin lähtökielellä, kieliparilla tai kohdekielellä on omat kielelliset aliohjelmansa.

238 Käännöstoimen pääosasto tutki 4.10.2003 julkaistussa tarjouspyynnössä mainittuja esimerkkejä, joiden korostettiin edellyttävän ytimen muuttamista, ja esitti seuraavat kaksi huomautusta:

– ”Toisin kuin Systran väittää, –– tarjouspyynnössä tehdyssä viittauksessa [kielellisiin aliohjelmiin] täsmennetään tarjottavien palvelujen luonne eli analyysi-, siirto- ja synteesiohjelmiin tehtävät parannukset, jotka perustuvat käyttäjiltä saatuun palautteeseen. Tarjouspyynnössä mainitut esimerkit ongelmista ovat vain esimerkkejä, ja ne ovat mitä ilmeisimmin luonteeltaan kielellisiä.”

– ”Näyttää ilmeiseltä, että kielelliset ongelmat ratkaistaan ennen kaikkea [kielellisissä aliohjelmissa], kuten niiden nimityksestäkin käy ilmi. Vaikka tietyt esitetyt ongelmat ratkaistaisiin ytimen tasolla, niitä voidaan käsitellä ja käsitelläänkin [kielellisten aliohjelmien] ja sanakirjojen tasolla. Kielellisten ilmiöiden käsittelytapoja on lukuisia ja ne ovat monimutkaisia, kuten missä tahansa monitahoisessa järjestelmässä.”

239 Edellä esitetyn perusteella käännöstoimen pääosasto ei varsinaisesti kiistä Bitanin päätelmiä, joiden mukaan tietyt sopimuksen nojalla teetetyt tehtävät edellyttävät ytimen muuttamista. Käännöstoimen pääosasto tunnustaakin nimenomaisesti, että Systran-ohjelmiston ydin, jonka rakenne on sama niin Systran Unix- kuin EC-Systran Unix -versiossakin, käsittää tiettyjä toimintoja, kuten tarjouspyynnössä mainitun yhdysviivan sisältävien sanojen käsittelyn. Käännöstoimen pääosasto myöntää implisiittisesti oikeiksi myös Bitanin esittämät päätelmät, sillä se tyytyy toteamaan, että ”vaikka tietyt [tarjouspyynnössä] esitetyt ongelmat ratkaistaisiin ytimen tasolla, niitä voidaan käsitellä ja käsitelläänkin [kielellisten aliohjelmien] ja sanakirjojen tasolla”. On nimittäin mahdollista joko ohjelmoida suoraan sanakirjoihin kaikki sanat, jotka sisältävät yhdysviivan, tai pyytää sellaisen ohjelman luomista tai parantamista, jonka avulla yhdysviivan sisältävät sanat voidaan käsitellä systemaattisesti niin, ettei niitä tarvitse ohjelmoida yksitellen sanakirjoihin. Bitan huomauttaa tästä, eikä käännöstoimen pääosasto kiistä tätä huomautusta, että ”yhdysviivan sisältävien sanojen jakamista osiin” koskeva toiminto – eli näitä sanoja systemaattisesti käsittelevä tietokoneohjelma – tapahtuu ytimessä asiakirjojen esikäsittelyä koskevissa moduuleissa. Käännöstoimen pääosasto ei myöskään pysty väittämään vakuuttavasti, että tarjouspyynnössä mainitut esimerkit, joiden Bitan korosti edellyttävän ytimen muutosta, ovat ainoastaan esimerkkejä. Tarjouspyynnön sanamuodon mukaan kyse on EC-Systran Unix -version käyttäjien antamista esimerkeistä, jotka koskevat sopimuksen nojalla toteutettavia parannuksia.

240 Käännöstoimen pääosasto huomauttaa erityisesti yhdysviivan sisältävien sanojen (esimerkiksi sana ”hospital-based”) käsittelystä, että ytimen tehtävää ei juurikaan voida pitää kielellisenä, koska se ensin ainoastaan etsii sanaa sanakirjasta sellaisena kuin se kirjoitetaan ja sitten, jos sanaa ei näin löydy, toistaa haun poistamalla sanasta yhdysviivan (”hospitalbased”). Jos haku ei vieläkään tuota tulosta, kahta sanaa (”hospital” ja ”based”) etsitään erikseen. Tällaisia sanoja voitaisiin helposti käsitellä ohjelmoimalla ne suoraan sanakirjaan, kuten yhteisön asiakirjoissa usein esiintyvän sanan ”medium-sized” kohdalla on tehty. Kun sana on ohjelmoitu sanakirjaan, sitä ei tarvitse enää käsitellä eikä siitä aiheudu ongelmaa. Pääosa käsittelystä toteutuu silloin kielellisissä ohjelmissa ja erityisesti analyysitasolla Ehmrt000.c-ohjelmassa. Tämän jälkeen käsittely jatkuu siirtotasolla. Leksikaaliset aliohjelmat, jotka käsittelevät yhdysviivan sisältäviä sanoja, muodostuvat suurelta osin kielipareista, joissa lähtökieli on englanti.

241 Nämä seikat eivät kuitenkaan vaikuta siihen, että ydintä on välttämätöntä muuttaa, jotta sopimus pystytään panemaan täytäntöön. Merkitystä ei ole sillä, että toisenlainen toimintatapa on mahdollinen tai että pyydetyn toiminnon sisältö on luonteeltaan kielellinen. Merkitystä on EC-Systran Unix -version tapauksessa käytetyllä toimintatavalla, joka on sama kuin Systran Unix -version tapauksessa käytetty toimintatapa. Mikään ei siis kyseenalaista kantajien tietoteknisen asiantuntijan toteamusta siitä, että yhdysviivan sisältävien sanojen käsittely tähän toimintoon liittyvän tietokoneohjelman avulla todellakin toteutuu ytimen tasolla. Tämä toteamus päinvastoin vahvistetaan käännöstoimen pääosaston toisessa muistiossa (ks. edellä 239 kohta). Tarjouspyynnössä ei tältä osin myöskään pyydetä toimeksisaajaa ohjelmoimaan kaikkia yhdysviivan sisältäviä sanoja vaan parantamaan tähän toimintoon liittyvää tietokoneohjelmaa.

242 Suuraakkosten käsittelystä käännöstoimen pääosasto huomauttaa, että ytimen tehtävä ei ole millään tavalla kielellinen vaan pikemminkin mekaaninen. Esimerkiksi Bitanin ensimmäisessä teknisessä muistiossa mainitun ytimen ohjelman muodostavan Rtrprint.c-ohjelman tehtävänä on ainoastaan toteuttaa kohdekielessä ne päätökset, jotka on tehty kielellisissä ohjelmissa, erityisesti viikonpäiviä käsittelevässä leksikaalisessa Lefweekd.c-aliohjelmassa, joka muodostaa kielellisten aliohjelmien ohjelman. Päätös suuraakkosia koskevan toiminnon soveltamisesta kielioppisääntöjen ja kielellisen kontekstin perusteella tehdään sekin kielellisissä ohjelmissa, ja se perustuu ensisijaisesti muun muassa erisnimiä, lyhenteitä ja kirjainsanoja käsittelevällä Epropnou.c-ohjelmalla tehtyyn analyysiin. Käsittely voi jatkua siirtotasolla leksikaalisissa aliohjelmissa, kuten kieliparissa englanti–italia. Käännöstoimen pääosasto huomauttaa myös, että suuraakkosia koskevat päätökset voidaan tehdä jopa sanakirjojen tasolla. Esimerkiksi kaikki erisnimet (Panama, Palestiina, Parkinson) tai kaikki saksan kielen substantiivit ohjelmoidaan isolla alkukirjaimella.

243 Nämä seikat eivät kuitenkaan vaikuta siihen, että ydintä on välttämätöntä muuttaa, jotta sopimus pystytään panemaan täytäntöön. Tässä yhteydessä toteutetun toimen kielellisellä tai mekaanisella luonteella ei ole merkitystä, koska kyse on ainoastaan siitä, että tekijänoikeuksien ja taitotiedon nojalla suojattuihin tietoelementteihin on tehty luvattomia muutoksia. Merkitystä ei myöskään ole sillä, että toinen toimintatapa on mahdollinen, koska merkityksellinen on ainoastaan EC-Systran Unix -version tapauksessa käytetty toimintatapa, joka on tässä sama kuin Systran Unix -version tapauksessa käytetty toimintatapa. Tarjouspyynnössä pyydettiin nyt käsiteltävässä asiassa toimeksisaajaa parantamaan tähän toimintoon liittyvää tietokoneohjelmaa,

eikä mikään kyseenalaista kantajien tietoteknisen asiantuntijan toteamusta siitä, että suuraakkosten tietotekninen käsittely yhdestä kielestä toiseen käännettäessä toteutuu ytimessä tekstin jälkikäsittelyä koskevissa moduuleissa. Käännöstoimen pääosasto myöntää päinvastoin nimenomaisesti, että ydintä ainakin hyödynnetään tässä prosessissa, sillä tiettyjen aliohjelmien tekemät päätökset toteutetaan ytimessä. Systran Unix- ja EC-Systran Unix -versioiden lähdekoodeista on lisäksi huomattava, että Bitan osoitti sen, että 80–95 prosenttia näiden kahden version ydinten lähdekoodeista oli samanlaisia, ja lisäksi sen, että kielellisten aliohjelmien tasolla oli muitakin samankaltaisuuksia, koska suuri osa Systran Unix -version aliohjelmista sisältyy myös EC-Systran Unix -versioon. Systran Unix -versio käsittää EC-Systran Unix -version tavoin ohjelman suuraakkosten käsittelyä varten. Tarjouspyynnössä ei tässäkään yhteydessä pyydetä toimeksisaajaa ohjelmoimaan kaikkia isolla alkukirjaimella kirjoitettavia sanoja vaan parantamaan tähän toimintoon liittyvää tietokoneohjelmaa.

244 Käännöstoimen pääosasto ei käsittele kysymystä komission käytäntöjen noudattamisesta, mikä Bitanin mukaan edellyttää ytimen muuttamista.

245 Englannin kielen s-genetiivin (esimerkiksi termin ”operator’s”) käsittelystä käännöstoimen pääosasto huomauttaa, ettei ydin juurikaan osallistu tällaisten sanojen käsittelyyn, sillä se ainoastaan poistaa loppu-s:n, jotta sanakirjasta voidaan etsiä pelkkää perussanaa (eli sanaa ”operator”). Tämä toiminto toimii lisäksi moitteettomasti, joten sitä ei ole syytä muuttaa.

246 Nämä seikat eivät kuitenkaan vaikuta siihen, että ydintä on välttämätöntä käsitellä ja muuttaa, jotta sopimus pystytään panemaan täytäntöön. Käännöstoimen pääosasto päinvastoin vahvistaa nimenomaisesti ytimen tehtävän englannin kielen s-genetiivin käsittelyssä ja ilmoittaa ainoastaan, että tätä toimintoa varten kehitetty tietokoneohjelma toimii

moitteettomasti, kun taas tarjouspyynnön sanamuodosta käy ilmi, että toimeksisaajan oli tarkoitus toteuttaa myös tätä toimintoa koskevia parannuksia.

247 Unionin yleisen tuomioistuimen esittämässä toisessa kysymyssarjassa ja istunnossa esitettiin useita kysymyksiä Gosselies-yhtiöllä teetettyjen töiden luonteesta. Unionin yleinen tuomioistuin kehotti komissiota erityisesti ilmoittamaan, oliko se tosiasiassa ilmaissut Systran-ohjelmiston lähdekoodit, jotta Gosselies-yhtiölle annetut työt voitaisiin toteuttaa, riippumatta siitä, liittyivätkö nämä työt toissijaisesti tai ensisijaisesti Systran-ohjelmiston muihin osiin. Siltä varalta, että komissio väittäisi edelleen, etteivät kyseessä olevat työt yhtäältä edellyttäneet perusytimen muuttamista ja ettei se toisaalta ollut paljastanut Gosselies-yhtiölle EC-Systran Unix -järjestelmän lähdekoodeja, asianosaisia pyydettiin ilmoittamaan, voidaanko nämä väitteet todentaa teknisesti ja miten se tehtäisiin.

248 Vastauksessaan näihin kysymyksiin komissio pysyi kannassaan, jonka mukaan ”Gosselies-yhtiölle annetut työt eivät edellyttäneet perusytimen muuttamista” ja ”se ei [ollut] ilmaissut Systran-ohjelmiston ytimen lähdekoodeja tai paljastanut EC-Systran Unix -järjestelmän lähdekoodeja Gosselies-yhtiölle”. Se viittasi lisäksi 4.10.2003 julkaistua tarjouspyyntöä koskevaan salassapitosopimukseen, jolla ei ole merkitystä tarkasteltaessa komission vastuuta nyt käsiteltävässä asiassa. Näiden tarjouspyynnön sanamuodon ja Bitanin ensimmäisen teknisen muistion kanssa ristiriidassa olevien väitteiden teknisestä todentamisesta, komissio väittää toiseen kysymyssarjaan antamassaan vastauksessa seuraavaa:

”Kun otetaan huomioon edellä mainittujen toimien toteuttamiseen tarvittava asiantuntemus ja se, että Gosselies-yhtiön työntekijät, joiden oli tarkoitus panna täytäntöön komission kanssa tehty sopimus, olivat koulutukseltaan kielitieteilijöitä eivätkä tietokoneasiantuntijoita, voidaan todeta, että nämä työntekijät eivät todellakaan osanneet muuttaa perusydintä. Tästä voidaan täsmentää, että Gosselies-yhtiön tuolloin hoitamia töitä hoitavat nykyisin komission lingvistit.”

249 Tätä vastausta on verrattava kantajien vastaukseen; kantajien asiantuntija Bitan kertoo kolmannessa teknisessä muistiossaan, joka koskee komission teknisten väitteiden todentamismenetelmää, miten EC-Systran Unix -ohjelmiston kahta versiota – eli tarjouspyyntöä edeltävää versiota ja sen jälkeen kehitettyä, komission tarpeet täyttävää versiota – voidaan verrata toisiinsa. Tätä seikkaa käsiteltiin istunnossa, jossa komissio huomautti, ettei tällaisen vertailun tekeminen ollutkaan yhtä hankalaa kuin se oli luullut.

250 Asianosaisten esittämien väitteiden ja unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin annettujen vastausten perusteella voidaan näin ollen katsoa, ettei komissio ole pystynyt kyseenalaistamaan kantajien näkemyksensä tueksi esittämiä tietoja; kantajien näkemyksen mukaan Gosselies-yhtiöltä pyydetyt työt edellyttivät siis EC-Systran Unix -version lähdekoodin käsittelyä ja sen muuttamista. Komission kanta on ristiriidassa niin kantajien tästä esittämien teknisten tietojen kuin sen oman tarjouspyynnönkin kanssa. Kantajat väittävät lisäksi, että ”Gosselies-yhtiö, joka oli tarjouspyynnön julkaisuhetkellä hiljattain perustettu ja jolla ei ollut juurikaan työntekijöitä, onnistui saamaan riittävän pätevän henkilöstön palkkaamalla Systran Luxembourgin entisiä työntekijöitä ja pystyi näin vastaamaan tarjouspyyntöön ja saamaan sopimuksen”. Systran Luxembourgin toimintakertomuksista, jotka ovat komission viimeiseen kysymyssarjaan antamien vastausten liitteenä 4 ja 5, käy kuitenkin ilmi, että kyseinen yhtiö toteutti pikemminkin tietoteknisiä kuin kielitieteellisiä töitä. Komissio esitti istunnossa Gosselies-yhtiön työntekijöiden ansioluettelot, joiden perusteella voitiin todeta, ettei henkilöstöön kuulunut ainoastaan kielitieteilijöitä vaan myös tietokoneinsinöörejä, jotka osasivat käsitellä Systran-ohjelmiston lähdekoodeja – myös ytimen ja siihen liittyvien kielellisten aliohjelmien lähdekoodeja – ja työstää niitä.

251 Lisäksi on huomattava, että komissio esitti kolmanteen kysymyssarjaan, joka koski haitan arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja, antamansa vastauksen liitteenä 3.5.2010 päivätyn asiantuntijalausunnon, jonka laatijana oli Belgian tuomioistuinten hyväksymä tietotekninen asiantuntija insinööri L. Golvers ja jossa käsiteltiin tuottamuksellisia tekoja, joista komissiota moitittiin ja jotka käsittivät EC-Systran

Unix -version ytimen muuttamisen ja Systranin taitotiedon paljastamisen (jäljempänä Golversin raportti; ks. myös Bitanin laatima Golversin raporttia koskevien huomautusten muistio, joka toimitettiin kantajien neljänteen kysymyssarjaan antamien vastausten liitteenä ja joka ei vaikuttanut unionin yleisen tuomioistuimen päätökseen Golversin raportin huomioon ottamisesta), sekä 23.4.2010 päivätyn lausunnon, jonka oli antanut Gosselies-yhtiön hallituksen jäsen A. Seck ja jossa kuvataan yhtiön komission puolesta toteuttamien töiden sisältöä (jäljempänä Gosselies-lausunto).

252 On kuitenkin todettava, että Golversin raportti ja Gosselies-lausunto esitettiin varsin myöhäisessä vaiheessa eikä myöhäistä esitysajankohtaa perusteltu millään tavalla näiden asiakirjojen toimittamishetkellä. Perustelujen puuttuminen on sitäkin oudompaa, kun otetaan huomioon, että komission toiminnan lainvastaisuuteen liittyviä seikkoja ja erityisesti niitä seikkoja, jotka liittyivät komissiolta odotettuihin tietoteknisiin asiantuntijalausuntoihin, joilla olisi voitu kiistää kantajien tietoteknisen asiantuntijan esittämät näkemykset, sekä tietoja, joilla olisi voitu selventää toimeksisaajan toteuttamia töitä, oli käsitelty jo kahdessa ensimmäisessä kysymyssarjassa ja niistä oli keskusteltu perusteellisesti istunnossa.

253 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdan nojalla on näin ollen katsottava, että sen paremmin Golversin raporttia kuin Gosselies-lausuntoakaan ei voida ottaa huomioon, eikä niitä oteta huomioon asianosaisten lausumia arvioitaessa.

254 Joka tapauksessa on korostettava, että Golversin raportissa, jonka oli laatinut insinööri ja Belgian tuomioistuinten hyväksymä tietotekninen asiantuntija, ei kiistetä kantajien tietoteknisen asiantuntijan lausunnon tuloksia tältä osin. Golversin raportti ei nimittäin perustu Systran-ohjelmiston eri versioihin, olipa sitten kyse Systran Unix -versiosta tai EC-Systran Unixin eri versioista, ennen riidanalaisessa tarjouspyynnössä tarkoitettujen töiden toteuttamista ja niiden jälkeen, eikä siinä tarkasteltu

Gosselies-yhtiön komission puolesta tekemien töiden tuloksia. Tässä yhteydessä on muistettava, että kantajien tietotekninen asiantuntija selvitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa ja istunnossa, miten komissio pystyi vertailemaan EC-Systran Unix -ohjelmiston eri versioita vahvistaakseen tai kiistääkseen ne tiedot, joiden mukaan tarjouspyynnössä tarkoitetut eri työt edellyttivät ytimen ja siihen liittyvien kielellisten aliohjelmien käsittelyä ja johtivat sen muuttamiseen. Komissiolla oli näin ollen useita mahdollisuuksia vapautua kaikesta vastuusta esittämällä aineellista näyttöä siitä, että mitään Systranin tekijänoikeuksilla ja taitotietoon liittyvillä oikeuksilla suojattuja tietoja ei ollut muutettu tarjouspyynnössä tarkoitettujen töiden toteuttamisen johdosta. Golversin raportti ei muodosta tällaista aineellista näyttöä.

255 Golversin raportti perustuu ainoastaan nyt käsiteltävän asian kirjelmiin, liitteisiin ja oikeudenkäyntiasiakirjoihin, kantajien tietoteknisen asiantuntijan tekniset muistiot mukaan luettuina, sekä käännöstoimen pääosaston virkamiesten, Gosselies-yhtiön hallituksen jäsenen D. Buisonin ja Systran Luxembourgin entisen ohjelmoijan kanssa käytyihin keskusteluihin. Teknisistä seikoista Golvers mainitsee lähinnä sen, että komissio pitää kehittämiään sanakirjoja erityisen tärkeinä, mistä asianosaiset eivät ole erimielisiä ja mikä ei millään tavoin estä Systran-konsernia vetoamasta Systran-ohjelmiston ydintä koskeviin teollis- ja tekijänoikeuksiin, olipa kyse sitten alkuperäisestä Systran Mainframe -versiosta tai erityisesti Systran Unix -versiosta, joka on nyt käsiteltävän asian kannalta ainoa merkityksellinen versio.

256 Golvers korostaa myös, että Gosselies-yhtiön henkilöstöllä ei oletettu olevan riittävää teknistä pätevyyttä C-kielellä ohjelmoitujen monimutkaisten ohjelmien muuttamiseen, joskin hän lisäksi toteaa, että Gosselies-yhtiön henkilöstö muodostui Systran Luxembourgin entisistä työntekijöistä, jotka osasivat työstää Systran-ohjelmiston eri versioita.

257 Kuvaillessaan Gosselies-yhtiön tarjouspyynnön perusteella toteuttamia töitä Golvers lisäksi korostaa tarjouspyynnön 3.1 kohtaan perustuneita töitä eli sanakirjojen ohjelmointia eikä juurikaan käsittele 3.2 kohdan toteuttamiseen liittyviä töitä eli kielellisten aliohjelmien parantamista, mukauttamista ja täydentämistä.

258 Ohjelmointi toteutettiin ulkoista ohjelmistoa eli DMP:tä käyttämällä; sitä ei mainita tarjouspyynnössä ja sen olemassaoloon viitattiin ensimmäisen kerran menettelyn tässä vaiheessa eli 5.5.2010. Golversin raportin mukaan sanakirjojen ohjelmointi käsitti 10 577 syötteen lisäämisen ja korjaamisen. Gosselies-lausunnosta käy tältä osin ilmi, että Gosselies-yhtiön ”tehtävänä oli tarkastaa ja hyväksyä sähköiset sanakirjat, joihin oli vuosien varrella kertynyt tuhansia muunnettavia syötteitä”, ja että tätä varten se ”käytti DMP-ohjelmistoa, jolla epäjohdonmukaiset syötteet oli helpompi havaita ja korjata ja – – jolla sanakirjat pystyttiin tallentamaan avoimessa tietokantamuodossa”. Kantajien asiantuntijan tästä esittämien huomautusten perusteella on todettava, ettei ole kovinkaan todennäköistä, että komissio olisi maksanut noin kaksi miljoonaa euroa siitä, että ulkoinen palveluntarjoaja korjaa ohjelman 10 577 syötettä, mikä vastaa sopimuksen keston perusteella tehtyjen Bitanin laskelmien mukaan sitä, että yksi Gosselies-yhtiön työntekijä korjaa 2,5 syötettä päivässä, kun taas Systranin sanakirjaohjelmoija luo päivässä keskimäärin 400 syötettä.

259 Muista töistä Golversin raportissa todetaan lyhyesti, että Gosselies-yhtiö ”toteutti lähinnä sanakirjojen päivitystöitä ja jonkin verran kielellisten aliohjelmien mukauttamista, ei kuitenkaan ytimessä vaan Mainframe Amdhalista automaattisesti poimituissa tiedostoissa”. Gosselies-lausunnossa ei edes viitata toteutettujen töiden tähän osaan muuten kuin epämääräisesti toteamalla, että ”sanakirjojen mukauttamisen tarkoituksena oli ainoastaan parantaa käännösten laatua”. Golversin esittämän näkemyksen mukaan on niin, että vaikka kävisi ilmi, että Gosselies-yhtiön toteuttamat ”muutamat” kielellisten aliohjelmien mukauttamiset edellyttivät EC-Systran Unix -version

lähdekoodin käsittelyä, Systran-konsernilla ei ole tähän liittyviä tekijänoikeuksia tai taitotietoa, sillä kyse on ainoastaan lähdekoodin Unix-versiosta, joka oli aiemmin olemassa ainoastaan EC-Systran Mainframe -versiossa, jonka osalta Systran-konserni ei voi vedota mihinkään oikeuksiin ja joka ei mitenkään liity Systran Unix -versioon. Tässä yhteydessä on muistutettava tutkinnasta ilmenevän, että Systran Unix -versio voidaan luokitella suojatuksi alkuperäisteokseksi, kun taas EC-Systran Unix -versio on Systran Unix -versiosta johdettu jälkiperäisteos, joka sisältää useita huomattavia samankaltaisuuksia ytimen ja kielellisten aliohjelmien tasolla, ja että komissio ei ole missään vaiheessa pystynyt osoittamaan, mitkä ovat ne Systran Unixin ytimen ja kielellisten aliohjelmien tietoelementit, joiden omistaja se väittää olevansa sen hallussa olevien EC-Systran Mainframe -version sanakirjoja ja niihin liittyviä kielellisiä aliohjelmia koskevien oikeuksien perusteella, ilman että kantajat voisivat vedota tältä osin alkuperäistä Systran Mainframe -versiota koskeviin oikeuksiin.

260 Kantajat puolestaan väittävät ja osoittavat riittävällä tavalla, että tarjouspyynnön 3.2 kohdassa tarkoitetut muutokset edellyttävät Systran Unix -versioon sisältyvien EC-Systran Unix -version tietoelementtien käsittelyä ja muuttamista. Komissio ei ole esittänyt näyttöä päinvastaisesta vertaillessaan Systran-ohjelmiston eri versioita ja pyrkiessään näin osoittamaan, että mitään Systran Unix -version ytimeen sisältyviä tietoja ei ole muutettu tarjouspyynnön seurauksena toteutetuissa töissä.

261 Edellä esitetystä seuraa, että komissio on toiminut lainvastaisesti alalla sovellettavien jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden näkökulmasta, kun se on katsonut oikeudekseen toteuttaa sellaisia töitä, joissa oli muutettava EC-Systran Unix -versioon sisältyviä Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevia tietoelementtejä ilman Systran-konsernin ennakkoon antamaa suostumusta. Tämä lainvastainen toimi muodostaa Systran-konsernille kuuluvien Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevien tekijänoikeuksien ja taitotiedon riittävän ilmeisen loukkaamisen, josta yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa.

B *Aiheutunut vahinko ja syy-yhteys*

1. Systran Luxembourgille aiheutunut vahinko ja syy-yhteys

a) Asianosaisten lausumat

262 Kantajat väittävät, että Systran Luxembourgille aiheutunut vahinko on suuruudeltaan ainakin 1 170 328 euroa. Vahinko käsittää ensinnäkin yhtiön vuonna 2003 kärsimät 571 000 euron tappiot. Ennen tarjouspyynnön julkaisua vuonna 2003 komissio nimittäin lopetti liikesuhteensa Systran Luxembourgiin, mikä johti yhtiön työntekijöiden irtisanomiseen. Nämä tappiot on siis otettava huomioon, sillä päätös henkilöstön irtisanomisesta tehtiin vasta sen jälkeen, kun liikesuhteet komissioon päättyivät. Systran Luxembourgille aiheutunut vahinko käsittää myös tarjouspyynnön myötä Gosselies-yhtiön kanssa tehdyn, Systran-konsernin oikeuksia loukanneen sopimuksen takia saamatta jääneen voiton. Kantajat arvioivat saamatta jääneen voiton määräksi 30 prosenttia nettomarginaalista. Gosselies-yhtiön kanssa tehdyssä sopimuksessa liikevaihdoksi ennakoitiin 800 000 euroa vuodessa neljän vuoden ajan, joten vahinko on 30 prosenttia 3 200 000 eurosta eli 960 000 euroa. Kantajat täsmentävät vastauskirjelmässään, että tämä määrä on 599 328 euroa, kun otetaan huomioon komission esittämä laskelma, jonka mukaan 30 prosenttia on laskettava 1 997 760 euron määrästä. Systran Luxembourgille aiheutunut vahinko on kantajien mukaan suoraa seurausta komission toimista, jotka ovat ainoa syy yhtiön henkilöstön irtisanomiseen. Myös Systran Luxembourgin saamatta jäänyt voitto on suoraan yhteydessä komission päätökseen sopimuksen tekemisestä Gosselies-yhtiön kanssa Systran-konsernin oikeuksia loukaten.

263 Komissio väittää, etteivät kantajat ole osoittaneet, että Systran Luxembourgin osalta esitetty vahinko on todellinen. Toiminta, josta sitä moititaan, ei myöskään ole syynä kyseisen yhtiön vuonna 2003 kärsimiin tappioihin ja mainittuun voiton saamatta jäämiseen vuosina 2003–2007. Systran Luxembourg ja Systran eivät nimittäin vastanneet 4.10.2003 julkaistuun tarjouspyyntöön. Vaikka vahinko olisi todella syntynyt, sen laskennassa olisi otettava huomioon 4.10.2003 julkaistun tarjouspyynnön seurauksena Gosselies-yhtiön kanssa tehtyjen sopimusten yhteenlaskettu liikevaihto eli 1 997 760 euroa neljältä vuodelta eikä kantajien esittämä 3 200 000 euroa. Systran Luxembourgin toimiala on lisäksi monitahoinen ja käsittää ”tietoteknisen kehittämistyön luonnollisten kielten alalla, tietoteknisten palvelujen ja ohjelmistojen myynnin ja tarjoamisen, kaikenlaisissa muodoissa olevien tekstien käsittelyn, syöttämisen ja kääntämisen”. Systran Luxembourgin toiminnan lopettamista ei siis voida lukea komission syyksi.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

264 Kantajat vaativat 1 170 328 euron vahingonkorvausta Systran Luxembourgille väitetysti aiheutuneen vahingon perusteella eli 571 000 euroa tappioista, jotka liittyvät toiminnan loppumiseen vuonna 2003, ja 599 328 euroa saamatta jääneestä voitosta, joka liittyy sopimuksen tekemiseen Gosselies-yhtiön kanssa.

265 On kuitenkin huomattava, kuten kantajat istunnossa täsmensivät, että toiminnan loppumiseen liittyvän vahingon aiheuttanut teko on komission toiminta, joka sai Systran Luxembourgin irtisanomaan henkilöstönsä. Vaikka tällainen toiminta, jonka tuloksena liikesuhteet päättyivät, voitaisiin osoittaa toteen, se ei liity Systran Unix -versiota koskeviin Systran-konsernin tekijänoikeuksiin ja taitotietoon, joiden loukkaaminen on kantajien mainitsema ja nyt käsiteltävässä asiassa todettu lainvastainen toimi. Myöskään saamatta jääneestä voitosta aiheutunutta vahinkoa ei voida suoraan lukea komission syyksi, sillä Systran Luxembourg ei ollut osallistunut riidanalaiseen tarjouskilpailuun, jonka päätteeksi sopimus tehtiin Gosselies-yhtiön kanssa.

266 Koska komission moititun toiminnan ja Systran Luxembourgille väitetysti aiheutuneen vahingon välillä ei ole syy-yhteyttä, viimeksi mainittu ei voi saada vaatimaansa vahingonkorvausta.

267 Näin ollen Systran Luxembourgin vaatimus, joka koskee korvauksen saamista toiminnan lopettamiseen vuonna 2003 liittyvistä tappioista ja sopimuksen tekemiseen Gosselies-yhtiön kanssa liittyvästä saamatta jääneestä voitosta, on hylättävä.

2. Systranille aiheutunut vahinko ja syy-yhteys

268 Tässä vaiheessa on muistutettava, että EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu edellyttää, että vahinko, josta korvausta vaaditaan, on todellinen ja varma (ks. edellä 126 kohdassa mainittu asia Agraz ym. v. komissio, tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja että toimielimen toiminnan ja vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok., s. 3091, 21 kohta).

a) Asianosaisten lausumat

Erilaiset vahingot, vahingon todellisuus ja syy-yhteys

269 Kantajat väittävät ensinnäkin, että Systranille aiheutunut aineellinen vahinko on suuruudeltaan yhteensä 46 804 000 euroa. Vahinko on suoraa seurausta komission toimista. Se johtuu ennen kaikkea Systranin hallussa olevien Systran Luxembourgin

osakkeiden arvon alenemisesta. Näiden osakkeiden arvo on 1 950 000 euroa, josta on tehty samansuuruinen varaus Systranin kirjanpitoon ja johon on lisättävä vielä 64 000 euron varaus, eli yhteensä 2 014 000 euroa. Systranille aiheutunut aineellinen vahinko käsittää myös sen aineettomien varojen taloudellisen arvon menetyksen. Komissio on ehdyttänyt Systranin varojen taloudellisen arvon, joka perustuu varojen salassapidettävään luonteeseen, kun se on tehnyt sopimuksen Gosselies-yhtiön kanssa ja paljastanut näin Systranin taitotiedon ilman sen suostumusta. Vahingon määrä vastaa siis paljastetun taitotiedon arvoa, ja komission on korvattava se kokonaan. Kantajat väittävät myös, että väitetyt oikeuksien loukkaaminen ja taitotiedon paljastaminen ovat aiheuttaneet niille todellista vahinkoa. Ne esittävät useita jälleenmyyjien, rahoittajien ja tilintarkastajien lausuntoja, joista käy ilmi komission asenteesta kantajien tekijänoikeuksia kohtaan aiheutunut vakava vahinko.

270 Komissio kritisoi tätä aineellisen vahingon arviota sillä perusteella, että mainitun vahingon todellisuutta ei ole osoitettu ja että vaikka komissio olisi aiheuttanut väitetyn vahingon, josta sitä moititaan, nämä lainvastaiset teot eivät kuitenkaan ole johtaneet Systran Luxembourgin osakkeiden arvon täyteen romahtamiseen ja Systranin aineettomien varojen arvon täyttä menetystä vastaavaan vahinkoon. Kantajat eivät myöskään ole osoittaneet pienintäkään syy-yhteyttä väitettyjen lainvastaisten toimien ja väitetysti aiheutuneen aineellisen vahingon välillä. Systranin vuoden 2005 vuosikertomuksesta, jossa käsitellään vuosien 2001–2005 tilejä, käy lisäksi ilmi, että vuosi 2003 oli ollut erityisen tuottoisa verrattuna sitä edeltäneisiin vuosiin 2001 ja 2002 sekä sitä seuranneisiin vuosiin 2004 ja 2005. Kyseisessä vuosikertomuksessa liikevaihdon supistumista ei selitetä sillä, että komission asiakkuus menetettiin tai että komissio olisi syyllistynyt väitettyyn oikeuksien loukkaamiseen. Vuosikertomuksessa todetaan tästä seuraavaa:

”Tietokoneohjelmat eivät yleensä ole patentoitavia keksintöjä. Konserni omistaa kaikki teknologiaansa ja tuotteisiinsa liittyvät tekijänoikeudet. Konserni ei ole tähän mennessä ollut osallisena teollis- ja tekijänoikeuksien alan oikeusriidoissa. – – Meneillään

ei ole oikeusriitaa tai sovittelumenettelyä, joka voisi vaikuttaa tai olisi vastikään vaikuttanut merkittävästi konsernin taloudelliseen tilanteeseen, toimintaan tai tulokseen."

271 Kun tarkastellaan vahingon todellisuuden osoittamiseksi esitettyjä eri lausuntoja, komissio kiistää ensinnäkin tilintarkastajien lausunnon sillä perusteella, että siinä todetaan, että komission moitittu taitotiedon paljastaminen oikeuttaisi osittain Systranin tekemän varauksen. Komissio väittää lähinnä, että kyseessä on yhdestä vuodesta eli vuodesta 2008, jolloin kaikki yritykset toimivat varovaisesti, laadittu "tarkoitukseen sopiva" lausunto. Komissio väittää myös, ettei selvästikään pidä paikkaansa, että sen toiminta olisi haitannut Systran-konsernin liikesuhteita, koska juuri Systran saattoi oikeudenkäynnin julkiseksi ja koska sen enempää komissio kuin Gosselies-yhtiökään eivät ole Systranin kilpailijoita. Systranin jälleenmyyjien esittämät asiakirjat on selvästi laadittu jälkikäteen, ja on järjetöntä väittää, että väitetty loukkaaminen olisi voinut vaikuttaa näihin jälleenmyyjiin. Liiketoiminnan ongelmat johtuivat pikemminkin siitä, että markkinoille oli tullut kilpailevia ratkaisuja, ohjelmiston eri versiot olivat vanhentuneet ja talouskriisi alkoi vuosina 2008–2009. Komissio pitää lisäksi virheellisenä väitettä, jonka mukaan sen toiminta voisi muodostaa merkittävän esteen Systran-konsernista kiinnostuneille sijoittajille. Sijoittajien toimintaa voidaan nimittäin selittää sillä, että Systran-konserni menetti komission asiakkuuden. Tältä osin ei ole osoitettu mitään syy-yhteyttä.

272 Kantajat arvioivat toiseksi Systranille aiheutuneen aineettoman vahingon määräksi ainakin kaksi miljoonaa euroa. Tämän aineettoman vahingon suuruudesta voidaan esittää ainoastaan arvioita, vaikka se on varma, sillä komission toteuttamat taitotiedon paljastamiset ovat aiheuttaneet Systran-konsernille merkittäviä tappioita. Myös Systran-konsernin maine on kärsinyt, sillä kantajat ovat joutuneet panemaan vireille menettelyn toimielintä vastaan, mikä vahingoittaa huomattavasti niiden julkisuuskuvaa ja liikesuhteita. Komission toiminta todennäköisesti kannustaa myös muita Systran-konsernin nykyisiä ja potentiaalisia asiakkaita siihen, että nämä yrittävät hankkia sen järjestelmän muita kuin kaupallisia kanavia pitkin.

273 Komissio huomauttaa tästä, että Systran on yksin vastuussa riita-asian julkiseksi saattamisesta eikä mitään aineetonta vahinkoa ole näin ollen tarpeen korjata. Komissio korostaa myös, että jos oikeudenloukkauksen uhri ei pysty esittämään näyttöä sille aiheutuneesta vahingosta tai vahingon laajuudesta, korvausvaatimus voidaan hylätä tai korvauksen määräksi voidaan määrätä nimellinen summa. Komission mielestä minkäänlaista näyttöä ei ole esitetty kahden miljoonan euron suuruisen aineettoman vahingon olemassaolosta tai syy-yhteydestä toiminnan, josta sitä moititaan, ja väitetyn vahingon välillä.

Alustava arvio aineettomien varojen arvonmenetyksestä

274 Vastauksena komission esittämiin huomautuksiin aineettomien varojen arvonmenetyksistä kantajat esittivät muistion, jonka on laatinut niiden talousasiantuntija (Ranskan tuomioistuinten, muun muassa Cour de cassationin, hyväksymän kirjanpitäjän ja tilintarkastajan A. Martinin muistio Systranin aineettomien varojen arvioinnista, jäljempänä kantajien ensimmäinen taloudellinen muistio). Muistion mukaan Systran on yhden tuotteen yhtiö, ja sen ainoat aineettomat varat, jotka voidaan arvottaa, ovat ohjelmisto ja taitotieto, jotka on osaksi kirjattu sen kirjanpidossa käyttöomaisuuden hankintamenoiksi. Tämä kirjanpitoarvo ei kuitenkaan vastaa näiden varojen todellista arvoa, joka voidaan arvioida yhtiön pörssiarvon perusteella. Systranin osakekurssin kehityksen perusteella nyt käsiteltävässä asiassa voidaan siis todeta selvä korrelaatio komission lainvastaisten toimien ja kyseisen yhtiön pörssiarvon alenemisen sekä sitä kautta sen aineettomien varojen arvonmenetyksen välillä. Kantajien ensimmäisessä taloudellisessa muistiossa Martin toteaakin seuraavaa: ”Systranin aineettomat varat voidaan arvioida vuoden 2004 pörssiarvon perusteella, ja se oli noin 43–45 miljoonaa euroa. Nämä aineettomat varat muodostuvat lähinnä Systranin ainoasta tuotteesta eli konekäännösohjelmistosta ja siihen liittyvästä taitotiedosta. Aineettomien varojen arvo oli vuoden 2004 lopulla ainoastaan noin 23–24 miljoonaa euroa, ja 20–21 miljoonan euron arvon aleneminen selittyy ainoastaan komission toimilla – – jotka

johtivat näiden tietojen paljastamiseen ja niiden riidanalaiseen käyttöön." Kantajat väittävät tässä vaiheessa, että komissio olisi näin ollen määrättävä korvaamaan aineettomien varojen arvon menetyksestä yhteensä 44 790 000 euroa, sillä taitotiedon paljastaminen vei näiltä varoilta kaiken taloudellisen arvon. Komissio olisi ainakin määrättävä korvaamaan varma ja jo todettu vahinko, joka muodostuu taitotiedon paljastamisesta johtuvasta markkina-arvon menetyksestä, jonka suuruus oli 21 miljoonaa euroa.

275 Vastauksena kantajien ensimmäiseen taloudelliseen muistioon komissio esittää oman talousasiantuntijansa laatiman muistion (belgialaisen tilintarkastajan P. Tytgatin muistio). Kantajat väittivät, että "[Systranin] liikevaihto laski vuonna 2004 suurelta osin sen vuoksi, että komission [asiakkuus] menetettiin, minkä jälkeen se pysyi vakaana vuonna 2005 ja laski jälleen vuonna 2006"; komission asiantuntija vastasi tähän toteamalla, että komissio oli Systran Luxembourgin asiakas eikä Systranin asiakas ja että väite tuntuu osoittavan, että Systranin liikevaihdon laskeminen ei johtunut väitetystä oikeuksien loukkaamisesta. Kantajat väittivät edelleen, että "pörssiarvon aleneminen vuonna 2004 – – selittyy ainoastaan komission toimilla" ja että "Systranin [osakekurssi] laski vuonna 2004 jatkuvasti sitä mukaa kuin uutinen komissioon yhdistetystä ohjelmiston ja taitotiedon paljastamisesta levisi, vaikka pörssi oli yleisesti nousussa ja CAC 40 -indeksin keskimääräinen kuukausiarvo nousi vuonna 2004 tammikuun 3 636 [pisteestä] joulukuun 3 796 [pisteeseen]"; komission asiantuntija toteaa tästä, että Systranin osakekurssin kehitystä ei pitäisi verrata CAC 40 -indeksin kehitykseen vaan ohjelmistojen ja tietoteknisten palvelujen sektoria koskevaan indeksiin Pariisin pörssissä. Tämän indeksin kehitys kertoo, että Systranin osakekurssi noudatti sektori-indeksiä, mikä osoittaa, ettei väitetty oikeuksien loukkaaminen ollut mainitun vahingon syynä. Aineettoman varallisuuden arvo riippuu lisäksi tuon ajankohdan talouskehityksestä eikä osakekurssista, joka puolestaan riippuu useista muista tekijöistä. Kantajat väittävät siis virheellisesti, että yhtiön aineettomien hyödykkeiden arvo riippuisi automaattisesti ja erotuksetta yhtiön pörssiarvosta. Komission asiantuntija korostaa myös, että Systranin varat eivät muodostu ainoastaan Systran-ohjelmistosta. Yhtiö pitää kaupan myös muita ohjelmistoja ja omistaa tavaramerkin, joka muodostaa sekin yhtiön aineettomien varojen kannalta tärkeän tekijän, kun otetaan huomioon Systranin asema käännösohjelmistojen markkinoilla. Systran ei siis ole

ainoastaan yhden tuotteen yhtiö, eikä voida väittää, että vaikutus olisi voinut ulottua Systranin koko liikeomaisuuden arvoon.

Muut arviot vahingosta

276 Istunnon jälkeen kantajat mainitsevat vastauksessaan vahingon arvioinnista esitettyihin kolmanteen ja neljänteen kysymyssarjaan kaksi direktiivin 2004/48 13 artiklassa tarkoitettua arviointimenetelmää eli niin sanotun kielteisten taloudellisten seurausten menetelmän, jossa otetaan huomioon ”kaikki asianmukaiset näkökohdat”, kuten saamatta jäänyt voitto ja aineettomien varojen arvonmenetys, ja niin sanotun kiinteämääräisen korvauksen menetelmän, jossa vahvistetaan kiinteämääräinen vahingonkorvaus esimerkiksi niiden rojaltien määrän perusteella, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut maksamaan, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta. Kantajien vastauksiin on liitetty kaksi niiden talousasiantuntijan laatimaa muistiota (Martinin 23.4.2010 laatima muistio, jäljempänä kantajien toinen taloudellinen muistio, ja Martinin 2.6.2010 laatima muistio, jäljempänä kantajien kolmas taloudellinen muistio).

277 Kantajat ottavat alustavasti esille ensinnäkin aineettomien varojen arvon menetyksestä aiheutuneen vahingon todellisuuden. Ne korostavat, että vuoden 2004 aikana tuskin 12 kuukautta sopimuksen tekemisen jälkeen näiden aineettomien varojen arvo oli laskenut 46 prosentilla eli noin 20–21 miljoonalla eurolla, vaikka sektorin pörssiarvot nousivat samalla ajanjaksolla 1,5 prosentilla Pariisin pörssin ohjelmistoja ja tietoteknisten palvelujen sektoria koskevasta indeksistä saatujen tietojen mukaan.

Systranin osakekurssin romahtamisen syynä voi olla ainoastaan se, että komissio oli paljastanut yhtiön taitotietoa. Aineettomien varojen arvo heikkeni edelleen, ja arvonmenetys oli maaliskuussa 2010 noin 43–45 miljoonaa euroa.

278 Kantajat väittävät seuraavaksi, että aineettomien varojen arvonmenetys on otettava huomioon sovellettaessa sekä kielteisten taloudellisten seurausten menetelmää että kiinteämääräisen korvauksen menetelmää. Arvonmenetys voidaan määrittää kahdella tavalla, ja nämä ovat tulevien kassavirtojen menetysten määrittelyyn perustuva arviointi, jota komission talousasiantuntija Tytgat ehdotti istunnossa, ja pörssiarvoon vertaamiseen perustuva arviointi, jota Martin alun perin ehdotti. Kantajat väittävät, että toinen arviointitapa on asianmukaisempi kuin ensimmäinen, joka perustuu ennusteisiin ja oletuksiin. Martin noudatti tätä tapaa kantajien toisessa taloudellisessa muistiossa, jossa todetaan, että Systranille aiheutunut vahinko olisi tällöin 33,5 miljoonaa euroa (eli 18,5 miljoonaa euroa kaudelta 2004–2010 ja 15 miljoonaa euroa tulevan osalta vuoden 2010 ensimmäisen puoliskon huomioon ottamiseksi nykyarvotettujen tietojen perusteella). Kantajat toteavat toisesta arviointitavasta, että näkemys siitä, että muut tekijät kuin komission lainvastainen toiminta voisivat selittää pörssiarvon menetyksen, on teoriassa pätevä mutta sillä ei ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa, sillä mikään muu tekijä ei voi selittää vuonna 2004 toteutunutta pörssiarvon 46 prosentin romahdusta, kun sitä verrataan vertailuindeksin 1,5 prosentin nousuun. Noudatetusta arviointitavasta riippumatta aineettomien varojen arvonmenetyksestä aiheutunut vahinko on suuruudeltaan joka tapauksessa ainakin 20 miljoonaa euroa.

279 Kantajat vastaavat unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen aineettomien varojen arvonmenetyksen arvioinnista toteamalla, että menetykseksi arvioidaan 5 prosenttia vuodesta 2004 alkaen syntyneestä liikevaihdosta ja että tällaista arviointitapaa voidaan noudattaa ainoastaan kiinteämääräisen korvauksen muttei kielteisten taloudellisten seurausten menetelmässä. Kiinteämääräisen korvauksen menetelmässä on tällöin otettava huomioon seuraavat seikat: niiden rojaltien määrä, jotka komission olisi pitänyt maksaa voidakseen muuttaa Systranin lähdekoodia

(eli 10,9 miljoonaa euroa vuodesta 2004 vuoden 2010 ensimmäiseen vuosipuoliskoon saakka), jolloin tähän määrään lisätään ensinnäkin ”lisäsumma”, jossa on otettu huomioon muut tekijät, kuten Systranin kilpailuaseman heikkeneminen, menetetyt asiakkaat ja kehittämisvalmiuksien heikkeneminen, joita ei voida korvata ainoastaan maksamalla edellä mainittuja rojalteja – Martin huomauttaa tästä, että tämä lisäsumma voidaan määritellä soveltamalla liikevaihtoon tiettyä prosenttiosuutta, kunhan käytetään globaalia liikevaihtoa Euroopan liikevaihdon sijasta, kunhan laskentaperustana käytetään vuoden 2003 liikevaihtoa ja kunhan 5 prosentin sijasta sovelletaan 10:tä prosenttia –, ja toiseksi tuleva vahinko, jonka suuruudeksi Martin arvioi 15 miljoonaa euroa.

280 Komissio puolestaan kiistää aluksi Systran-konsernille aiheutuneen aineellisen vahingon todellisen luonteen, sillä se ei johdu riittävän suoraan toiminnasta, josta komissiota moititaan. Komissio vetoaa sanakirjoja koskeviin oikeuksiinsa ja väittää, että sillä oli oikeus toteuttaa Gosselies-yhtiöllä teetetyt työt ilman Systran-konsernin suostumusta. Komissio huomauttaa lisäksi, että Gosselies-yhtiön työntekijät olivat Systran Luxembourgin työntekijöitä ja että heidän hallussaan oli taitotieto, jota on väitetysti paljastettu. Komission vastauksiin oli liitetty sen talousasiantuntijan laatima muistio (Tytgatin 3.5.2010 laatima muistio, jäljempänä komission toinen taloudellinen muistio, ja Tytgatin 10.6.2010 laatima muistio, jäljempänä komission kolmas taloudellinen muistio).

281 Komissio vastaa unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, joka koskee sitä, että osa aiheutuneesta vahingosta arvioitaisiin 5 prosentiksi vuodesta 2004 alkaen saadusta liikevaihdosta, viittaamalla Tytgatin lausuntoon, jonka mukaan ”viittauksella 5 prosenttiin Systranin vuodesta 2004 alkaen saamasta liikevaihdosta ei ole merkitystä”. Tytgat korostaa, että minkään seikan perusteella ei voida päätellä, että Systranin liikevarallisuuden arvo olisi muuttunut vuodesta 2004. Koska Systran ei vastannut komission vuonna 2004 julkaisemaan tarjouspyyntöön, ”sen asema sen

yhdellä toiminta-alalla oli huono tietyllä hetkellä". Systranin toimintoja, kustannuksia, marginaaleja ja liikevaihtoa koskevassa monitahoisessa toimintaympäristössä ei ole mahdollista määritellä tarkkaan, varmasti ja todennettavasti jonkin tietyn toimen taloudellisia vaikutuksia, samoin kuin ei myöskään ole mahdollista arvioida pörssiarvon menetyksestä aiheutunutta vahinkoa. Systran-konsernin arvoon vuodesta 2005 alkaen ovat lisäksi voineet vaikuttaa useat eri tekijät. Ainoa tapa arvioida mahdollinen vahinko on soveltaa menetelmää, jossa arvioidaan ainoastaan "menetetyistä varoista aiheutuvat tulevien kassavirtojen menetykset" ottamalla lähtökohdaksi alataso "eli sopimukset, kustannuspaikat ja rahavirtaa tuottava yksikkö", eikä ylätasoa eli "kaikkien tuotteiden, sopimusten ja maiden yhteenlaskettua liikevaihtoa kiinteine kertoimineen, joita ei ole näytetty toteen". Systranin toiminta käsittää lisäksi "useita tuotteita, segmenttejä, alueita, portaaleja ja sitä kautta useita asiakkaita". Systranin vuoden 2008 vuosikertomuksen perusteella suhdanneherkkä ohjelmistomyynti oli laskussa, sillä Systran-ohjelmiston versio 6 oli vanhentunut ja kaikki odottivat version 7 julkaisemista. Tytgatin mainitsema monitahoinen toimintaympäristö ja tiettyjen Systranin kaupan pitämien tuotteiden lyhyt elinkaari lisäsivät joidenkin liikevaihdon osatekijöiden volatiliteettia, eikä liikevaihtoa voida näin ollen käyttää luotettavana perustana. Pääosa Systranin liikevaihdosta oli peräisin suurilta internet-palveluntarjoajilta, mikä osoitti komission mielestä, ettei vahinkoa ollut syntynyt, koska tämä asiakaskunta oli säilynyt.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

282 Kantajat vaativat nyt käsiteltävässä asiassa 46 804 000 euron suuruista korvausta aineellisesta vahingosta, jota Systranille on aiheutunut komission toimista, eli 2 014 000:ta euroa Systran Luxembourgin osakkeiden arvon alenemisesta ja 44 790 000:ta euroa aineettomien varojen arvonmenetyksestä, mihin sisältyy jo todettu 21 miljoonan euron menetys.

Systran Luxembourgin osakkeiden arvon aleneminen

283 Vahingosta, joka liittyy Systran Luxembourgin toiminnan loppumisesta aiheutuneeseen yhtiön osakkeiden arvon alenemiseen, voidaan todeta, ettei Systran voi vaatia korvauksia tällä perusteella siksi, että Systran Luxembourgin toiminnan loppumisen syynä oli kantajien mukaan komission toimenpide, jonka tarkoituksena oli saada se irtisanomaan henkilöstönsä (ks. edellä 265 kohta). Vaikka tämä toimenpide näytettäisiin toteen, se ei liity Systran Unixia koskeviin Systranin tekijänoikeuksiin tai taitotietoon, joiden loukkaamisesta nyt käsiteltävässä asiassa lainvastaiseksi todettu toimenpide muodostuu. Vaikka kyseinen toimenpide käsittäisi riidanalaisen sopimuksen tekemisen toisen yhtiön kanssa, komission ei voida katsoa olevan suoraan vastuussa tästä aiheutuneeksi väitetystä vahingosta, koska Systran Luxembourg ei ollut vastannut riidanalaiseen tarjouspyyntöön, jonka perusteella sopimus myöhemmin tehtiin Gosselies-yhtiön kanssa.

284 Koska toiminnan, josta komissiota moititaan, ja väitetyn vahingon välillä ei ole syyyhteyttä, Systranin vaatimus Systran Luxembourgin osakkeiden arvon alenemiseen liittyvien vahinkojen korvaamisesta on hylättävä.

Aineettomien varojen arvonmenetys

285 Kantajille on korvattava Systranin aineettomien varojen arvonmenetykseen liittyvä vahinko, jos käy ilmi, että vahinko, jonka korvaamista vaaditaan, on todellinen ja varma, ja jos komission toiminnan ja vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys.

– Kantajien alun perin esittämä arviointi

286 Aluksi on todettava, ettei kantajien alun perin esittämää arviointia Systranin aineettomien varojen arvonmenetyksestä voida hyväksyä. Arviointi perustuu nimittäin Systranin pörssiarvon vertaamiseen indeksiin, joka käsittää 40 suurinta Pariisin pörssiin listattua yhtiötä (CAC 40 -indeksi) (ks. edellä 274 kohta ja kantajien ensimmäinen taloudellinen muistio). Tällainen vertailu ei nimittäin ole vakuuttava nyt käsiteltävässä asiassa, koska se on liian yleinen, jotta sen perusteella voitaisiin tyydyttävästi määritellä komission moititusta toiminnasta aiheutunut vahinko.

287 Kuten komission talousasiantuntija perustellusti totesi, pörssiarvon menetys voidaan selittää hyvin useilla tekijöillä, ei ainoastaan komission toiminnalla.

288 Kantajien talousasiantuntija huomauttaa tosin tästä, että hänen mielestään ainoastaan Systranin taitotiedon tuottamuksellinen paljastaminen voi selittää vuonna 2004 tapahtuneen osakekurssin romahtamisen, joka oli huomattavan raju myös verrattuna CAC 40 -indeksin sijasta merkitykselliseen sektori-indeksiin eli Pariisin pörssin ohjelmistoja ja tietoteknisiä palveluja koskevaan indeksiin.

289 Toisin kuin kantajat väittävät, ei kuitenkaan ole riittävällä tavalla osoitettu, että Systranin osakekurssi aleni vuonna 2004 sitä mukaa kuin uutinen komission tekemästä ohjelmiston ja siihen liittyvän taitotiedon paljastuksesta levisi. Asiakirja-aineiston perusteella uutinen levisi nimittäin pikemminkin vuonna 2005, ja siitä tuli joka tapauksessa julkinen vasta vuonna 2006. Komissiota koskeva kantelu nimittäin tehtiin Euroopan oikeusasiamiehelle 28.7.2005, ja tämä esitti tutkintansa tulokset 28.9.2006.

Komission toisessa talousalan muistiossa Tytgat toteaa lisäksi, ettei ”minkään tosiseikan perusteella voida päätellä, että Systranin liikeomaisuuden – – arvo olisi muuttunut vuodesta 2004 (ks. internetsivusto ja muut tiedotteet)”, ja jatkaa, että ”tiedossa on esimerkiksi, että Systranin vireille panemaa oikeudenkäyntiä koskevan uutisen julkistaminen Systranin lehdistötiedotteella 18.10.2006 kello 6.48 ja sen vuoden 2006 vuosikertomuksessa vaikuttivat kielteisesti konsernin arvoon”. Systranin vuoden 2005 vuosikertomuksessa ei viitattu lainkaan tähän oikeudenkäyntiin (ks. edellä 270 kohta). Lisäksi kaikki kannekirjelmään liitetyt lehtiartikkelit, joiden tarkoituksena on kuvata nyt käsiteltävän asian käsittelyä lehdistössä, ovat peräisin vuoden 2005 loppupuolelta tai vuodelta 2006.

290 Asianosaisten esittämien tietojen perusteella ei näin ollen voida hylätä oletusta siitä, että Systranin osakekurssin kehitys tarkasteltavalla ajanjaksolla riippui varsin useista siihen mahdollisesti vaikuttaneista tekijöistä, minkä vuoksi kantajat eivät voi vedota Systranin aineettomien varojen täyteen arvonmenetykseen, jonka suuruudeksi ne ovat arvioineet 43–45 miljoonaa euroa vuodesta 2004.

– Systranille aiheutuneen vahingon todellisuus sekä vahingon ja komission toiminnan välinen syy-yhteys

291 Tämä liian epätarkka alkuperäinen arviointi ei kuitenkaan voi johtaa siihen, että unionin yleinen tuomioistuin jättäisi huomiotta sen, että Systran-konsernille on nyt käsiteltävässä asiassa aiheutunut todellista ja varmaa vahinkoa, joka voidaan riittävän suoraan lukea komission moititun toiminnan syyksi.

292 Toisen kysymyssarjan avulla pyrittiin erityisesti mittaamaan komission toiminnan vaikutuksia Systran-konsernin toimintaan muulla tavoin kuin Systranin pörssiarvoon vertaamalla, ja kantajat esittivät useita seikkoja, joilla ne selittivät Systranin taitotiedon arvonmenetystä, joka johtui siitä, että komissio oli paljastanut tämän taitotiedon.

293 Kantajat esittivät ensinnäkin kaksi jälleenmyyjiensä lausuntoa, joista ilmenee, missä määrin komission asenteesta riidanalaisen sopimuksen tekohetkellä ja sen jälkeen on aiheutunut todellista vahinkoa Systran-konsernin liiketoiminnalle. Tämä vahinko ilmenee potentiaalisten asiakkaiden menetyksenä ja nykyisten asiakkaiden kanssa käytävien neuvottelujen monimutkaistumisena, sillä asiakkaat eivät ymmärrä, miksi heidän pitäisi maksaa jostakin, millä ei ole arvoa komissiolle (ks. kantajien toiseen kysymyssarjaan antamien vastausten liitteenä olevat kahden jälleenmyyjän lausunnot).

294 Toisin kuin komissio väittää (ks. edellä 271 kohta), näistä lausunnoista käy täysin uskottavasti ilmi, että riita-asia, jossa vastapuolina ovat yritys, joka pitää kaupan tekemäänsä tietokoneohjelmaa, ja sen toimielinasiakas, joka väittää olevansa oikeutettu teettämään kolmannella osapuolella edellä mainitusta tietokoneohjelmasta johdettua ohjelmistoa koskevia töitä ilman alkuperäisteoksen tekijän lupaa, hankaloittaa tämän yrityksen liikesuhteita sen nykyisiin ja potentiaalisiin asiakkaisiin. Komissio ei voi tässä moittia Systrania – joka on pörssiyhtiö – siitä, että se on velvollisuuksiensa mukaisesti julkisesti ilmoittanut niiden välisestä oikeudenkäynnistä, joka koskee sen kaupan pitämän tietokoneohjelman teollis- ja tekijänoikeuksia. Se, että komissio ei pidä kaupan tietokoneohjelmia, ei myöskään vaikuta siihen, että Systran-konsernin asiakkailla voi komission toiminnan vuoksi olla epäilyjä Systranin kaupan pitämää tietokoneohjelmaa koskevien Systran-konsernin oikeuksien täsmällisestä ulottuvuudesta. Mistään ei siis voida päätellä, että kantajien esittämät lausunnot olisi hylättävä

niiden väitetyn opportunistisuuden vuoksi. Nämä lausunnot osoittavat päinvastoin tarkkaan komission toiminnan vaikutuksen Systranin liiketoimintaan.

295 Kantajat ovat toiseksi esittäneet useita rahoitusyhtiöiden lausuntoja tai todisteita, jotka osoittavat, että komission toiminta vähensi Systranin kiinnostavuutta sen osakkaiden, nykyisten ja potentiaalisten sijoittajien sekä yritysostajien keskuudessa (ks. kantajien toiseen kysymyssarjaan antamien vastausten liitteenä olevat, usean sijoitusyhtiön ja yhden pankin nimissä esitetyt asiakirjat).

296 Toisin kuin komissio väittää (ks. edellä 271 kohta), näistä eri todisteista ja lausunnoista käy riittävän vakuuttavalla tavalla ilmi useiden sijoittajien reaktiot tilanteessa, jossa vaihtoehtoina ovat toiminnan jatkaminen entiseen tapaan, investointien tekeminen tai ostaminen, kun kyse on yhtiöstä, joka pitää kaupan tietokoneohjelmaa, jota koskevat oikeudet komissio kiistää. Tietyt sijoittajat kieltäytyivätkin sijoittamasta Systraniin. Yksi sijoittaja päätti myydä merkittävän omistusosuutensa tappiolliseen hintaan ja totesi nimenomaisesti, että ”Systranin ja komission välinen riita-asia ja erityisesti se, että komissio on kiistänyt – – Systranin oikeudet ja taitotiedon, estävät tämän yhtiön liiketoiminnan kehittymisen ja sen, että sijoittajat ennakoivat yhtiön osakekurssin kehitystä”. Tästä on huomautettava, että komissio ei ole mikä tahansa asiakas vaan toimielinasiakas, jolla on erityisen laaja oikeudellinen yksikkö ja huomattavasti osaamista teollis- ja tekijänoikeuksien alalla. Huomioon on otettava myös riita-asian luonne, sillä se ei ole pelkästään kaupallinen vaan koskee myös Systranin nimellä kaupan pidettävän ja kyseisen yhtiön tärkeimmän varan muodostavan tietokoneohjelman tekijänoikeuksia ja taitotietoa, joiden haltija on Systran, jonka koko toiminta liittyy sen Systran-konekäännösohjelmiston kehittämiseen ja kaupan pitämiseen.

297 Tässä yhteydessä ei voida hyväksyä komission väitettä siitä, että Systran-ohjelmiston eri versioiden vanhentuminen olisi syynä Systranin ongelmiin. Kuten kantajat toteavat vastauksessaan neljänteen kysymyssarjaan, ohjelmiston uuden version

markkinoille saattaminen ei vaikuta sen tekijän aiempaa versiota, jolla on edelleen taloudellista arvoa, koskeviin teollis- ja tekijänoikeuksiin. Systran-konserni saa edelleen asiakkailtaan tuottoa edeltävistä versioista niiden ylläpidosta, uusia kielipareja käsittävien tai muita palvelimia varten tarkoitettujen lisälisenssien myynnistä, liitännäispalvelujen tarjoamisesta tai muiden ohjelmistovalmistajien kanssa tehtävistä integraatiosopimuksista. Kantajat korostavat vakuuttavalla tavalla lisäksi, että EC-Systran Unix -versio, joka vastaa Systran Unix 4 -versiota, on arkkitehtuuriltaan sama kuin sitä seuraavat versiot (eli versiot 5–7). Näillä kaikilla versioilla on yhteinen lähdekoodi, ja ne perustuvat samaan ohjelmistoon eli Systran-ohjelmiston Unix-versioon. Nämä eri versiot eivät eroa toisistaan arkkitehtuuriltaan vaan lisättyjen uusien toimintojen, parannettujen käännösalgoritmien ja täydennettyjen kielellisten resurssien osalta.

298 Kantajat ovat kolmanneksi korostaneet, että komission toimintaan liittyvä Systranin teollis- ja tekijänoikeuksien arvonmenetys kasvaa ajan mittaan. Ne huomauttavat, että Systran joutui 31.12.2008 kirjaamaan merkittävän suuren varauksen aineellisten varojensa arvon alenemisen vuoksi, ”kun otetaan huomioon huomattava vahinko, jota aiheutuu komission tekemästä Systranin teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta ja taitotiedon paljastuksesta, vuoden 2008 vaikeuksista ja nykyisen talousympäristön poikkeuksellisesta epävakaudesta” (ks. Systranin tilintarkastajien 13.10.2009 laatima lausunto). Tämän kirjanpitovarauksen syynä on siis ainakin osittain komission toiminta.

299 On todettava, että tämän lausunnon perusteella voidaan katsoa, että aineettomien varojen arvon alenemisen vuoksi vuonna 2008 tehty 11,6 miljoonan euron varaus liittyy kolmeen lausunnossa mainittuun syyhyn, joista ensimmäinen on komission ja kantajan välinen oikeudenkäynti. Huolimatta komission esittämistä huomautuksista (ks. edellä 271 kohta), joissa se pyrkii korostamaan toista lausunnossa mainittua syytä

eli vuonna 2008 alkanutta poikkeuksellisen vakavaa talouskriisiä, on kuitenkin edelleen mahdollista, että Systranin teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamista ja taitotiedon tuottamuksellista paljastamista koskeva oikeudenkäynti saattaa vaikuttaa yhtiön aineettomien varojen arvoon.

300 Nyt käsiteltävässä asiassa komission toiminta on näin ollen riittävän suorassa syyyhteydessä Systranille aiheutuneeseen vahinkoon; siihen kuuluu ensinnäkin liiketoiminnallinen vahinko, joka on aiheutunut siitä, että Systran menetti potentiaalisia asiakkaita ja sen neuvottelut nykyisten asiakkaidensa kanssa hankaloituivat, toiseksi taloudellinen vahinko, joka on aiheutunut siitä, että sen kiinnostavuus osakkaiden, sijoittajien ja mahdollisten yritysostajien keskuudessa heikkeni, sekä kolmanneksi vahinko, joka on aiheutunut siitä, että Systranin oli vuoden 2008 lopulla tehtävä kirjanpitoonsa 11,6 miljoonan euron varaus komission moititusta toiminnasta aiheutuneen Systranin aineellisten varojen arvon alenemisen vuoksi. Tämä komission toiminnasta aiheutunut vahinko on todellinen ja varma, kuten käy ilmi kantajien tästä esittämistä asiakirjoista, vaikka sitä ei olekaan voitu täsmällisesti arvioida. Aineetonta vahinkoa tarkastellaan jäljempänä 324 ja 325 kohdassa.

– Vahingon kiinteämääräinen arviointi

301 Asianosaisilta on tässä yhteydessä tiedusteltu, mitä menetelmää voitaisiin käyttää arvioitaessa nyt käsiteltävässä asiassa komission toiminnan syyksi riittävän suoraan luettavan todellisen ja varman vahingon määrää.

302 Vastauksessaan kolmanteen kysymyssarjaan kantajat vetosivat direktiivin 2004/48 13 artiklaan, jossa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset määräävät vahingon kärsineen osapuolen hakemuksesta loukkaajan, joka tiesi tai jolla oli riittävät perusteet tietää ryhtyneensä loukkaavaan tekoon, maksamaan oikeudenhaltijalle vahingonkorvauksen, joka vastaa tälle loukkauksen johdosta koitunutta tosiasiallista vahinkoa.

Määrittäessään vahingonkorvauksen oikeusviranomaisten on:

a) otettava huomioon kaikki asianmukaiset näkökohdat, kuten vahingon kärsineelle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, saamatta jäänyt voitto mukaan lukien, loukkaajan saama perusteeton etu ja soveltuvissa tapauksissa muita kuin taloudellisia tekijöitä, kuten oikeudenhaltijalle loukkauksen johdosta aiheutunut aineeton vahinko;

tai

b) vaihtoehtona a kohdan säännökselle oikeusviranomaiset voivat soveltuvissa tapauksissa määrittää vahingot kiinteänä määränä esimerkiksi vähintään niiden rojaltien tai maksujen määrän perusteella, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut suorittamaan, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta.

_ _”

303 Kielteisten taloudellisten seurausten menetelmän soveltamiseen liittyy huomattavia hankaluuksia nyt käsiteltävässä asiassa, sillä komission talousasiantuntija kiistää systemaattisesti kaikki kantajien talousasiantuntijan tekemät arviointiyritykset. Tytgat tyytyy lähinnä kritisoimaan niitä arviointeja ja perusteita, joita Martin on käyttänyt arvioidessaan Systranille aiheutuneita kielteisiä taloudellisia seurauksia ja erityisesti siltä saamatta jäänyttä voittoa, muttei kuitenkaan tee itse rinnakkaista arviointia.

304 Kun Martin esimerkiksi pyrkii arvioimaan aineettomien varojen arvonmenetykseen liittyvää vahinkoa viittaamalla Tytgatin istunnossa ehdottamaan menetelmään, jossa otetaan huomioon pelkästään kyseisistä varoista syntyvän tulevan kassavirran menetys, häntä kritisoidaan sellaisten tietojen käyttämisestä, jotka on saatu analyysitoimiston laatimasta talousanalyysista, jonka ”vastaavuuden paikkansapitävyyttä” ei ole osoitettu (komission kolmas taloudellinen muistio, s. 4). Mitään korvaavaa perustetta ei kuitenkaan ole konkreettisesti ehdotettu, vaikka Martin oli ilmoittanut, että kyseessä oleva riippumattoman analyysitoimiston tekemä talousanalyysi oli toteutettu vuoden 2004 alussa, jolloin Systran yritti toteuttaa 7 miljoonan euron suuruisen joukkovelkakirjojen ja merkintäoptioiden liikkeeseenlaskun, joka kuitenkin epäonnistui, ja että tämä ajankohta vastaa täysin huomioon otettavaa ajanjaksoa (kantajien toinen taloudellinen muistio, alaviite 2 ja muistion liite).

305 Kantajien todetessa, mitä komissio ei vakuuttavasti kiistä, että yhtäältä Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevat Systranin tekijänoikeudet muodostavat yhtiön toiminnan ytimen ja että toisaalta komission kieltäytyminen näiden oikeuksien tunnustamisesta on omiaan vaikuttamaan yhtiön liikevaihtoon ja sen kehittämiseen, Tytgat vaatii jälleen yksityiskohtaista ja dokumentoitua arviointia, joka lähtee alatasolta ”eli sopimusten, kustannuspaikkojen, rahavirtaa tuottavien yksikköjen” tasolta, jolloin voidaan ottaa huomioon Systranin myymien tuotteiden ja sen harjoittamien toimintojen väitetty moninaisuus, vaikka on käynyt ilmi, että nämä tuotteet ja toiminnot liittyvät kaikki Systran-ohjelmiston kehittämiseen ja kaupan pitämiseen (komission toinen taloudellinen muistio, s. 8). Martinin pyrkiessä vuorostaan arvioimaan

vahinkoa ottamalla huomioon komission Gosselies-yhtiön kanssa tekemän sopimuksen taloudellisen arvon, joka vastaa käytännössä toteutuvasta liikevaihdosta 30 prosentin suuruiseksi arvioitua nettomarginaalia, joka on kantajien esittämien tietojen mukaan pienempi kuin Systran-konsernin todellinen marginaali tämäntyyppisissä sopimuksissa (kantajien vastaus neljänteen kysymyssarjaan, 12 kohta), Tytgat kritisoi tätä arviota sillä perusteella, että ”nettomarginaalin määrittäminen yhdestä toiminnosta syntyvän liikevaihdon kiinteämääräisen osuuden perusteella ei ole asianmukaista – –, sillä kiinteä osuus voidaan vahvistaa ainoastaan vakuuttavien pitkän aikavälin tietojen otoksen perusteella” (komission toinen taloudellinen muistio, s. 3 ja komission kolmas taloudellinen muistio, s. 5). Komission talousasiantuntijan huomautusten mukaan olisi siis lähes mahdotonta arvioida käytännössä Systranille komission toiminnasta aiheutunutta vahinkoa ilman sitä koskevia kattavia ja riittävän tarkkoja tietoja, riippumatta arvioinnin tekemisessä käytetystä perusteesta.

306 Kun otetaan huomioon se, että Systranille aiheutuneiden kielteisten taloudellisten seurausten arvioimisessa sovellettavia perusteita on vaikea määritellä, nyt käsiteltävässä asiassa on näin ollen vahvistettava kiinteämääräinen vahingonkorvaus kiinteämääräisen korvauksen menetelmän mukaisesti sellaisten seikkojen perusteella, joihin kuuluvat ainakin niiden rojaltien ja maksujen määrä, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut maksamaan, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseessä olevaa teollis- ja tekijänoikeutta. Tätä menetelmää sovellettaessa on otettava huomioon jäljempänä esitetyt seikat.

307 Ensimmäinen huomioon otettava seikka on niiden rojaltien määrä, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut maksamaan, jos se olisi pyytänyt Systranilta lupaa käyttää kyseessä olevia teollis- ja tekijänoikeuksia toteuttaakseen tarjouspyynnössä luetellut kielellisten aliohjelmien parantamiset, mukauttamiset ja täydentämiset, jotka edellyttävät EC-Systran Unix -versioon sisältyvien Systran Unix -version tietoelementtien käsittelyä ja niiden muuttamista.

308 Näiden töiden luonteen perusteella sekä kantajien kolmanteen ja neljänteen kysymyssarjaan antamissaan vastauksissa vakuuttavalla tavalla esittämistä syistä tämä kiinteämääräinen korvaus on määriteltävä suhteessa sellaisen lisenssin hintaan, jolla sen saaja saa luvan muuttaa ohjelmiston lähdekoodia, eikä pelkän tätä ohjelmistoa koskevan käyttölisenssin hintaan. Tällaisen lähdekoodin muuttamista koskevan lisenssin myöntäminen on epätavallista, sillä se ei sisälly ohjelmistovalmistajien perinteiseen taloudelliseen toimintamalliin. Tällainen lisenssi nimittäin estää valmistajaa myymästä muutoslisenssin saajalle ohjelmiston uusia versioita koskevia lisenssejä sekä ohjelmistoon liittyviä palveluja, joiden suorittamiseen on lupa yleensä ainoastaan valmistajalla. Tällainen lisenssi voi lisäksi vaarantaa valmistajan taitotiedon, sillä sen perusteella lähdekoodi voidaan mahdollisesti luovuttaa kolmansille osapuolille. Myymällä lähdekoodin muuttamislisenssi, jolla lisenssinsaaja voi itse kehittää ohjelmistoa, luovutaan siis tulevista tuloista, joita tälle ohjelmistolle myönnettävistä käyttölisensseistä voitaisiin saada.

309 Tässä yhteydessä tällaisen lähdekoodin muuttamislisenssin teoreettinen hinta on arvioitava noudattamalla taloudellista menetelmää, jota kantajien talousasiantuntija ehdotti kolmanteen kysymyssarjaan annetussa vastauksessa. Menetelmässä otetaan lähdekoodin muuttamislisenssin teoreettisen hinnan määrittelyn lähtökohdaksi hinta, joka komission olisi maksettava Systran-ohjelmiston vuosittaisesta käyttölisenssistä.

310 Kantajien talousasiantuntija Martin arvioi tässä yhteydessä komissiolle myönnettävän Systran-ohjelmiston vuosittaisen käyttölisenssin hinnaksi 760 000 euroa. Arvion perusteena on hinta, jonka maailmanlaajuinen internetpalveluja tarjoava yhtiö maksaa vuosittain Systran-ohjelmiston käyttöoikeudesta, ja hinta, jonka maksoivat aiemmin vuosittain kaksi muuta maailmanlaajuista amerikkalaista yhtiötä, joista ensimmäinen ylläpitää hakukonetta internetissä ja toinen on erikoistunut tietokoneohjelmien valmistukseen, sekä noin 1,3 miljoonan euron hinta, jonka yksi kansallinen julkishallinto, joka on vähintään yhtä merkittävä kuin komissio, maksaa pelkästä päivityksestä,

joka antaa sille oikeuden käyttää ohjelmiston versiota 7, ja jolla on jo komission tavoin pysyvä käyttöoikeus, joka ei käsitä ohjelmiston muuttamista.

311 Komission talousasiantuntija Tytgat kritisoi Martinin viittauksia yksityisiin yhtiöihin sillä perusteella, että nämä ovat epäasianmukaisia esimerkkejä, joilla ei ole minkäänlaista yhteyttä komissiota koskeviin hintoihin. Mainitut lisenssit ovat nimittäin lisenssejä, joilla on kaupallisia vaikutuksia yksityisten vaikutusten sijasta. Komissio ei käytä Systran-ohjelmistoa parantaakseen suurelle yleisölle suunnattua kaupallista tarjontaansa, vaan se on tarkoitettu satojen virkamiesten käyttöön. Tästä syystä lähdekoodin muuttamislisenssin hinnan määrittelyn lähtökohdaksi otettu arvo on komission mukaan väärä, ja siihen perustuva päättely on hylättävä.

312 Komission mukaan kantajien talousasiantuntijan olisi pitänyt ottaa lähtökohdaksi noin 15 000 euron hinta, joka vastaa hallintoelimille tarkoitetun ei-kaupallisen käyttölisenssin hintaa ja ohjelmistojälleenmyyjän Euroopan petostentorjuntavirastolta (OLAF) Systran Enterprise Server 7, Standard Edition -ohjelmiston vuosilisenssistä pyytämää hintaa (noin 15 000 euroa tämän ohjelmiston käytöstä 2 500 käyttäjän osalta ja noin 15 000 euroa ”English World Packista”, joka sisältää useita kieliä; nämä ovat englanti, arabia, kiina, hollanti, ranska, saksa, kreikka, italia, japani, korea, puola, portugali, venäjä, espanja ja ruotsi). Komissio viittaa kolmanteen ja neljänteen kysymyssarjaan antamissaan vastauksissa myös hintahaitariin, joka ulottuu 15 000 eurosta (enintään sata käyttäjää) vähintään 150 000 euroon (määrittelemättömälle määrälle käyttäjiä ja suuryritysten monitahoisia integrointitarpeita varten) ja johon viitattiin Systranin lehdistötiedotteessa Systran Enterprise Server 6 -ohjelmiston (Workgroup Edition-, Standard Edition- ja Global Edition -versiot) erityyppisten käyttölisenssien osalta.

313 Aluksi on huomattava, että asianosaisten talousasiantuntijat ovat samaa mieltä siitä, että Systran-ohjelmiston lähdekoodin muuttamislisenssin teoreettisen hinnan

määrittämisessä lähtökohdaksi voidaan ottaa komission tämän ohjelmiston vuosittaisen käyttölisenssin hinta, mutta ne ovat erimielisiä tällaisen lisenssin asianmukaisesta arvosta. Vertailun vuoksi on tässä yhteydessä todettava, että komissio huomauttaa kolmanteen ja neljänteen kysymyssarjaan antamissaan vastauksissa, että Gosselies-yhtiölle maksettiin 1 925 280 euroa sen tehtäväksi annettujen töiden toteuttamisesta kolmen vuoden ajalta kaudella 2004–2006. Gosselies-yhtiö sai siis näin ollen keskimäärin 641 760 euroa kultakin näiltä vuodelta komission teettämien töiden toteuttamisesta.

314 Komissio esitti kritiikkiä kantajien asiantuntijan mainitsemien kolmen maailmanlaajuisen yrityksen vuosittain maksamista eri käyttölisenssien hinnoista (ks. edellä 310 kohta), mutta Systran-konsernia koskevien taloudellisten asiakirjojen tarkastelun perusteella voidaan todeta, että suurin osa kyseisen yrityksen tuloista oli peräisin erityisen suurilta asiakkailta. Ranskan arvopaperimarkkinaviranomaiselle 29.4.2009 toimitetusta vuotta 2008 koskevasta viiteasiakirjasta käy ilmi, että vuonna 2004 Systran-konsernin viiden suurimman asiakkaan osuus sen liikevaihdosta oli 60,9 prosenttia ja kahdelta suurimmalta asiakkaalta saadut tulot olivat täsmälleen yhtä suuret (14,8 prosenttia), kun taas vuonna 2008 näiden viiden suurimman asiakkaan osuus sen liikevaihdosta oli 42,3 prosenttia ja suurimman asiakkaan osuus 10,9 prosenttia 7,6 miljoonan euron liikevaihdosta eli hieman yli 760 000 euroa. Tämä seikka voidaan siis esittää otettavaksi huomioon vuosittaisen käyttölisenssin hintaa arvioitaessa. Kyse on eräänlaisesta enimmäishinnasta.

315 Lisäksi on todettava näyttävän siltä, ettei – toisin kuin komissio, joka käyttää tässä perusteena Systran-konsernin asiakirjoja, joissa viitataan Systran Enterprise Server -ohjelmiston version 6 tai 7 käyttölisensseihin, antaa ymmärtää – tämä yritys myy tai saata myyntiin hallintoelimille tarkoitettua ohjelmistoa erikoishintaan. Kuten komissiokin myöntää, Systran-konsernin hintapolitiikka sen ohjelmiston käyttölisenssien

osalta riippuu pääasiassa myydystä versiosta. Kun esimerkiksi vertaillaan komission toimittamia tietoja Systran Enterprise Server -ohjelmiston versioista 6 ja 7, tämän ohjelmiston halvimman version nimeltä ”Workgroup Edition”, jota voi hyödyntää enintään sata käyttäjää yhdeltä tuotantopalvelimelta Windows-käyttöjärjestelmässä, lähtöhinta on 15 000 euroa, kun taas keskihintaisen Standard Edition -version, jota voi hyödyntää jopa 2 500 käyttäjää kahdelta tuotantopalvelimelta Windows- ja Linux-käyttöjärjestelmissä, lähtöhinta on 30 000 euroa ja pisimmälle kehitetyn Global Edition -version, jota voi hyödyntää rajoittamaton määrä käyttäjiä rajoittamattomalta määrältä tuotantopalvelimia Windows-, Linux- ja Solaris-käyttöjärjestelmissä, 150 000 euroa. Kantajat korostavat komission väitteestä, jonka mukaan käyttölisenssin hinta voi olla enintään 150 000 euroa, esittämissään huomautuksissa, että Systran Enterprise Server -ohjelmiston versiosta 6 annetun Systran-konsernin lehdistötiedotteen perusteella ilmoitettu hinta on selvästi vähimmäishinta, mikä käy ilmi sanasta ”lähtöhinta”. Kantajien mukaan kyseessä on lähtöhinta yhdelle kieliparille ja yhdelle palvelimelle.

316 Näiden eri väitteiden ja niiden tueksi esitettyjen asiakirjojen perusteella komission maksettavaksi kuuluvan Systran-ohjelmiston vuosittaisen käyttölisenssin teoreettiseksi hinnaksi, jota käytetään lähtökohtana laskettaessa lähdekoodin muuttamislisenssin vuosihintaa, voidaan vahvistaa 450 000 euroa. Kantajien asiantuntijan ehdottama hinta on nimittäin liian korkea siksi, että vaikka komission käyttämää versiota voi hyödyntää yli 2 500 käyttäjää, tämä käyttäjämäärä on huomattavasti pienempi kuin sen mainitsemissa kolmessa maailmanlaajuisessa yrityksessä, jotka ovat todennäköisesti Systran-konsernin kolme suurinta asiakasta. Komission ehdottama hinta on puolestaan liian pieni siksi, että 150 000 euron hinta vastaa komission valitseman ratkaisun lähtöhintaa ja – kuten kantajat ilmoittivat, eikä komissio ole tätä kiistänyt – kansallinen hallintoelin, joka on vähintään yhtä suuri kuin komissio, maksoi noin 1,3 miljoonaa euroa käyttämänsä Systran-version päivityksestä.

317 Tämän 450 000 euron lähtöhinnan perusteella on määritettävä niiden rojaltien määrä, jotka oikeudenloukkaajan olisi pitänyt maksaa, jos se olisi pyytänyt Systranilta lupaa käyttää tarjouspyynnössä tarkoitettujen töiden toteuttamiseen tarvittavia teollis- ja tekijänoikeuksia. Kantajien talousasiantuntijan ehdottaman laskentamenetelmän, jota komissio ei ole kyseenalaistanut vakuuttavasti (ks. jäljempänä 319 kohta), perusteella lähdekoodin muuttamista koskevan vuosirojaltin määrä voidaan pätevästi vahvistaa kaksinkertaiseksi vuosittaisen käyttölisenssin hintaan nähden eli 900 000 euroon, kun otetaan kantajien talousasiantuntijan tavoin huomioon, että komissiolla oli jo tämän ohjelmiston käyttölupa ja että ohjelmiston käyttäjäkunta ei muodostu suuresta yleisöstä.

318 Lähdekoodin muuttamista koskevien vuosirojaltien kokonaismääräksi vuosilta 2004–2010 voidaan näin ollen vahvistaa 7 miljoonaa euroa (eli 0,9 miljoonaa euroa, joka vastaa lähdekoodin muuttamista koskevan vuosilisenssin määrää, kerrottuna 7,76:lla, joka vastaa diskonttauskerrointa, jonka kantajien talousasiantuntija on laskenut soveltamalla kauteen 2004–2010 4 prosentin riskitöntä tuottoprosenttia, jolloin tulokseksi saadaan yhteensä 6 984 000 euroa, joka pyöristetään 7 miljoonaan euroon).

319 Tässä yhteydessä on huomattava, että komissio ei varsinaisesti kiistä kantajien talousasiantuntijan ehdottamaa menetelmää, jonka unionin yleinen tuomioistuin on hyväksynyt. Komissio tyytyy tältä osin toistamaan talousasiantuntijansa väitteen, jonka tämä esitti vastauksessa neljänteen kysymyssarjaan ja jonka mukaan kantajien asiantuntija ”on tehnyt pikemminkin pääomituslaskelmia kuin päättyneitä ajanjaksoja koskevia diskonttauslaskelmia” ja ”parhaan talousopin mukaan tarkasteltavat ajanjaksot olisi jaettava osiin, joilla on omat muuttujansa, erottelematta tehdyn pääomittamisen sijaan”. On kuitenkin todettava, että kantajien talousasiantuntijan noudattama menetelmä ei perustu komission talousasiantuntijan mainitsemaan ”pääomittamiseen” vaan tietojen diskonttaukseen soveltamalla kauteen 2004–2010 4 prosentin riskitöntä tuottoprosenttia, joka vastaa kyseisellä ajanjaksolla todennäköisesti sovellettavaa kohtuullista tuottoprosenttia. Komissio ei esitä päteviä syitä perustellakseen, miksi

unionin yleinen tuomioistuin ei voisi käyttää tätä menetelmää vahvistaakseen rojaltien määrän, joka komission olisi pitänyt maksaa, jos se olisi pyytänyt Systranilta riidanalaisia töitä varten oikeutta käyttää kyseisiä teollis- ja tekijänoikeuksia.

320 Toinen huomioon otettava seikka on niin sanottu lisäsumma, joka on maksettava muiden sellaisten aineellisten seikkojen huomioon ottamiseksi, joita pelkällä edellä mainittujen rojaltien maksamisella ei voida korvata. Asianomaiselle yritykselle vuodesta 2004 aiheutunutta haittaa ei näet voida korvata ainoastaan maksamalla jälkikäteen rojaltit, jotka komission olisi pitänyt maksaa, jos se olisi pyytänyt Systranilta riidanalaisia töitä varten oikeutta käyttää kyseisiä teollis- ja tekijänoikeuksia.

321 Kun otetaan huomioon asiakirja-aineisto ja erityisesti kantajien esittämät lausunnot, joilla ne pyrkivät osoittamaan komission lainvastaisen toiminnan vaikutukset Systranin toimintaan ja kehittämiseen, on tässä yhteydessä katsottava, että kyseisen yrityksen toimintaan ja kehittämiseen vuodesta 2004 kohdistunut vaikutus vastasi vuodessa 650 000 euron kiinteämääräistä summaa (eli noin 6:ta prosenttia vuoden 2003 liikevaihdosta).

322 Täksi lisäsummaksi, joka on diskontattu vuosien 2004–2010 osalta, voidaan näin vahvistaa 5 miljoonaa euroa (eli 0,65 miljoonaa euroa, joka vastaa edellä mainittua vuosittaista kiinteämääräistä summaa, kerrottuna 7,76:lla, joka vastaa diskonttauskerrointa, jonka kantajien talousasiantuntija on laskenut soveltamalla kauteen 2004–2010 4 prosentin riskitöntä tuottoprosenttia, jolloin tulokseksi saadaan yhteensä 5 044 000 euroa, joka pyöristetään 5 miljoonaan euroon).

323 Asiakirja-aineiston perusteella ei sen sijaan ole tarpeen todeta, että nyt käsiteltävässä asiassa olisi aiheutuneen vahingon kiinteämääräisen arvioinnin yhteydessä otettava

huomioon niin sanottu tuleva vahinko, jonka kantajien talousasiantuntija on arvioinut 15 miljoonaksi euroksi. Tältä osin esitetty arvio ei perustu riittävän vakuuttavaan konkreettiseen näyttöön, jotta kyseisen vahingon korvaaminen olisi perusteltua.

324 Viimeinen kiinteämääräisen vahingonkorvauksen arvioinnissa huomioon otettava seikka on aiheutunut aineeton vahinko. Tästä on todettava, että komissio on toiminnallaan evännyt Systranilta oikeudet, jotka sillä oli teokseensa. Tämä toiminta on sitäkin vakavampaa, kun otetaan huomioon, että komissio on toimielimenä pannut alulle useita säännöksiä, joilla yhdenmukaistetaan tekijänoikeuksien alan yhteisön oikeutta ja joita ei ole noudatettu nyt käsiteltävässä asiassa. Systranille on siis korvattava sille komission toiminnasta aiheutunut aineeton vahinko.

325 Kantajat eivät kuitenkaan ole esittäneet syitä, joiden vuoksi korvauksen määräksi olisi vahvistettava vähintään 2 miljoonaa euroa, joten kiinteämääräisen vahingonkorvauksen määrittelyn yhteydessä on asianmukaista määrätä komissio maksamaan sen toiminnasta aiheutuneesta aineettomasta vahingosta nimellinen 1 000 euron korvaus.

326 Edellä esitetystä seuraa, että Systranille on maksettava 12 001 000 euron kiinteämääräinen korvaus sille komission toiminnasta aiheutuneesta vahingosta seuraavasti:

– 7 miljoonaa euroa, joka vastaa niiden rojaltien määrää, jotka komission olisi pitänyt maksaa vuosina 2004–2010, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää Systranin teollis- ja tekijänoikeuksia toteuttaakseen töitä, jotka liittyvät tarjouspyynnössä

lueteltuihin kielellisten aliohjelmien parantamiseen, muuntamiseen ja täydentämiseen ja jotka edellyttivät Systran-ohjelmiston EC-Systran Unix -versioon sisältyvien Systran Unix -version tietoelementtien käsittelyä ja muuttamista

– lisäksi 5 miljoonaa euroa, joka vastaa komission toiminnan vaikutusta Systranin vuosien 2004–2010 liikevaihtoon ja yleensä tämän yrityksen kehittämiseen

– 1 000 euroa aineettomasta vahingosta.

C *Muut toimenpiteet kuin vahingonkorvauksen myöntäminen*

1. Asianosaisten lausumat

327 Kantajat väittävät, että EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen yleisten periaatteiden nojalla jo aiheutunut vahinko on korvattava, minkä lisäksi haitanteko on määrättävä lopetettavaksi, toisin kuin komissio väittää. Kantajat pyrkivät varmistamaan annettavan tuomion tehokkaan vaikutuksen vaatimalla oikeuksien loukkaamisen välitöntä lopettamista.

328 Komissio katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä kantajien vaatimista toimenpiteistä rahamääräisen vahingonkorvauksen lisäksi. Unionin yleinen tuomioistuin ei sen mukaan nimittäin voi toimivaltaansa käyttäessään osoittaa unionin toimielimille määräyksiä tai toimia niiden sijasta.

2. Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

329 Kantajat vaativat unionin yleistä tuomioistuinta määräämään ensinnäkin, että komissio lopettaa välittömästi oikeuksien loukkaamisen ja taitotiedon paljastamisen, toiseksi, että kaikki komission ja Gosselies-yhtiön hallussa olevat tietovälineet, joille on tallennettu ne tietokonejärjestelmän kehitystyöt, jotka Gosselies-yhtiö on toteuttanut EC-Systran Unix- ja Systran Unix -versioiden pohjalta Systranin oikeuksien vastaisesti, takavarikoidaan ja luovutetaan Systranille tai ainakin tuhotaan valvotusti, ja kolmanneksi, että tuomio julkaistaan komission kustannuksella kyseessä olevaa alaa koskevissa sanoma- ja aikakauslehdissä ja sitä koskevilla internetsivustoilla, jotka Systran valitsee.

330 Tässä yhteydessä on muistettava, että toimielimen, jonka toiminta on julistettu lainvastaisesti, on toteutettava unionin yleisen tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet (ks. analogisesti SEUT 266 artikla). Komission on näin ollen tehtävä tarvittavat päätelmät varmistaakseen, että Systran-ohjelmiston Systran Unix -versiota koskevia Systranin oikeuksia noudatetaan tämän ohjelmiston EC-Systran Unix -versiota koskevissa töissä, jotka loukkaavat Systranin tekijänoikeuksia ja taitotietoa. Jos näitä oikeuksia ei noudateta – ja kun otetaan huomioon, että nyt käsiteltävässä asiassa korvattu vahinko koskee ainoastaan ajanjaksoa vuodesta 2004 tuomion julistamispäivään –, Systranilla on oikeus saattaa unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi uusi vaatimus sille vielä mahdollisesti aiheutuvan vahingon korvaamisesta.

331 Kun vielä tarkastellaan vaatimusta tuomion julkaisemisesta eri sanoma- ja aikakauslehdissä sekä internetsivustoilla, unionin yleinen tuomioistuin julkaisee tänä päivänä lehdistötiedotteen tästä tuomiosta. Lehdistötiedote voidaan toistaa ja julkaista myös alan lehdissä. Kantajilla on näin käytössään oikeuden päätös komission toiminnasta niitä kohtaan ja lehdistötiedote, joka voidaan julkaista laajalti, joten ne ovat saavuttaneet tähän liittyvät tavoitteensa. Unionin yleinen tuomioistuin voi lisäksi lehdistötiedotteen avulla korjata komission lainvastaisesta toiminnasta Systranin maineelle aiheutuneen aineettoman vahingon.

332 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo näin ollen, että Systranin edut on suojattu riittävällä tavalla rahamääräisellä korvauksella, eikä sen vaatimusta luontoissuorituksesta ole tarpeen hyväksyä.

Oikeudenkäyntikulut

333 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian olennaisilta osin, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut kantajien vaatimusten mukaisesti.

334 Lisäksi on huomattava, että niiden asiakirjojen laadinnasta, joita kantajat esittivät kirjelmiensä sisällön tueksi ja vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin, jotka koskivat Systran-ohjelmiston teknisiä näkökohtia (Bitanin raportti, tekniset muistiot ja huomautuksia koskeva muistio), oikeudellisia näkökohtia (Sirinellin lausunto) ja aiheutuneen vahingon arviointia (Martinin taloudelliset muistiot), on aiheutunut asian käsittelyyn liittyviä välttämättömiä kustannuksia, jotka

on katsottava työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdassa tarkoitetuiksi korvattaviksi oikeudenkäyntikuluiksi.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan komissio velvoitetaan maksamaan Systran SA:lle 12 001 000 euron kiinteämääräinen vahingonkorvaus.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 2010.

Allekirjoitukset

Sisällys

Tosiseikat ..... II - 6090

I Systran-ohjelmiston eri versiot ..... II - 6090

II Asianosaisten välisten suhteiden tausta ..... II - 6091

A Ensimmäinen vaihe: Systran Mainframesta EC-Systran Mainframeen ..... II - 6092

1. WTC:n (ja muiden yhtiöiden) ja komission väliset alkuperäiset sopimukset ..... II - 6092

2. Systran-konsernin ja komission välinen yhteistyösopimus ..... II - 6095

B Toinen vaihe: Systran Unixista EC-Systran Unixiin ..... II - 6104

C Kolmas vaihe: 4.10.2003 julkaistun tarjouspyynnön jälkeinen aika ..... II - 6109

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 6111

Oikeudellinen arviointi ..... II - 6114

I Tutkittavaksi ottaminen ..... II - 6114

A Vaatimus, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on velvoitettava komissio korvaamaan väitetty vahinko ..... II - 6114

1. Asiakysymys ..... II - 6115

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6115

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6116

Toteamukset sopimussuhteeseen perustuvan vastuun ja sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun alalla olevasta toimivallasta ..... II - 6116

Kantajien esittämän vahingonkorvausvaatimuksen tarkastelu..... II - 6120

Niiden seikkojen tarkastelu, joihin komissio vetoaa tukeakseen väitettä sopimukseen perustuvasta luvasta paljastaa kolmansille osapuolille tietoja, jotka voivat olla suojattuja tekijänoikeuksien ja taitotiedon nojalla ..... II - 6126

2. Kannekirjelmän epäselvyys..... II - 6135

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6135

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6135

3. Unionin yleiseltä tuomioistuimelta puuttuva toimivalta todeta oikeuksien loukkaus sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä ..... II - 6137

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6137

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6138

B Muut vaatimukset ..... II - 6140

II Asiakysymys..... II - 6142

A Oikeudet, joihin kantajat vetoavat, ja komission toiminnan lainvastaisuus ..... II - 6142

1. Systran-ohjelmiston eri versioiden vertailu..... II - 6143

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6143

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6146

2. Komission toiminnan lainvastaisuus ..... II - 6154

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6154

Tekijänoikeuden loukkaus ..... II - 6154

Taitotietoa koskevat oikeudet ..... II - 6172

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6176

Oikeudet, joihin kantajat vetoavat Systran-ohjelmiston Systran Unix -version osalta ..... II - 6177

Väite, jonka mukaan komissio voi sillä olevien oikeuksien nojalla jättää huomiotta kantajien väiteoikeuden ..... II - 6182

Komission kolmannella osapuolella teettämien töiden luonne ..... II - 6187

B Aiheutunut vahinko ja syy-yhteys ..... II - 6202

1. Systran Luxembourgille aiheutunut vahinko ja syy-yhteys ..... II - 6202

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6202

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6203

2. Systranille aiheutunut vahinko ja syy-yhteys ..... II - 6204

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 6204

Erilaiset vahingot, vahingon todellisuus ja syy-yhteys ..... II - 6204

Alustava arvio aineettomien varojen arvonmenetyksestä ..... II - 6207

Muut arviot vahingosta ..... II - 6209

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6212

Systran Luxembourgin osakkeiden arvon aleneminen ..... II - 6213

Aineettomien varojen arvonmenetys ..... II - 6213

– Kantajien alun perin esittämä arviointi ..... II - 6214

– Systranille aiheutuneen vahingon todellisuus sekä vahingon ja komission toiminnan välinen syy-yhteys ..... II - 6215

– Vahingon kiinteämääräinen arviointi ..... II - 6219

C Muut toimenpiteet kuin vahingonkorvauksen myöntäminen ..... II - 6230

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 6230

2. Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 6231

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 6232